

Noter til regnskapet

Note	Side	
1	3	Generell informasjon
2	4	Regnskapsprinsipper
3	14	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
4	18	Segmentinformasjon
5	20	Kapitaldekning og kapitalstyring
6	22	Risikoforhold
		Kredittrisiko
7	26	Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld
8	27	Utlån til og fordringer på kunder
9	33	Fraregning av finansielle eiendeler
10	35	Tap på utlån og garantier
11	40	Kreditteksponering for hver interne risikorating
12	42	Maksimal kreditteksponering
13	45	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler
		Markedsrisiko
14	47	Markedsrisiko knyttet til renterisiko
15	48	Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering
		Likviditetsrisiko
16	49	Likviditetsrisiko
		Resultatregnskap
17	50	Netto renteinntekter
18	51	Netto provisjons- og andre inntekter
19	52	Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser
20	53	Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte
21	58	Andre driftskostnader
22	59	Pensjon
23	63	Skatt
		Balanse
24	65	Klassifisering av finansielle instrumenter
25	66	Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter
26	69	Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost
27	71	Sertifikater og obligasjoner
28	72	Finansielle derivater
29	74	Regnskapsmessig sikring av gjeld ved utstedelse av verdipapirer
30	76	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser
31	78	Immaterielle eiendeler
32	79	Eiendom, anlegg og utstyr
33	81	Leieavtaler
34	82	Øvrige eiendeler
35	83	Innskudd fra og gjeld til kunder
36	84	Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

37	86	Annen gjeld og forpliktelse
38	88	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån
39	90	Investering i eierinteresser

Øvrige opplysninger

40	94	Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning
41	95	Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper
42	96	Eierandelskapital- og eierstruktur
43	98	Resultat per aksje
44	99	Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper
45	100	Hendelser etter balansedagen

Note 1 - Generell informasjon

Beskrivelse av virksomheten

Se Organisering og tilstedeværelse presentert i årsrapporten.

Konsernet SpareBank 1 SMN

SpareBank 1 SMN har sitt hovedkontor i Trondheim, Søndre gate 4. Bankens markedsområder er i hovedsak Trøndelag og Nordvestlandet.

Konsernregnskapet for 2020 ble godkjent av styret 4. mars 2021.

Note 2 - Regnskapsprinsipper

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet

Konsernregnskapet 2020 for SpareBank 1 SMN er satt opp i overensstemmelse med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er gjort gjeldende i Norge. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) og dens forgjenger, IFRS fortolkningskomite. Målegrunnlaget for konsernregnskapet er historisk kost med de unntak som er beskrevet nedenfor. Regnskapet er avlagt basert på IFRS standarder og fortolkninger obligatoriske for årsregnskap som avlegges per 31. desember 2020.

Implementerte regnskapsstandarder og andre relevante endringer i regelverk i 2020

Anvendte regnskapsprinsipper er konsistente med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode, med unntak av de endringene i IFRS som har blitt implementert av konsernet i inneværende regnskapsperiode. Nedenfor er det listet hvilke endringer i IFRS med virkning for 2020-regnskapet som har vært relevante for, samt effekten dette har hatt på konsernets årsregnskap.

Endringer i IFRS 3 - Definisjon av en virksomhet (uoffisiell norsk oversettelse)

Endringene hjelper foretak med vurderingen av om et oppkjøp utgjør en virksomhet eller en gruppe med eiendeler. Den endrede definisjonen legger vekt på foretakets evne til å skape produkter i form av varer og tjenester til kunder, hvorav den tidligere definisjonen fokuserte på avkastning i form av utbytte, lavere kostnader eller andre økonomiske fordeler til investorer eller andre eiere. Det presiseres at for å vurderes som en virksomhet må et integrert sett av aktiviteter og eiendeler minimum omfatte innsatsfaktorer og vesentlige prosesser som sammen i betydelig grad har evne til å skape produkter. Dette skal vurderes isolert for den overtatte virksomheten, og ikke gjennom integrering med kjøpers øvrige virksomhet.

Endringene innfører også en frivillig konsentrasjonstest med hensikt å forenkle måten et foretak kan skille et eiendelskjøp fra et virksomhetskjøp. I tillegg til å endre ordlyden av definisjonen utvides også den tilhørende veiledningen.

Endringene anvendes på transaksjoner der oppkjøpstidspunktet er på eller etter starten av den første regnskapsperioden som begynner på eller etter 1. januar 2020. Endringene har ikke hatt vesentlig effekt på vurderingene i de oppkjøpene som er foretatt i 2020.

Endringer i IAS 1 og IAS 8 - Definisjon av vesentlighet (uoffisiell norsk oversettelse)

International Accounting Standards Board (IASB) har utgitt endringer til definisjonen av vesentlighet for å gjøre det enklere for foretak å foreta vesentlighetsvurderinger og forbedre relevansen av opplysningene i notene til finansregnskapet. Definisjonen hjelper foretak med vurderingen av hvilken informasjon som skal inngå i finansregnskapet. Endringene innfører en ny definisjon av vesentlighet som går ut på at opplysningene er vesentlige dersom utelatelser, feilaktige opplysninger eller tilsløring av opplysninger med rimelighet kan forventes å påvirke beslutninger som primærbrukere av finansregnskap treffer på grunnlag av finansregnskapet. Det presiseres også at vesentlighet avhenger av opplysningenes art eller omfang, eller begge deler. I tillegg sørger endringene for at begrepet vesentlighet er konsistent i hele IFRS rammeverket. Endringene gjelder for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2020. Endringene har ikke hatt effekt for konsernet

Endring i IFRS 16 - Covid-19 relaterte leiereduksjoner (uoffisiell norsk oversettelse)

I Mai 2020 vedtok IASB en endring i IFRS 16 Leieavtaler som gir leietakere anledning til å ikke benytte retningslinjene i IFRS 16 om modifikasjoner av leieavtaler for leiereduksjoner som er en direkte konsekvens av Covid-19-pandemien. Endringen påvirker ikke utleiere.

Den praktiske forenklingsregelen fritar leietakere fra å måtte vurdere om leiereduksjoner som oppstår som en direkte konsekvens av Covid-19-pandemien utgjør en modifikasjon av leieavtalen i henhold til definisjonen i IFRS 16 eller ikke. Leietakere som velger å benytte forenklingsregelen regnskapsfører slike endringer i en leieavtale som om disse ikke er å regne som en modifikasjon av leieavtalen i henhold til IFRS 16. Den praktiske forenklingsregelen er gjeldende for endringer i leieavtaler som reduserer leiebetalinger som forfaller på eller før 30. juni 2021.

Bruk av forenklingsregelen skal anvendes retrospektivt, med kumulativ effekt ført direkte mot inngående balanse av egenkapitalen.

Endringen gjelder for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. juni 2020, men tidliganvendelse er tillatt. Konsernet har valgt å tidliganvende denne praktiske forenklingsregelen. Endringen har ikke hatt effekt for konsernet

Endringer i IFRS 9, IAS 39, IFRS 7, IFRS 4 og IFRS 16 - Referanserentereformen - Fase 2 (uoffisiell norsk oversettelse)

The International Accounting Standards Board (IASB) vedtok i august 2020 andre fase av prosjektet knyttet til referanserentereformen som endrer IFRS 9 Finansielle instrumenter, IAS 39 Finansielle instrumenter: Innregning og måling, IFRS 7 Finansielle instrumenter: Opplysninger, IFRS 4; Forsikringskontrakter og IFRS 16 Leieavtaler. Fase 2 ferdigstiller IASB sin respons på den pågående reformen av interbankrenter (IBOR) og andre referanserenter.

Endringene komplementerer fase 1 av prosjektet som ble vedtatt i 2019 og fokuserer på de regnskapsmessige effektene som kan oppstå når et foretak implementerer nye referanserenter som følge av reformen.

Endringene i fase 2 består i hovedsak av følgende:

- Praktisk løsning for særskilte endringer i kontraktsregulerte kontantstrømmer
- Lettelse fra spesifikke krav knyttet til sikringsbokføring
- Opplysningskrav

Endringene i fase 2 gjelder kun om man har finansielle instrumenter eller sikringsforhold som inkluderer en referanserente som vil endres som følge av reformen. Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2021. Tidliganvendelse er tillatt.

SpareBank 1 SMN valgte å tidliganvende endringene i fase 1 i 2019-regnskapet. Valget om å tidligimplementere medfører at sikringsforholdene kan videreføres uberørt av IBOR-reformen. IBOR-reformen er en pågående prosess hvor referanserenter benyttet i fordringer, lån og derivater byttes med nye renter. Kvalitativ og kvantitativ informasjon om berørte sikringsforhold er nærmere angitt i note 29 Regnskapsmessig sikring av gjeld ved utstedelse av verdipapirer.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterforetak som ikke er planlagt avhendet i nær framtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterforetak regnes alle foretak hvor banken har kontroll, dvs. makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Datterforetak er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultatelementer er eliminert.

Ved overtakelse av kontroll i et foretak (virksomhetssammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler.

Alle transaksjoner innad i konsernet blir eliminert ved utarbeidelse av konsernregnskap. Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises ikke-kontrollerende eierinteressers andel som en egen post.

Tilknyttet foretak

Tilknyttet foretak er foretak der banken har betydelig innflytelse. Normalt er det betydelig innflytelse når banken har en eierandel på 20 prosent eller mer. Tilknyttede foretak regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede foretaket. Banken resultatfører sin andel av resultatet i det tilknyttede foretaket. I morbankens regnskap regnskapsføres tilknyttede foretak til kostmetoden. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Felleskontrollert virksomhet

Etter IFRS 11 skal investeringer i felleskontrollerte ordninger klassifiseres enten som felleskontrollerte driftsordninger eller felleskontrollerte virksomheter avhengig av de avtalemessige rettighetene og forpliktelsene til hver enkelt investor. SpareBank 1 SMN har vurdert sine felleskontrollerte ordninger og kommet til at de er felleskontrollerte virksomheter. Felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden i Konsernet og kostmetoden i selskapsregnskapet. Ved bruk av egenkapitalmetoden regnskapsføres felleskontrollerte virksomheter opprinnelig til anskaffelseskost. Deretter reguleres det balanseførte beløpet for å innregne andelen av resultater etter kjøpet, samt andel av utvidet resultat. Når konsernets andel av tap i en felleskontrollert virksomhet overstiger balanseført beløp (inkludert andre langsiktige investeringer som i realiteten er en del av Konsernets nettoinvestering i virksomheten) innregnes ikke ytterligere tap, med mindre det er pådratt forpliktelser eller det er gjennomført utbetalinger på vegne av de felleskontrollerte virksomhetene. Urealisert gevinst på transaksjoner mellom Konsernet og dets felleskontrollerte virksomheter elimineres i henhold til eierandelen i virksomheten. Urealiserte tap elimineres også med mindre transaksjonen gir bevis for et verdifall på den overførte eiendelen. Beløp rapportert fra felleskontrollerte virksomheter omarbeides om nødvendig for å sikre sammenfall med regnskapsprinsippene til Konsernet.

Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Utlån og tap på utlån

Utlån som holdes i en «holde for å motta» forretningsmodell måles til amortisert kost. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle tapsavsetninger. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Banken selger bare deler av de utlån som kvalifiserer for overføring til SpareBank 1 Boligkreditt. Utlån som inngår i forretningsmodeller (porteføljer) med utlån som kvalifiserer for overføring holdes derfor både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg. Banken klassifiserer derfor alle boliglån til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. Virkelig verdi på boliglån ved førstegangsinnregning er transaksjonsprisen, uten reduksjon for forventet tap fra mislighold som oppstår innen 12 måneder.

Fastrentelån til kunder regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi innregnes over resultatregnskapet som verdiendring. Opptjent rente og over/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisikoen i fastrenteutlånene styres med renteswapper som regnskapsføres til virkelig verdi. Det er konsernets oppfatning at vurdering av fastrenteutlån til virkelig verdi gir mer relevant informasjon om verdiene i balansen.

Tapsnedskrivning utlån

Bankens tapsavsetning innregnes basert på forventet kredittap (ECL). Den generelle modellen for avsetninger for tap av finansielle eiendeler i IFRS 9 gjelder for både finansielle eiendeler som måles til amortisert kost og for finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat, som ikke er kredittforringet når den blir kjøpt eller utstedt. I tillegg er også ubenyttet kreditt, lånetilsagn og finansielle garantikontrakter som ikke måles til virkelig verdi over resultatet omfattet.

Målingen av avsetningen for forventet tap avhenger av om kredittisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for forventet tap fra mislighold som oppstår innen 12 måneder. Hvis kredittisikoen har økt vesentlig skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Tapsanslaget lages kvartalsvis, og bygger på data i datavarehuset som har historikk over konto- og kundedata for hele kredittporteføljen. Banken benytter tre makroøkonomiske scenarier for å ta hensyn til ikke-lineære aspekter av forventede tap. De ulike scenarier benyttes for å justere aktuelle parametre for beregning av forventet tap, og et sannsynlighetsvektet gjennomsnitt av forventet tap i henhold til respektive scenarier blir innregnet som tap.

Tapsestimatene beregnes basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Datavarehuset inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Dette danner grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine utlån i tre trinn.

Trinn 1:

Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig økt kredittisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning for tap som tilsvarer forventet tap fra mislighold som oppstår innen 12 måneder. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3.

Trinn 2:

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økt kredittisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på kredittap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, definerer banken vesentlig grad av kredittforverring ved å ta utgangspunkt i hvorvidt et engasjements beregnede misligholdssannsynlighet (PD) har økt vesentlig. SpareBank 1 SMN benytter både absolutte og relative endringer i livstids-PD som kriterie for flytting til trinn 2. Den viktigste driveren for en vesentlig økning i kredittisiko er kvantitativ økning i PD på balansedagen sammenlignet med PD ved første gangs innregning. En økning i PD med over 150 prosent til et PD-nivå over 0,6 prosentpoeng er vurdert å være en vesentlig økning i kredittisiko. Kunder med mer enn 30 dagers betalingsforsinkelse vil alltid flyttes til trinn 2. Det gjøres i tillegg en kvalitativ vurdering basert på hvorvidt engasjementet har vesentlig økt kredittisiko dersom det er gjenstand for særskilt overvåking eller har betalingslettelser.

Kriteriene for bevegelse mellom trinn 1 og trinn 2 er symmetriske. Dersom en eiendel i trinn 2 ikke lenger er ansett å ha vesentlig økt kredittisiko sammenlignet med første gangs innregning, vil eiendelen migreres tilbake til trinn 1. Det samme gjelder eiendeler i trinn 3, dersom grunnlaget for plasseringen i trinn 3 ikke lenger er tilstede vil eiendelen migreres til trinn 1 eller 2.

Trinn 3:

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittisiko siden innvilgelse og hvor det på balansedato er objektive bevis på kredittap som medfører redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden.

Kredittapet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs innregning (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på kredittap omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- ikke uvesentlig mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer

Konsernet vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på kredittap for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante. Dersom det er objektive bevis på at kredittap har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en nedskrivningskonto og tapet innregnes i resultatregnskapet.

Misligholdte eller tapsutsatte engasjement

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt og tas med i bankens oversikt over misligholdte engasjementer når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt innen 90 dager etter forfall eller rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at banken vil bli påført tap, klassifiseres som tapsutsatte engasjementer.

Konstaterte tap

Konstatering av tap (fraregning av balanseført verdi) foretas når banken ikke har rimelige forventninger om å gjenvinne et engasjement i sin helhet eller en del av den. Kriterier når dette skal gjøres er blant annet:

- Avsluttet konkurs i selskaper med begrenset ansvar
- Stadfestet akkord/gjeldsforhandlinger
- Avvikling for øvrige selskaper med begrenset ansvar
- Avsluttet bo ved dødsfall
- Ved rettskraftig dom
- Sikkerheter er realisert

Engasjementet vil normalt legges på langstidsovervåkning i tilfelle debitor igjen skulle bli søkegod.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier, overtar banken i enkelte tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtakelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i henhold til eiendelens art i regnskapet.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

Eiendeler som bankens styre har besluttet skal selges, blir behandlet etter IFRS 5 dersom det er svært sannsynlig at eiendelen vil bli solgt innen 12 måneder. Denne typen eiendeler er i hovedsak overtatte eiendeler i forbindelse med tapsengasjement samt investering i datterselskap holdt for salg. Anleggsmidler og grupper av anleggsmidler og gjeld klassifisert som holdt for salg måles til den laveste verdien av tidligere balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader. Resultat fra slik virksomhet samt tilhørende eiendeler og gjeld, presenteres på egen linje som holdt for salg.

Verdipapirer og derivater

Verdipapirer og derivater består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner og derivative valuta- og renteinstrumenter. Aksjer og andeler klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Derivater klassifiseres til virkelig verdi over resultatet.

Alle finansielle instrumenter klassifisert som til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle investeringer. Finansielle derivater presenteres som en eiendel når virkelig verdi er positiv og som en forpliktelse når virkelig verdi er negativ.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består hovedsakelig av goodwill i konsernet SpareBank 1 SMN. Andre immaterielle eiendeler vil innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og

virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, jfr. omtale under konsolidering. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall på andre immaterielle eiendeler enn goodwill foregår vurderingen på det laveste nivå der det er mulig å identifisere kontantstrømmer.

Immaterielle eiendeler ervervet separat balanseføres til kost. Økonomisk levetid er enten bestemt eller ubestemt. Immaterielle eiendeler med bestemt levetid avskrives over økonomisk levetid og testes for nedskrivning ved indikasjoner på dette. Avskrivningsmetode og – periode vurderes minst årlig.

Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr samt eierbenyttet eiendom regnskapsføres i samsvar med IAS 16. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Eierbenyttet eiendom er etter definisjonen i IAS 40 eiendommer som i hovedsak benyttes av banken eller dens datterforetak til sin egen virksomhet.

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives er gjenstand for nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40. Konsernet har ingen investeringseiendommer.

Nedskrivning

Balanseført beløp av bankens eiendeler blir gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Årlig beregnes gjenvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubegrenset utnyttbar levetid, og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk. Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres nedskrivninger dersom det er en endring i estimater som er benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

Leieavtaler

Identifisering av en leieavtale

Ved inngåelse av en kontrakt vurderer konsernet hvorvidt kontrakten er eller inneholder en leieavtale. En kontrakt er eller inneholder en leieavtale dersom kontrakten overfører retten til å ha kontroll med bruken av en identifisert eiendel i en periode i bytte mot et vederlag.

Konsernet som leietaker

Atskillelse av bestanddelene i en leiekontrakt

For kontrakter som utgjør eller inneholder en leieavtale, separerer konsernet leiekomponenter dersom det kan dra nytte av bruken av en underliggende eiendel enten alene eller sammen med andre ressurser som er lett tilgjengelige for konsernet, og den underliggende eiendelen verken er svært avhengig av eller tett forbundet med andre underliggende eiendeler i kontrakten. Konsernet regnskapsfører deretter hver enkelt leiekomponent i kontrakten som en leiekontrakt separat fra ikke-leiekomponenter i kontrakten.

Innregning av leieavtaler og innregningsunntak

På iverksettelsestidspunktet for en leieavtale innregner konsernet en leieforpliktelse og en tilsvarende bruksretteeiendel for alle sine leieavtaler, med unntak av følgende anvendte unntak:

- Kortsiktige leieavtaler (leieperiode på 12 måneder eller kortere)
- Eiendeler av lav verdi

For disse leieavtalene innregner konsernet leiebetalingene som andre driftskostnader i resultatregnskapet når de påløper.

Leieforpliktelser

Konsernet måler leieforpliktelser på iverksettelsestidspunktet til nåverdien av leiebetalingene som ikke betales på dette tidspunktet. Leieperioden representerer den uoppsigelige perioden av leieavtalen, i tillegg til perioder som omfattes av en opsjon enten om å forlenge eller si opp leieavtalen dersom konsernet med rimelig sikkerhet vil (ikke vil) utøve denne opsjonen.

Leiebetalingene som inngår i målingen av leieforpliktelsen består av:

- Faste leiebetalinger (herunder i realiteten faste betalinger), minus eventuelle fordringer i form av leieinsentiver
- Variable leiebetalinger som er avhengige av en indeks eller en rentesats, første gang målt ved hjelp av indeksen eller rentesatsen på iverksettelsestidspunktet
- Beløp som forventes å komme til betaling for konsernet i henhold til restverdigarantier

- Utøvelseskursen for en kjøpsopsjon, dersom konsernet med rimelig sikkerhet vil utøve denne opsjonen
- Betaling av bot for å si opp leieavtalen, dersom leieperioden gjenspeiler at konsernet vil utøve en opsjon om å si opp leieavtalen

Leieforpliktelsen måles etterfølgende ved å øke den balanseførte verdien for å gjenspeile renten på leieforpliktelsen, redusere den balanseførte verdien for å gjenspeile utførte leiebetalinger og måle den balanseførte verdien på nytt for å gjenspeile eventuelle revurderinger eller endringer av leieavtalen, eller for å reflektere justeringer i leiebetalinger som følger av justeringer i indekser eller rater.

Konsernet inkluderer ikke variable leiebetalinger i leieforpliktelsen. I stedet innregner konsernet disse variable leiekostnadene i resultatregnskapet. Konsernet presenterer leieforpliktelsen sammen med annen gjeld.

Bruksretteiendeler

Konsernet måler bruksretteiendeler til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall, justert for eventuelle nye målinger av leieforpliktelsen. Anskaffelseskost for bruksretteiendelene omfatter:

- Beløpet fra førstegangsmålingen av leieforpliktelsen
- Alle leiebetalinger ved eller før iverksettelsestidspunktet, minus eventuelle leieinsentiver mottatt
- Alle direkte utgifter til avtaleinngåelse påløpt konsernet
- Et anslag over utgiftene påløpt leietaker for demontering og fjerning av den underliggende eiendelen, gjenoppbygging av stedet der enheten er plassert, eller gjenoppbygging av den underliggende eiendelen til den stand som vilkårene i leieavtalen krever, med mindre disse utgiftene påløper under produksjonen av varene.

Konsernet anvender avskrivningskravene i IAS 16 Eiendom, anlegg og utstyr ved avskrivning av bruksretteiendelen, bortsett fra at bruksretteiendelen avskrives fra iverksettelsestidspunktet fram til det som inntreffer først av slutten av leieperioden og slutten av bruksretteiendelens utnyttbare levetid. Konsernet anvender IAS 36 «Verdifall på eiendeler» for å fastslå om bruksretteiendelen er verdiforringet og for å regnskapsføre eventuelle påviste tap ved verdifall.

Konsernet som utleier

Atskillelse av bestanddelene i en leiekontrakt

For en kontrakt som inneholder en leiekomponent og en eller flere ytterligere leiekomponenter og ikke-leiekomponenter, fordeler konsernet vederlagene i kontrakten i henhold til prinsippene i IFRS 15 Driftsinntekter fra kontrakter med kunder.

Klassifisering av leieavtaler

For kontrakter hvor konsernet er utleier, klassifiserer det hver av sine leieavtaler som enten en operasjonell leieavtale eller en finansiell leieavtale. En leieavtale klassifiseres som en finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap av en underliggende eiendel. En leieavtale klassifiseres som en operasjonell leieavtale dersom den ikke i det vesentlige overfører alle risikoer og fordeler forbundet med eierskap av en underliggende eiendel.

Konsernet som utleier har ingen finansielle leieavtaler.

Operasjonelle leieavtaler

For operasjonelle leieavtaler innregner konsernet leiebetalinger som andre inntekter, hovedsakelig lineært, med mindre et annet systematisk grunnlag bedre gjenspeiler det mønsteret der fordelene ved bruken av den underliggende eiendelen reduseres. Konsernet innregner utgifter som har påløpt ved opptjening av leieinntekten som en kostnad. Konsernet legger til direkte utgifter til avtaleinngåelse som påløper ved inngåelse av en operasjonell leieavtale, til den underliggende eiendelens balanseførte verdi og innregner disse utgiftene som en kostnad over leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten.

Innregning og diskonteringsrente

IFRS 16 viser til to ulike metoder for å fastsette diskonteringsrenten for leiebetalinger:

- Implisitt rente i leiekontrakten
- Leietakerens marginale lånerente, dersom den implisitte renten ikke enkelt kan fastsettes

Leiekontraktene som omfattes av IFRS 16 varierer med hensyn til løpetid og opsjonsstruktur. Videre må man gjøre forutsetninger på utgangsverdi av de underliggende eiendelene. Begge disse forholdene gjør en implisitt renteberegning mer komplisert enn en marginal lånerente-betraktning.

SpareBank 1 SMN har et rammeverk for mellomregning som skal gi et mest mulig korrekt bilde av hvordan ulike balanseposter, forretningsområder, segmenter eller regioner i banken bidrar til bankens lønnsomhet. Utgangspunktet for mellomregningsrentene er bankens historiske fundingkostnad. Konsernets fundingkostnad kan deles opp i en kostnad knyttet til senior usikret gjeld og en kostnad knyttet til kapital (fondsobligasjon og ansvarlig lån). Sistnevnte fundingkost skal, som annen egenkapital, fordeles på eiendeler ut fra

risikovekter. Kostnaden knyttet til ansvarlig kapital (fondsobligasjon og ansvarlig lån) fremkommer da som et ytterligere tillegg på mellomregning på utlån.

Banken har også indirekte likviditetskostnader knyttet til likviditetsreserver. Dette er reserver banken er pålagt å holde av myndighetene, samt reserver av overskuddslikviditet som banken holder i kortere perioder. Likviditetsreservene har en betydelig negativ avkastning målt mot bankens fundingkostnad. Denne kostnaden fordeles på balanseposter som skaper behov for likviditetsreserver, og fremkommer som et fradrag på mellomregning på innskudd og et tillegg på utlån.

Mellomregningsrente= Fundingkostnad (CoF) + tillegg for likviditetsreservekostnad + tillegg for kapitalkostnad

I mellomregningen fordeles bankens likviditetskostnad eller fundingkostnad på aktiva og passiva, og benyttes aktivt i internregnskapet. Mellomregningen er dermed et godt etablert verktøy i styringen av banken, og oppdateres jevnlig.

Mellomregningsrenten for en eiendel med tilsvarende underliggende, i dette tilfellet næringseiendom, vil derfor være en god representasjon av den marginale lånerenten. Denne diskonteringsrenten vil inkludere de vesentlige tillegg til fundingkostnaden, som gir et mer korrekt bilde av alternativkostnaden for banken. Denne rentesatsen er brukt som diskonteringsats for konsernets leieavtaler som faller under IFRS 16. Ved implementeringen av IFRS 16 ble det lagt inn en diskonteringsrente på 2,05 prosent.

Rett til bruk eiendelen klassifiseres som anleggsmidler i balansen, mens leieforpliktelsen klassifiseres som annen gjeld. Det alt vesentligste av SMN-konsernets leieforpliktelse knytter seg til leieavtaler for kontorer. Detaljerte opplysninger om leieavtalene finnes i note 33 Leieavtaler.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost og virkelig verdi over andre inntekter og kostnader, resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. For gjeldsinstrumenter på eiendelssiden bokført til amortisert kost og som er nedskrevet som følge av objektive bevis for tap, inntektsføres renter basert på netto balanseført beløp.

For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi vil markedsverdien klassifiseres som inntekt fra andre finansielle investeringer.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres. For lån som er overført til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt mottar banken en provisjon tilsvarende differansen mellom lånets rente og den finansieringskostnad SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt oppnår. I bankens regnskap fremkommer dette som provisjonsinntekter.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Sikringsbokføring

Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet i samsvar med IAS 39. Banken benytter virkelig verdi sikring for å styre sin renterisiko. I sin sikringsaktivitet sikrer banken seg mot bevegelser i markedrenten. Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i måling av sikringseffektiviteten. Ved virkelig verdi sikring blir både sikringsinstrumentet og sikringsobjektet regnskapsført til virkelig verdi, og endringer i disse verdiene fra inngående balanse blir resultatført.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Ved beregningen av utsatt skatt benyttes til enhver tid gjeldende skattesats. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Kildeskatt presenteres som periodeskatt. Formueskatt blir presentert som driftskostnad i konsernets regnskap i samsvar med IAS 12.

Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Utstedt verdipapirgjeld (seniorlån) måles til amortisert kost eller som finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer innregnet over resultatet. Som hovedregel benyttes sikringsbøkføring (virkelig verdi sikring) ved utstedelse av obligasjonsgjeld med fast rente. Ved sikring er det en entydig, direkte og dokumentert sammenheng mellom verdiendringer på sikringsobjektet (innlånet) og sikringsinstrumentet (rentederivat). For sikringsobjektet regnskapsføres endringer i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen som et tillegg eller fradrag i balanseført verdipapirgjeld og resultatføres under «Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser». Sikringsinstrumentene vurderes til virkelig verdi og endringene i virkelig verdi resultatføres på samme resultatlinje som sikringsobjektene. Gjeld ved utstedelse av verdipapirer presenteres inklusiv påløpte renter. Se note 29 for en mer utførlig beskrivelse av sikringsbøkføring.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån måles til amortisert kost som andre langsiktige lån. Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. En fondsobligasjon er en obligasjon med en pålydende rente, men banken har under nærmere gitte vilkår ikke plikt til å betale ut renter, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjoner er klassifisert som hybridkapital under egenkapital da disse ikke tilfredsstillers definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32. Obligasjonene er evigvarende og SpareBank 1 SMN har rett til å ikke betale renter til investorene. Rentene presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i egenkapitalen. Se også nærmere beskrivelse i note 3. Behandling av ansvarlige lån og fondsobligasjoner i beregningen av konsernets kapitaldekning er omtalt i note 5 Kapitaldekning og kapitalstyring.

Utstedte finansielle garantier

Finansielle garantier er kontrakter som medfører at banken må godtgjøre innehaveren for et tap som følge av at en spesifikk debitor unnlater å betale i samsvar med betingelsene, klassifiseres som utstedte finansielle garantier. Ved førstegangsinnregning av utstedte finansielle garantier balanseføres garantiene til mottatt vederlag for garantien. Ved etterfølgende måling vurderes utstedte finansielle garantier til det høyeste beløp av størrelsen på tapsavsetningen og beløpet som ble regnskapsført ved førstegangsinnregning med fradrag for eventuelle kumulative inntekter som er innregnet i resultatregnskapet. Ved utstedelse av finansielle garantier balanseføres vederlaget for garantien under «Andre forpliktelser» i balansen. Inntekter fra utstedte finansielle garantier og kostnader knyttet til kjøpte finansielle garantier amortiseres over durasjonen til instrumentet og presenteres som «Provisjonsinntekter» eller «Provisjonskostnader». Endring i forventet kredittap inngår i linjen «Tap på utlån og garantier» i resultatregnskapet.

Lånetilsagn

Forventede kredittap beregnes for lånetilsagn og presenteres som «Andre forpliktelser» i balansen. Endringer i avsetningen til forventet tap presenteres på linjen «Tap på utlån og garantier» i resultatet. For instrumenter som har både en trukket del og en ubenyttet ramme blir forventede kredittap fordelt pro rata mellom avsetning til tap på utlån og avsetninger i balansen basert på den relative andelen av eksponeringen.

Pensjoner

SpareBank 1 SMN-konsernet har pensjonsordning for sine ansatte som tilfredsstillers kravene om obligatorisk tjenestepensjon. SpareBank 1 SMN hadde tidligere ytelsespensjon. Ytelsesordningen ble avviklet med virkning fra 1. januar 2017.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte. Eventuelle forskuddsbetalte innskudd balanseføres som eiendel (pensjonsmidler) i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere fremtidige innbetalinger. Innskuddene er gitt til pensjonsplanen for heltidsansatte, og tilskuddet utgjør fra sju prosent fra 0 - 7,1 G og 15 prosent fra 7,1 - 12 G. Pensjonspremien kostnadsføres når den påløper. Se også note 25 Pensjoner.

Avtalefestet førtidspensjon

Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 31. desember 2010. Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011

eller senere, vil bli gitt ytelser etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,314 prosent av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G frem til 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget.

Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt foreligger det ikke slikt grunnlag, og den nye AFP-ordningen regnskapsføres derfor som en innskuddsordning. Regnskapsføring av ny AFP-ordning som ytelsesordning vil først skje når pålitelig måling og allokering kan foretas. Ny ordning skal finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G.

I tråd med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse er det i regnskapsåret ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregninger.

Segmentrapportering

SpareBank 1 SMN har Privatmarked og Næringsliv samt de vesentligste datterselskapene og tilknyttede selskaper som sine primære rapporteringssegmenter. Konsernet presenterer en sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat. Konsernets segmentrapportering er i samsvar med IFRS 8.

Utbytte og gaver

Foreslått utbytte på egenkapitalbevis og gaver regnskapsføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens representantskap.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet årsregnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette. Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen og av oppstilling over endring i egenkapital.

Nye eller reviderte regnskapsstandarder som er godkjent, men ikke implementert i 2020

Standardene og fortolkningene som er vedtatt frem til tidspunkt for avleggelse av konsernregnskapet, men hvor ikrafttredelsestidspunkt er frem i tid, er oppgitt under. Konsernets intensjon er å implementere de relevante endringene på ikrafttredelsestidspunktet, under forutsetning av at EU godkjenner endringene før avleggelse av konsernregnskapet.

Endringer i IAS 1 - Klassifisering av forpliktelser som kort eller langsiktig (uoffisiell norsk oversettelse)

The International Accounting Standards Board (IASB) vedtok i januar 2020 endringer i IAS 1 Presentasjon av finansregnskap med hensikt å klargjøre vilkårene for å klassifisere en forpliktelse som kort eller langsiktig.

Hensikten med endringene er å fremme konsistens i anvendelsen av kravene ved å hjelpe foretak i å avgjøre om gjeld og andre forpliktelser med et usikkert oppgjørstidspunkt skal klassifiseres som kortsiktig (forfallsdato eller potensiell forfallsdato innen 12 måneder) eller langsiktig. Endringene klargjør også klassifiseringskravene knyttet til gjeld som foretaket potensielt kan gjøre opp ved konvertering til egenkapital.

Endringene presiserer følgende:

- Betydningen av retten til å utsette et oppgjør
- Retten til å utsette et oppgjør må eksistere ved slutten av regnskapsperioden
- At klassifisering ikke er påvirket av sannsynligheten for at et selskap vil utøve sin rett til utsettelse
- Dersom et tilhørende innebygd derivat oppfyller definisjonen av et egenkapitalinstrument vil forpliktelsens vilkår ikke påvirke dens klassifisering

Endringene gjelder for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2023, men tidliganvendelse er tillatt. Endringene må anvendes retrospektivt. Konsernet planlegger ikke å anvende disse endringene tidlig.

Det forventes ikke at endringene vil ha vesentlige effekter for konsernet.

Endringer i IAS 16 - Inntekter før tiltenkt bruk (uoffisiell norsk oversettelse)

Endringene forbyr et foretak å trekke fra eventuelle inntekter fra anskaffelseskosten til en enhet av eiendom, anlegg og utstyr ved salg av enheter produsert mens foretaket klargjør eiendelen til dens tiltenkte bruk. I stedet skal et foretak innregne inntekter ved salg av slike enheter, samt tilhørende kostnader, i resultatet.

Endringene må anvendes retrospektivt kun for eiendom, anlegg og utstyr som er gjort tilgjengelig for bruk på eller etter starten av den tidligste perioden som presenteres når foretaket anvender endringen for første gang.

Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som starter på eller etter 1. januar 2022. Tidliganvendelse er tillatt dersom et foretak (samtidig eller allerede) også anvender alle endringene i Endringer i referanser til det konseptuelle rammeverket i IFRS-standarder (Mars 2018). Konsernet planlegger ikke å anvende endringene tidlig.

Det forventes ikke at endringene vil ha vesentlige effekter for konsernet.

Endringer i IAS 37 - Tapsbringende kontrakter, Kostnader ved oppfyllelsen av en kontrakt (uoffisiell norsk oversettelse)

Endringene klargjør at ved vurderingen av hvorvidt en kontrakt er tapsbringende, skal kostnader for å oppfylle kontrakten inkluderes. Da både de inkrementelle kostnadene (eksempelvis kostnader knyttet til direkte arbeidskraft og materialer) og en allokering av andre kostnader som kan relateres direkte til oppfyllelse av kontraktsaktiviteter (for eksempel avskrivning av utstyr benyttet til å oppfylle kontrakten, samt kostnader relatert til kontraktsstyring og oppfølging). Kostnader som ikke direkte kan relateres til en kontrakt (eksempelvis generelle- og administrative kostnader) skal ikke inkluderes med mindre det fremkommer eksplisitt av kontrakten at disse skal belastes motparten.

Endringene må anvendes retrospektivt på kontrakter der et foretak ikke har oppfylt alle sine forpliktelser ved begynnelsen av den regnskapsperioden endringene tas i bruk for første gang.

Endringene er gjeldende for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2022, men tidliganvendelse er tillatt. Konsernet planlegger ikke å anvende endringene tidlig.

Det forventes ikke at endringene vil ha effekt for konsernet

Årlige forbedringer 2018-2020 (utgitt Mai 2020) (uoffisiell norsk oversettelse)

IFRS 1 Førstegangsanvendelse av IFRS - Datterselskap som førstegangsbruker

Endringen åpner for at et datterselskap som anvender unntaket i IFRS 1.D16(a) kan måle akkumulerte omregningsdifferanser for alle utenlandske virksomheter til den balanseførte verdien som ville blitt inkludert i morforetakets konsernregnskap, basert på datoen for morselskapets overgang til IFRS. Tilsvarende valg er også tilgjengelig for tilknyttede foretak og felleskontrollerte ordninger som benytter unntaket i IFRS 1.D16(a).

Et foretak anvender endringen for regnskapsperioder som starter på eller etter 1. januar 2022. Tidliganvendelse er tillatt.

IFRS 9 Finansielle instrumenter - Gebyrer inkludert i «10 prosent test» for fraregning

Endringen klargjør hvilke gebyrer som skal inkluderes i vurderingen av hvorvidt vilkårene i en ny eller modifisert finansiell forpliktelse er svært forskjellige fra vilkårene tilhørende den opprinnelige finansielle forpliktelsen. Ved bestemmelse av de gebyrene som er betalt fratrukket mottatte gebyrer, er det kun gebyrer som betales eller mottas mellom låntaker og långiver som skal inkluderes, inkludert gebyrer betalt eller mottatt av enten låntaker eller långiver på vegne av den andre part. Ingen lignende endringer er foreslått for IAS 39.

Et foretak anvender denne endringen på finansielle forpliktelser som er modifisert eller byttet på eller etter starten av den regnskapsperioden endringene tas i bruk for første gang.

Endringen er gjeldende for regnskapsperioder som starter på eller etter 1. januar 2022. Tidliganvendelse er tillatt.

Note 3 - Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

Klassifisering av finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler skal klassifiseres enten til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader (OCI), amortisert kost eller til virkelig verdi over resultat. Banken fastsetter klassifiseringen basert på karakteristika ved eiendelens kontraktuelle kontantstrømmer og hvilken forretningsmodell eiendelen styres under.

For å kunne klassifisere en finansiell eiendel må banken fastslå hvorvidt de kontraktuelle kontantstrømmene fra eiendelen er utelukkende betaling av rente og hovedstol på utestående beløp.

Hovedstol er virkelig verdi på eiendelen ved førstegangsinnregning. Rente består av betaling for tidsverdien av penger, for kredittrisiko knyttet til hovedstol utestående i en bestemt periode, og for andre utlånrisiki og kostnader, i tillegg til en fortjenestemargin. Dersom banken fastslår at de kontraktuelle kontantstrømmene knyttet til en eiendel ikke er utelukkende betaling for rente og hovedstol, skal eiendelen klassifiseres som målt til virkelig verdi over resultatet.

Ved klassifisering av finansielle eiendeler, fastsetter banken forretningsmodellen som benyttes for hver portefølje av eiendeler som styres samlet for å oppnå samme forretningsmessige målsetning. Forretningsmodellen reflekterer hvordan banken styrer sine finansielle eiendeler og i hvilken grad kontantstrømmen genereres gjennom mottak av de kontraktuelle kontantstrømmene, salg av finansielle eiendeler eller begge. Banken fastsetter forretningsmodellen ved bruk av scenarier som er rimelig sannsynlig å forvente inntreffer. Fastsettelse av forretningsmodellen krever bruk av skjønn og vurdering av all tilgjengelig informasjon på det aktuelle tidspunktet.

En portefølje av finansielle eiendeler klassifiseres i en «holde for å motta» forretningsmodell når bankens primære mål er å holde disse eiendelene for å motta de kontraktuelle kontantstrømmene og ikke selge dem. Når bankens mål oppnås gjennom både å motta og å selge eiendelene, vil eiendelene klassifiseres i en «holde for å motta og selge» forretningsmodell. I en slik forretningsmodell vil både mottak av kontraktuelle kontantstrømmer og salg av eiendeler være integrerte deler for å oppnå bankens målsetning for den aktuelle porteføljen.

Finansielle eiendeler måles til virkelig verdi over resultatet dersom de ikke faller innenfor enten en «holde for å motta» forretningsmodell, eller «holde for å motta eller selge» forretningsmodell.

Tap på utlån og garantier

Bankens utlånsportefølje reklassifiseres månedlig. Kunder med objektive bevis på tap grunnet betalingsmislighold, svekkelse i kredittverdighet eller andre objektive kriterier er gjenstand for en individuell gjennomgang og beregning av tap. Dersom bankens beregninger viser at nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på innregningsstidspunktet er lavere enn lånets bokførte verdi foretas det nedskrivning for beregnet tap. Stor grad av skjønn kreves for å vurdere bevis på tap, og estimering av beløp og tidfesting av fremtidige kontantstrømmer for å fastsette beregnet tap påvirkes av dette skjønnnet. Endringer i disse faktorene vil kunne påvirke størrelsen på avsetningen for tap. Hvor sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerheter måtte realiseres i lite likvide markeder og vurdering av sikkerhetsverdier kan i slike tilfeller være beheftet med betydelig usikkerhet.

For utlån i trinn 1 og 2 foretas det en beregning av forventet kredittap ved bruk av bankens tapsmodell basert på estimater for sannsynlighet for tap (PD) og tap ved mislighold (LGD), samt eksponering (EAD). Banken benytter samme PD-modell som i IRB, men med forventningsrett kalibrering, det vil si uten sikkerhetsmarginer, som et utgangspunkt for vurdering av økt kredittrisiko.

Nedskrivninger for eksponeringer i trinn 1 vil være beregning av ett års forventet tap, mens for eksponeringer i trinn 2 blir det beregnet forventet tap over levetiden.

De viktigste inputfaktorene i bankens tapsmodell som bidrar til vesentlige endringer i tapsestimatet og er gjenstand for stor grad av skjønn er følgende:

- Bruk av framoverskuende informasjon og framskrivning av makroøkonomiske variabler for flere scenarier og sannsynlighetsvekting av disse.
- fastsettelse av hva en vesentlig økning i kredittrisiko er for et utlån.

Bruk av framoverskuende informasjon

Måling av forventet kredittap for hvert trinn krever både informasjon om hendelser og nåværende forhold, samt forventede hendelser og fremtidige økonomiske forhold. Estimering og bruk av framoverskuende informasjon krever stor grad av skjønn. Hvert makroøkonomiske

scenario som benyttes, inkluderer en projeksjon i en femårsperiode. Vårt estimat på forventet kredittap i trinn 1 og 2 er et sannsynlighetsvektet snitt av tre scenarier; Basis, Oppside og Nedside. Basisscenario er utviklet med et utgangspunkt i observert mislighold og tap siste tre år, skjønnsmessig justert til et forventningsrett estimat på utviklingen som ligger noe over observert mislighold og tap siste 3 år.

Utviklingen i Oppside og Nedside scenariet utarbeides ved hjelp av justeringsfaktorer der utviklingen i konjunktorene fremskrives ved hjelp av forutsetninger om hvor mye mislighetssannsynligheten (PD) eller tap ved mislighold (LGD) vil øke eller reduseres sammenlignet med basisscenarioet i en femårsperiode. Utgangspunktet er basert på observasjoner siste 15 år, der Nedside reflekterer forventet misligholds- og tapsnivå i en krisesituasjon med nivåer på PD og LGD som benyttes i konservative stress-scenarier for andre formål i bankens kredittstyring.

Det er i 2020 gjort enkelte endringer i input til bankens tapsmodell som følge av endrede fremtidsforventninger på grunn av koronasituasjonen. Krisen og med den vesentlig økt makroøkonomisk usikkerhet har gjort vurderingene ekstra krevende. Tilsynsmyndighetene har understreket viktigheten av at det fokuseres på forventede langsiktige effekter av krisen og det har også vært bankens fokus i disse vurderingene.

I første kvartal 2020 endret banken forutsetningene for basisscenarioet i negativ retning. Dette er videreført i hele 2020. I tredje kvartal ble også bankens eksponering mot hotell og reiseliv inkludert næringsseiendom med inntektene hovedsakelig mot denne næringen, skilt ut i en egen portefølje med egne vurderinger av PD- og LGD-baner samt særskilte scenarier og vektning av disse for å reflektere porteføljens utsatthet for effektene av korona. I tillegg er hele porteføljen lagt i trinn 2 eller 3.

Utviklingen i basisscenarioet utarbeides ved hjelp av justeringsfaktorer der utviklingen i konjunktorene fremskrives ved hjelp av forutsetninger om hvor mye mislighetssannsynligheten (PD) eller tap ved mislighold (LGD) vil øke eller reduseres sammenlignet med basisscenarioet i en femårsperiode. Vi forventer økte tap knyttet til debitorer som før krisen har et krevende utgangspunkt – typisk debitorer i trinn 2. Vi har derfor valgt å øke banene for PD og LGD samt redusere forventede nedbetalinger i basisscenarioet særlig fra år 2 og utover siden dette vil påvirke forventet tap nettopp for debitorer i trinn 2. For å hensynta migrasjon til trinn 2, er PD- og LGD-estimatene også økt første år. Det er i tillegg forutsatt ingen nedbetalinger første år for alle porteføljer i nedsidescenariet.

Scenariene vektet med utgangspunkt i vårt beste estimat på sannsynlighet for de ulike utfallene representert. Estimaten oppdateres kvartalsvis og var slik ved vurderingene pr. 31.12:

Portefølje	2020			2019		
	Basis	Nedside	Oppside	Basis	Nedside	Oppside
Personmarked (boliglån)	70 %	20 %	10 %	80 %	10 %	10 %
Næringsliv (ekskl. landbruk, offshore og reiseliv)	65 %	20 %	15 %	80 %	10 %	10 %
Landbruk	65 %	20 %	15 %	75 %	15 %	10 %
Offshore	65 %	20 %	15 %	70 %	15 %	15 %
Reiseliv	60 %	30 %	10 %	IA	IA	IA

For offshoreporteføljen er det gjort særskilte vurderinger mht sannsynlighet for mislighold under ulike scenarioer og tilhørende realisasjonsverdier. I disse vurderingene har de ulike offshoresegmentene supply, subsea og seismikk forskjellige scenarievekter. Det er benyttet konsistente forutsetninger med hensyn til forventet utvikling i rater, utnyttelsesgrader og realisasjonsverdier for fartøy i de ulike scenarioene der fartøyenes nåværende og forventede kontraktssituasjon er vurdert.

Sensitiviteter

Første del av tabellen under viser fullt modellberegnet forventet kredittap på grunnlag per 31. desember 2020 i de tre scenarioene, fordelt på porteføljene Personmarked (PM), øvrig næringsliv (NL), samt offshore, reiseliv og landbruk som summerer seg til Morbank. I tillegg viser tabellen fullt modellberegnet forventet kredittap i datterselskapet SpareBank 1 Finans Midt-Norge (SB1 Finans MN). ECL for morbanken og datterselskapet er summert i kolonnen Konsern.

Andre del av tabellen viser porteføljefordelt ECL ved anvendt scenarievekting samt en alternativ scenarievekting med doblet sannsynlighet for nedsidescenariet.

Dersom man doblet nedsidescenarioets sannsynlighet på bekostning av basisscenarioet ved utgangen av 2020 ville dette medført en økning i tapsavsetningene på 207 millioner kroner for morbanken og 215 millioner kroner for konsernet.

	NL	PM	Offshore	Landbruk	Reiseliv	Sum morbank	SB 1 Finans MN	Konsern
ECL i forventet scenario	434	94	781	48	39	1.394	61	1.455
ECL i nedsidescenariet	906	337	1.017	96	112	2.468	137	2.605
ECL i oppsidescenariet	325	41	662	11	22	1.061	43	1.105
ECL med anvendt scenarievekting 80/10/10	-	-	-	-	-	-	67	69
ECL med anvendt scenarievekting 65/20/15	512	-	810	51	-	1.373	-	1.373
ECL med anvendt scenarievekting 60/30/10	-	-	-	-	58	58	-	58
ECL med anvendt scenarievekting 70/15/15	-	122	-	-	-	122	-	122
Sum ECL anvendt	512	122	810	51	58	1.554	67	1.622
ECL med alternativ scenarievekting 70/20/10	-	-	-	-	-	-	74	76
ECL med alternativ scenarievekting 45/40/15	606	-	857	66	-	1.529	-	1.529
ECL med alternativ scenarievekting 30/60/10	-	-	-	-	73	73	-	73
ECL med alternativ scenarievekting 55/30/15	-	159	-	-	-	159	-	159
SUM ECL alternativ (doblet nedside)	606	159	857	66	73	1.761	74	1.837
Endring ECL ved alternativ vekting	94	37	47	15	14	207	8	215

Porteføljen Reiseliv inkluderer næringseiendom med mer enn 50 prosent av inntektene fra aktører innen hotell og reiselivsbedrifter.

I tillegg er det på konsern beregnet en ECL-avsetning for SpareBank 1 SMN Spire Finans på 2 millioner kroner som ikke er spesifisert særskilt i tabellen.

Tabellen reflekterer at det er til dels betydelige forskjeller i underliggende PD- og LGD-estimer i de ulike scenarioene og at det er differensierte nivåer og nivåforskjeller mellom porteføljene. På konsernnivå er ECL i oppsidescenariet, som i stor grad reflekterer taps- og misligholdsbildet de seneste årene, om lag 80 prosent av ECL i forventet scenario. Nedsidescenariet gir om lag dobbel ECL sammenlignet med forventet scenario. Anvendt scenarievekting gir om lag 10 prosent høyere ECL enn i forventet scenario.

Fastsettelse av vesentlig økning i kredittrisiko:

Vurderingen av hva som er vesentlig økning i kredittrisiko krever stor grad av skjønn. Bevegelser mellom trinn 1 og trinn 2 er basert på hvorvidt instrumentets kredittrisiko på balansedagen har økt vesentlig relativt til tidspunktet for førstegangsinnregning. Denne vurderingen gjøres med utgangspunkt i instrumentets økonomiske 12 måneders PD, og ikke forventede tap.

Vurderingen gjøres på hvert enkelt instrument. Vår vurdering gjennomføres minimum kvartalsvis, basert på tre forhold:

1. Banken benytter både absolute og relative endringer i PD som kriterie for flytting til trinn 2. En endring i PD med over 150 prosent er vurdert å være en vesentlig endring i kredittrisiko. I tillegg må sluttnivået på PD være over 0,6 prosentpoeng.
2. Det gjøres i tillegg en kvalitativ vurdering basert på hvorvidt engasjementet har vesentlig økt kredittrisiko dersom det er gjenstand for særskilt overvåking eller har mottatt betalingslettelse (forbearance).
3. I tillegg vil kunder med 30-90 dagers betalingsmislighold alltid flyttes til trinn 2.

Hvis noen av de nevnte forhold indikerer at en vesentlig økning i kredittrisiko har inntruffet, blir instrumentet flyttet fra trinn 1 til trinn 2.

Se også note 2 Regnskapsprinsipper og note 6 Risikoforhold.

Virkelig verdi egenkapitalinteresser

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet vil i hovedsak være verdipapir som omsettes i et aktivt marked. Et aktivt marked er definert som et marked for omsetning av ensartede produkter hvor det normalt finnes villige kjøpere og selgere til enhver tid, og hvor prisene er tilgjengelige for allmennheten. Aksjer notert på en regulert markedsplass faller inn under definisjonen på et aktivt marked. Det kan være utfordringer knyttet til aksjer hvor det er stor forskjell mellom kjøps- og salgskurs, omtalt som spread, og hvor aksjen omsettes sjeldent. Noen vesentlige aksjer vil være basert på interne verddivurderinger, transaksjonspriser eller eksterne analyser av selskapet. Slike aksjer vedsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker. Dette kan være bruk av diskonterte kontantstrømmer eller ved hjelp av sammenligningsprising hvor en benytter lignende selskaper som er børsnoterte og benytter multiplering for å fastslå verdien på det unoterte selskapet. Slike verdsettelse vil kunne være beheftet med usikkerhet. Markedsverdiene vil i hovedsak være basert på verddivurderinger eller siste kjente omsetning av aksjen.

Virkelig verdi på finansielle derivater og andre finansielle instrumenter

Virkelig verdi av derivater fastsettes ved bruk av verdiluringsmodeller der prisen på underliggende instrument, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet. Ved måling av finansielle instrumenter hvor observerbare markedsdata ikke er tilgjengelig, gjør konsernet antagelser om hva markedsaktører vil legge til grunn ved verdsettelse av tilsvarende finansielle instrumenter. I verdsettelsene kreves det utstrakt bruk av skjønn blant annet ved beregning av likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. En endring i de nevnte faktorene vil påvirke fastsatt virkelig verdi på konsernets finansielle instrumenter. For mer informasjon se note 25 Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter.

For opsjoner vil volatiliteter være enten observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende instrument. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I den utstrekning markedsprisene som innhentes tar utgangspunkt i transaksjoner med lavere kredittrisiko, vil dette hensyntas ved at den opprinnelige prisdifferansen målt mot slike transaksjoner med lavere kredittrisiko amortiseres over løpetiden.

Goodwill

Konsernet gjennomfører tester for å vurdere mulig verdifall på goodwill årlig eller ved indikasjon på verdifall. Vurderingen er basert på konsernets bruksverdi. Gjenvinnbart beløp fra kontantstrømgenererende enheter er fastsatt ved beregning av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Kontantstrømmene er basert på historisk inntjening og forventninger om fremtidige forhold og inkluderer antagelser og estimater om usikre forhold. Utfallet av nedskrivningstestene avhenger av anslag på avkastningskrav. Avkastningskravene er skjønnsmessig fastsatt på bakgrunn av tilgjengelig informasjon på balansedagen.

Ved nedskrivningstest av goodwill knyttet til Romsdals Fellesbank anses porteføljen å være integrert med bankens øvrige utlåns- og innskuddsvirksomhet, og laveste nivå for kontantgenererende enhet er segmentene Privatmarked og Næringsliv. Goodwill er forholdsmessig fordelt på segmentene basert på andel av utlånsvolum. Det estimeres en netto kontantstrøm med utgangspunkt i inntjeningen i bankens utlånsportefølje. Det er utarbeidet en prognose for kontantstrømmene over 5 år med forventet vekst, med et terminalverdi uten vekst deretter. Kontantstrømmene er neddiskontert med et avkastningskrav (før skatt rente) på 2 prosent.

Beregninger viser at verdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer overstiger balanseført goodwill med god margin.

Øvrig goodwill i konsernet beregnes ut fra snitt inntjening i markedsområdet og neddiskonteres med risikofri rente + risikopremie for lignede virksomheter (12-14 prosent).

Oppkjøp

Oppkjøp av et annet selskap skal regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Ved oppkjøpsmetoden skal det foretas en fullstendig merverdiallokering hvor kjøpesum allokteres til identifiserte eiendeler og forpliktelser i det oppkjøpte selskapet. Merverdier utover de som er allokert til identifiserte eiendeler og forpliktelser regnskapsføres som goodwill. Eventuelle mindreverdier skal, etter grundig vurdering, inntektsføres i resultatregnskapet i oppkjøpsåret (badwill). Analysene inneholder både konkrete beregninger og bruk av beste skjønn for å komme frem til en mest mulig riktig virkelig verdi av de oppkjøpte selskapene på oppkjøpstidspunktet. Det er alltid knyttet noe usikkerhet til skjønnsmessige poster, men disse er underbygget av beregninger om forventede kontantstrømmer, sammenlignbare transaksjoner tidligere perioder mv. Se også note 40 Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning.

Selskap holdt for salg

SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Det jobbes kontinuerlig med salg av selskapene, og regnskapsmessig klassifiseres disse som holdt for salg. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Salg av låneporteføljer

Ved salg av låneporteføljer til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt vurderer konsernet om kriteriene for fraregning er oppfylt i henhold til IFRS 9. Ved utgangen av regnskapsåret er alle solgte porteføljer fraregnet morbankens balanse. Se også note 9 Fraregning av finansielle eiendeler.

Klassifisering av fondsobligasjoner

SpareBank 1 SMN har utstedt fondsobligasjoner hvor vilkårene tilfredsstillende kravene i CRD IV for å regnes med som ren kjernekapital. Disse er klassifisert som egenkapital i regnskapet da de ikke tilfredsstillende definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32. Obligasjonene er evigvarende og SpareBank 1 SMN har rett til å ikke betale renter til investorene. Rentene presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i egenkapitalen.

Note 4 - Segmentinformasjon

For datterselskapene oppgis tall fra de respektive selskapsregnskapene, mens for tilknyttede og felleskontrollerte selskaper som tas inn etter egenkapitalmetoden oppgis konsernets resultatandel etter skatt samt bokført verdi av investeringen på konsernnivå.

Konsern 31. desember 2020

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat- marked	Nærings- liv	SB1 Markets	SB 1		SB 1		SB 1 Gruppen	BN Bank	Øvrige/ elim	Total
				EM 1	Finans MN	Regnskaps- huset SMN	Regnskaps- huset SMN				
Netto renteinntekter	1.112	1.085	-14	2	371		1	-	-	202	2.759
Renter av anvendt kapital	101	63	-	-	-		-	-	-	-165	-
Sum renteinntekter	1.213	1.149	-14	2	371		1	-	-	37	2.759
Netto provisjons- og andre inntekter	867	211	693	392	-22		533	-	-	-102	2.572
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	-2	21	137	-	-		-	194	120	481	951
Sum inntekter	2.078	1.381	816	394	349		533	194	120	416	6.281
Sum driftskostnader	929	422	637	342	86		423	-	-	114	2.952
Resultat før tap	1.149	959	179	52	263		110	194	120	301	3.329
Tap på utlån, garantier m.v.	56	846	-	-	49		-	-	-	1	951
Resultat før skatt	1.093	113	179	52	214		110	194	120	301	2.378
EK avkastning *)	13,4 %	2,1 %									10,0 %
Balanse											
Utlån til kunder	129.149	44.845	-	-	9.549		-	-	-	-742	182.801
Herav solgt til Bolig- og Næringskreditt	-46.899	-1.354	-	-	-		-	-	-	100	-48.153
Nedskrivning utlån	-148	-1.298	-	-	-67		-	-	-	-4	-1.517
Andre eiendeler	156	10.471	3.265	357	116		592	2.151	1.514	36.160	54.781
Sum eiendeler	82.258	52.663	3.265	357	9.598		592	2.151	1.514	35.514	187.912
Innskudd fra og gjeld til kunder	47.478	49.420	-	-	-		-	-	-	631	97.529
Annen gjeld og egenkapital	34.780	3.244	3.265	357	9.598		592	2.151	1.514	34.883	90.383
Sum egenkapital og gjeld	82.258	52.663	3.265	357	9.598		592	2.151	1.514	35.514	187.912

Konsern 31. desember 2019

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat- marked	Nærings- liv	SB 1 Markets	SB 1		SB 1		BN	Øvrige/ elim	Total
				EM 1	Finans MN	Regnskaps- huset SMN	SB 1 Gruppen			
Netto renteinntekter	1.160	1.024	-17	-1	313	-0	-	-	207	2.687
Renter av anvendt kapital	211	147	-	-	-	-	-	-	-358	-
Sum renteinntekter	1.372	1.171	-17	-1	313	-0	-	-	-151	2.687
Netto provisjons- og andre inntekter	805	205	509	390	-26	502	-	-	-97	2.290
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	0	12	117	-	-	-	252	107	714	1.201
Sum inntekter	2.177	1.388	609	390	287	502	252	107	467	6.178
Sum driftskostnader	875	410	566	388	85	394	-	-	80	2.797
Resultat før tap	1.302	978	43	1	202	108	252	107	387	3.380
Tap på utlån, garantier m.v.	32	213	-	-	52	-	-	-	2	299
Resultat før skatt	1.270	765	43	1	150	108	252	107	384	3.081
EK avkastning *)	13,1 %	11,7 %								13,7 %
Balanse										
Utlån til kunder	119.381	40.162	-	-	8.897	-	-	-	-663	167.777
Herav solgt til Bolig- og Næringskreditt	-40.122	-1.378	-	-	-	-	-	-	-0	-41.500
Nedskrivning utlån	-119	-819	-	-	-56	-	-	-	-4	-998
Andre eiendeler	220	5.495	3.669	309	21	527	1.609	1.425	28.109	41.384
Sum eiendeler	79.360	43.460	3.669	309	8.861	527	1.609	1.425	27.442	166.662
Innskudd fra og gjeld til kunder	41.639	42.756	-	-	-	-	-	-	1.522	85.917
Annen gjeld og egenkapital	37.721	704	3.669	309	8.861	527	1.609	1.425	25.920	80.745
Sum egenkapital og gjeld	79.360	43.460	3.669	309	8.861	527	1.609	1.425	27.442	166.662

*) Regulatorisk kapital er lagt til grunn ved beregning av anvendt kapital i Privatmarked og Næringsliv. Denne kapitalen er oppgrosset til 15,4 (15,0) prosent for å være i tråd med bankens kapitalmål gjennom året.

**) Spesifikasjon av netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser (mill. kr)

	31.12.20	31.12.19
Utbytte	39	15
Gevinst/(tap) på aksjer	-4	120
Gevinst/(tap) på sertifikater og obligasjoner	103	-20
Gevinst/(tap) på finansielle derivater	32	132
Gevinst/(tap) på finansielle instrumenter knyttet til sikringsbokføring	1	-9
Gevinst/(tap) på øvrige finansielle instrumenter til virkelig verdi (FVO)	-11	9
Gevinst/(tap) på valuta	82	22
Gevinst/(tap) på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets	28	54
Sum verdiendringer finansielle eiendeler	230	307
SpareBank 1 Gruppen	194	252
Gevinst Fremtind Forsikring	340	460
SpareBank 1 Boligkreditt	18	26
SpareBank 1 Næringskreditt	18	21
BN Bank	120	113
SpareBank 1 Kreditt	2	13
SpareBank 1 Betaling	-2	3
Andre selskaper	-10	-8
Sum avkastning på eierinteresser	681	879
Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser	951	1.201
Virkelig verdi sikring		
Virkelig verdi-endringer på sikringsinstrumentet	467	-66
Virkelig verdi-endringer på den sikrede posten henførbart til sikret risiko	-465	56
Gevinster el.tap fra sikringsbokføring, netto	1	-9

Note 5 - Kapitaldekning og kapitalstyring

SpareBank 1 SMN benytter interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. Fra 31. mars 2015 har banken tillatelse til å benytte Avansert IRB for de foretakporteføljene som tidligere ble rapportert etter grunnleggende IRB-metode. EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRDIV ble inntatt i norsk rett med virkning fra 31. desember 2019. Med dette falt Basel-1 gulvet bort og SMB-rabatt ble innført.

Per 31. desember 2020 er samlet minstekrav til ren kjernekapital 12,5 prosent. Kravet til bevaringsbuffer er 2,5 prosent, systemrisikobufferen for norske IRB-A banker er økt til 4,5 prosent og den norske motsyklisk kapitalbuffer 1,0 prosent. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent. I tillegg har Finanstilsynet fastsatt et pilar 2-krav for SpareBank 1 SMN på 1,9 prosent, dog minimum 1.794 millioner kroner. Per 31. desember 2020 er det kronemessige kravet på 1.794 millioner kroner bindende for pilar 2-kravet. Dette medfører at kravet øker fra 1,9 prosent til 1,93 prosent. Totalt minstekrav per 31. desember 2020 er derfor økt fra 14,4 prosent til 14,43 prosent.

Systemrisikobufferen er på 4,5 prosent for de norske engasjementene. For engasjement i andre land skal det aktuelle lands sats benyttes. Per 31. desember 2020 er derfor den reelle satsen for morbank og for konsern 4,4 prosent.

Motsyklisk kapitalbuffer beregnes på differensierte satser. For engasjementer i andre land benyttes den motsyklisk kapitalbuffersatsen som er fastsatt av myndighetene i vedkommende land. Dersom landet ikke har fastsatt sats benyttes samme sats som for engasjementer i Norge med mindre Finansdepartementet fastsetter en annen sats. Per 31. desember 2020 er både morbank og konsern under unntaksgrensen slik at den norske satsen benyttes på alle aktuelle engasjementer.

Representantskapet vedtok i møtet 26. mars 2020 et revidert forslag til anvendelse av overskudd for 2019 med en total reduksjon på 303 millioner kroner i forhold til opprinnelig forslag på 1.314 millioner kroner i utdeling av utbytte og gaver. Historiske tall per 31. desember 2019 er ikke omarbeidet, men effekt av dette vedtaket per 31. desember 2019 er vist i tabell under.

Konsernets fondsobligasjoner og ansvarlig lån som var utstedt i henhold til gammelt regelverk er nå innfridd slik at konsernet fra første kvartal 2020 ikke har noen beholdning omfattet av overgangsbestemmelsene.

Morbank			Konsern	
31.12.19	31.12.20	(mill. kr)	31.12.20	31.12.19
17.822	18.092	Sum balanseført egenkapital	21.310	20.420
-1.250	-1.250	Hybridkapital inkludert i egenkapital	-1.293	-1.293
-512	-515	Utsatt skattefordel, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-1.044	-1.099
-1.314	-890	Fradrag for avsatt utbytte og gaver	-890	-1.314
-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser bokført i annen egenkapital	-838	-761
-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	488	438
-33	-43	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-56	-45
-305	-47	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-74	-351
-	-	Verdiendring på sikringsinstrumenter ved kontantstrømsikring	10	3
-185	-186	Fradrag ren kjernekapital for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-572	-168
14.222	15.160	Sum ren kjernekapital	17.041	15.830
1.250	1.250	Fondsobligasjon	1.595	1.637
275	-	Fondsobligasjon omfattet av overgangsbestemmelser	-	275
15.747	16.410	Sum kjernekapital	18.636	17.742
		Tilleggs kapital utover kjernekapital		
1.750	1.750	Ansvarlig kapital	2.262	2.240
12	-	Ansvarlig kapital omfattet av overgangsbestemmelser	-	12
-140	-139	Fradrag for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-139	-140
1.623	1.611	Sum tilleggs kapital	2.123	2.113
17.370	18.020	Netto ansvarlig kapital	20.759	19.854

Minimumskrav ansvarlig kapital				
911	1.053	Spesialiserte foretak	1.240	1.101
1.139	920	Foretak	930	1.149
1.628	1.511	Massemarked eiendom	2.261	2.299
98	107	Massemarked øvrig	110	101
984	1.026	Egenkapitalposisjoner IRB	1	1
4.760	4.617	Sum kredittrisiko IRB	4.541	4.651
2	1	Stater og sentralbanker	2	3
86	93	Obligasjoner med fortrinnsrett	142	132
419	441	Institusjoner	332	282
-	-	Lokale og regionale myndigheter, offentlige foretak	27	5
42	32	Foretak	281	239
22	20	Massemarked	476	463
9	11	Engasjementer med pant i fast eiendom	136	167
236	272	Egenkapitalposisjoner	408	377
104	99	Øvrige eiendeler	159	151
918	970	Sum kredittrisiko Standardmetoden	1.962	1.818
31	30	Gjeldsrisiko	31	34
-	-	Egenkapitalrisiko	18	15
-	-	Valutarisiko og oppgjørsrisiko	3	3
407	421	Operasjonell risiko	770	720
29	25	Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	123	115
6.145	6.063	Minimumskrav ansvarlig kapital	7.448	7.357
76.817	75.785	Beregningsgrunnlag (RWA)	93.096	91.956
3.457	3.410	Minimumskrav ren kjernekapital, 4,5 prosent	4.189	4.138
		Bufferkrav		
1.920	1.895	Bevaringsbuffer, 2,5 prosent	2.327	2.299
2.305	3.410	Systemrisikobuffer, 4,5 prosent (3,0 prosent)	4.189	2.759
1.920	758	Motsykliskbuffer, 1,0 prosent (2,5 prosent)	931	2.299
6.145	6.063	Sum bufferkrav til ren kjernekapital	7.448	7.357
4.620	5.687	Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav	5.404	4.335
Kapitaldekning				
18,5 %	20,0 %	Ren kjernekapitaldekning	18,3 %	17,2 %
20,5 %	21,7 %	Kjernekapitaldekning	20,0 %	19,3 %
22,6 %	23,8 %	Kapitaldekning	22,3 %	21,6 %
Uvektet kjernekapitalandel				
161.905	178.219	Balanseposter	256.978	230.048
6.830	6.190	Poster utenom balansen	7.514	7.897
-851	-606	Øvrige justeringer	-1.577	-1.503
167.885	183.803	Beregningsgrunnlag for uvektet kjernekapitalandel	262.915	236.441
15.747	16.410	Kjernekapital	18.636	17.742
9,4 %	8,9 %	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)	7,1 %	7,5 %

Effekt per 31. desember 2019 på korrigert vedtatt overskuddsdisponering:

	31.12.19	
	Mor	Konsern
Ren kjernekapital	14.525	16.133
Kjernekapital	16.051	18.045
Netto ansvarlig kapital	17.673	20.158
Ren kjernekapitaldekning	18,9 %	17,5 %
Kjernekapitaldekning	20,9 %	19,6 %
Kapitaldekning	23,0 %	21,9 %
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)	9,6 %	7,6 %

Note 6 - Risikoforhold

Risikostyring

SpareBank 1 SMN har som mål å opprettholde en moderat risikoprofil, og å ha en så høy kvalitet i sin risikoppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Bankens risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for rating, konsentrasjon, risikjustert avkastning, misligholdssannsynlighet, tapsgrader, forventet tap, nødvendig økonomisk kapital, regulatorisk kapitaldekning samt kjente, og forventede likviditetsmessige regulatoriske krav.

Prinsippene for risikostyring i SpareBank 1 SMN er fastsatt i bankens risikostyringspolicy. Banken legger stor vekt på å identifisere, måle, styre og følge opp sentrale risikoer for å sikre at konsernet utvikler seg i tråd med vedtatt risikoprofil og strategier.

Risikostyringen i konsernet skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- en sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen og risikokostnadene, og gjennom dette skape bedre beslutningsgrunnlag
- å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- å unngå uventede negative hendelser som kan være ødeleggende for konsernets drift og omdømme i markedet

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og behov for risikjustert kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke uventede tap.

Forventet tap beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i en tolv måneders periode. Risikjustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikjusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av alle mulige uventede tap. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av forventet tap og for risikjustert kapital, men beregningen forutsetter likevel i noen tilfeller bruk av ekspertvurderinger. For risikotyper hvor det ikke finnes anerkjente metoder for å beregne kapitalbehov, legger banken vekt på å definere rammer for styring av risikoen som sikrer at sannsynligheten for at en hendelse inntreffer er svært lav. For ytterligere detaljer vises det til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

Konsernets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikoreporter til administrasjonen og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av avdeling for risikostyring, som er uavhengig av de enkelte forretningsområdene i konsernet.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor konsernet.

Konsernet er eksponert for kredittrisiko gjennom alle sine fordringer på kunder og motparter. Hovedsakelig er konsernet eksponert gjennom ordinær utlånsvirksomhet og leasingaktiviteter, men i tillegg er konsernets kredittrisiko knyttet til likviditetsreserveporteføljen samt gjennom motpartsrisiko som oppstår gjennom rente- og valutaderivater.

Kredittrisiko knyttet til konsernets utlånsvirksomhet utgjør konsernets største risikoområde.

Gjennom den årlige revisjonen av bankens kredittstrategi konkretiserer styret bankens risikoappetitt gjennom fastsettelse av mål og rammer for bankens kredittportefølje. Bankens kredittstrategi og kredittpolicy er utledet av bankens hovedstrategi, og inneholder retningslinjer for risikoprofilen herunder maksimalt forventet tap (EL) for henholdsvis Privatmarked og Næringsliv, maksimal misligholdssannsynlighet i porteføljen (PD) og maksimal regulatorisk kapital (UL) allokert til kredittvirksomheten.

Konsentrasjonsrisiko styres ved fordeling mellom Privatmarked og Næringsliv, begrensning i størrelse på utlån og tapsgrad på enkeltengasjement, rammer for maksimal eksponering for tjue største grupperte engasjement, rammer for maksimal eksponering innenfor bransjer, samt rammer for regulatorisk beregningsgrunnlag fra utlån til Privatmarked og Næringsliv.

Etterlevelse av kredittstrategi og styrevedtatte rammer overvåkes løpende av avdeling for risikostyring og rapporteres kvartalsvis til styret.

Banken har godkjenning til å benytte interne modeller i sin risikostyring og kapitalberegning (IRB), og fikk i februar 2015 tillatelse til å benytte avansert IRB-metode.

Bankens risikoklassifiseringssystem er utviklet for å kunne styre bankens utlånsportefølje i tråd med bankens kredittstrategi og for å sikre den risikojusterte avkastningen. Styret delegerer kredittfullmakt til konsernsjef. Konsernsjef kan videre delegerer fullmakter under konserndirektørnivå. Utlånsfullmaktene er gradert i forhold til engasjementsstørrelse og risikoprofil.

Banken har en egen avdeling for kredittstøtte som bistår eller tar over behandlingen av kunder hvor det er åpenbart, eller anses overveiende sannsynlig, at kunden ikke vil kunne betjene sine forpliktelser uten at det iverksettes tiltak ut over ordinær oppfølging.

Banken bruker kredittmodeller for risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyling. Risikoklassifiseringssystemet baserer seg på følgende hovedkomponenter:

1. Misligholdssannsynlighet (PD)

Bankens kredittmodeller er basert på statistiske beregninger av misligholdssannsynlighet. Beregningene er basert på scoringsmodeller som tar hensyn til finansiell stilling samt interne og eksterne adferdsdata. Modellene er delvis Point In Time-orienterte, og reflekterer misligholdssannsynligheten i løpet av de neste tolv månedene under de gjeldende konjunkturførhold. Banken har i tillegg utviklet en kontantstrømsbasert PD-modell som benyttes for eksponeringer mot utleie av næringseiendom. Banken har søkt Finanstilsynet om på å kunne anvende denne modellen i kapitalkravsberegningen (IRB).

For å kunne gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni risikoklasser. I tillegg har banken to risikoklasser for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Modellene valideres løpende og minimum årlig både med hensyn på evne til å rangere kundene samt å estimere PD-nivå. Valideringsresultatene bekrefter at modellens treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

2. Eksponering ved mislighold (EAD)

EAD er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et eventuelt fremtidig misligholdstidspunkt. For trekkrettigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av nåværende ubenyttet ramme som vil være trukket opp ved et fremtidig misligholdstidspunkt. For garantier benyttes en myndighetsbestemt KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende etter mislighold. KF valideres månedlig for trekkrettigheter innenfor Privatmarked og Næringsliv. Bankens EAD-modell tar hensyn til ulikheter både mellom produkter og kundetyper.

3. Tap gitt mislighold (LGD)

Banken estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet tilfriskningsgrad, realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved inndrivelse. Verdiene fastsettes etter faste modeller og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet.

Estimert tapsgrad skal ta hensyn til en framtidig lavkonjunktur. Med et begrenset datagrunnlag fra lavkonjunktur har banken lagt inn betydelige sikkerhetsmarginer i sine estimater for å sikre konservative anslag ved beregning av kapitalkrav.

De tre overnevnte parametrene (PD, EAD og LGD) danner grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering og statistisk beregning av forventet tap (EL) og behov for nødvendig økonomisk og regulatorisk kapital/risikojustert kapital (UL).

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko i derivathandel styres gjennom bruk av ISDA og CSA-avtaler med de finansinstitusjoner som utgjør bankens største motparter. ISDA regulerer oppgjør mellom finansielle motparter. CSA-avtalene begrenser maksimal eksponering gjennom markedsevaluering av porteføljen og margininnbetaling når verdiendringen i porteføljen overstiger maksimal avtalt ramme eller minimum overføringsbeløp. Banken vil fortsette å inngå CSA-avtaler med finansielle motparter for å styre motpartsrisikoen. Se note 12 maksimal kreditteksponering for ytterligere beskrivelse av disse avtalene.

For kunder sikres motpartsrisikoen gjennom bruk av kontantdepot eller andre sikkerheter som til enhver tid skal overstige markedsverdien av kundens portefølje. Det er etablert egne rutiner for innkalling av ytterligere sikkerheter eller lukking av posisjoner dersom markedsverdiene overstiger åtti prosent av sikkerhetene.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er en felles betegnelse for risikoen for tap som oppstår som følge av endringer i kurser eller priser på finansielle instrumenter. Markedsrisiko oppstår i SpareBank 1 SMN hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, inklusive finansiering. SpareBank 1 SMN har utkontraktert kundehandel med rente og valutainstrumenter til SpareBank 1 Markets. Denne kundeaktiviteten, samt SpareBank 1 Markets anvendelse av bankens balanse, påvirker også bankens markedsrisiko.

Styringen av markedsrisiko skjer gjennom rammer for blant annet investeringer i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente og valutamarkedene. Bankens strategi for markedsrisiko legger grunnlaget for utarbeidelse av ledelsesrapportering, kontroll og oppfølging av rammer og retningslinjer.

Konsernet definerer rammer for eksponering i egenkapitalinstrumenter med utgangspunkt i stresstester basert på Finanstilsynets modul for markedsrisiko. Rammene gjennomgås minst årlig og vedtas av bankens styre. Etterlevelse av rammene overvåkes av avdeling for risikostyring, og status rapporteres månedlig til styret.

Renterisiko er risiko for tap som følge av endringer i markedsrentene i finansielle markeder. Renterisikoen for alle renteposisjoner kan uttrykkes ved å se på endringen i verdien på renteinstrumentene ved en renteendring på ett prosentpoeng på hele rentekurven på alle balanseposter. Konsernet benytter analyser som viser effekten av nevnte renteendring for ulike løpetidsbånd, og det er egne rammer for renteeksponering innenfor hvert løpetidsbånd og samlet. Rentebindingen på konsernets instrumenter er i all hovedsak kort, og konsernets renterisiko er lav til moderat.

Spreadrisiko er risikoen for at tap oppstår som følge av endringer i markedsverdi/virkelig verdi av obligasjoner grunnet generelle endringer i risikopåslag (kredittspread). Obligasjonsporteføljen styres med utgangspunkt i en evaluering av de enkelte utstedere. I tillegg har banken en egen ramme for samlet spreadrisiko for samtlige obligasjoner. Banken beregner spreadrisiko basert på Finanstilsynets modul for markeds- og kredittrisiko. Tapspotensialet for den enkelte kreditteksponering beregnes med utgangspunkt i rating og durasjon.

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakursene. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutasortene. Rammene for valutakursrisiko er uttrykt ved rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta.

Aksjerisiko er risikoen for tap i posisjoner som følge av endringer i aksjekurser. Denne risikoen er knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter. Aksjer i datterselskaper og aksjer som inngår i en konsolidert eller strategisk vurdering inkluderes ikke.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde, per 31. desember 2020 var innskuddsdekningen 53 prosent inklusive solgte lån til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt, mot 51 prosent per 31. desember 2019 (konserntall).

Banken reduserer sin likviditetsrisiko gjennom en spredning av innlån på ulike markeder, innlånskilder, løpetider og instrumenter samt ved bruk av langsiktige innlån. For stor konsentrasjon i forfall øker sårbarheten for refinansiering. Denne risikoen er søkt begrenset gjennom definerte rammer.

Finansavdelingen i banken er ansvarlig for konsernets finansiering og likviditetsstyring. Etterlevelse av rammer overvåkes av avdeling for risikostyring, og status rapporteres månedlig til styret. Konsernet styrer sin likviditet samlet ved at finansavdelingen både har ansvaret for å finansiere banken og datterselskapene.

Styringen tar utgangspunkt i konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil. Som en del av strategien er det også utarbeidet beredskapsplaner både for konsernet og SpareBank 1-alliansen for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige kapitalmarkeder. Disse hensyntar perioder med både bankspesifikke, systemmessige krisescenarier og en kombinasjon av disse.

Banken skal ha en tilstrekkelig beholdning av likvide aktiva for å dekke ordinær drift i minimum 12 måneder uten tilgang på eksternt finansiering samt tåle et fall i boligpriser på 30 %. Banken skal i tillegg ha en tilstrekkelig likviditetsbuffer bestående av aktiva som tilfredsstillende LCRkravene, og som i størrelse til enhver tid sikrer at banken er over minimumskravet. Tilgangen til finansiering har fungert tilfredsstillende i 2020.

Konsernets likviditetssituasjon per 31. desember 2020 vurderes som tilfredsstillende.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av:

- Mennesker: Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer: Svikt i IT og andre systemer
- Eksterne årsaker: Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alt det vesentlige av kostnader forbundet med kvalitetsbrister i bankens løpende virksomhet.

Styring av operasjonell risiko har fått økt betydning i finansnæringen gjennom de senere årene. Faktorer som spiller inn er internasjonalisering, en sterk teknologisk utvikling og stadig økende krav fra både kunder, myndigheter og andre interessegrupper. Internasjonalt har mange betydelige tapshendelser i finansnæringen hatt sin bakgrunn i svikt innenfor dette risikoområdet.

Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivå i SpareBank 1 SMN. Ledernes viktigste hjelpemidler i arbeidet er faglig innsikt og lederkompetanse samt handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgingssystemer. Et systematisk arbeid med risikovurderinger bidrar også til økt kunnskap og bevissthet om aktuelle forbedringsbehov i egen enhet. Eventuelle svakheter og forbedringstiltak rapporteres oppover i organisasjonen.

SpareBank 1 SMN legger vekt på fullmaktstrukturer, gode rutinebeskrivelser og godt definerte ansvarsforhold gjennom leveranseavtaler mellom de ulike divisjonene som elementer i et rammeverk for å håndtere den operasjonelle risikoen.

Ledelsen vurderer foretakets IT-systemer som sentrale for drift, regnskapsføring og rapportering av gjennomførte transaksjoner, samt fremskaffing av grunnlag for viktige estimater og beregninger. IT-systemene er hovedsakelig standardiserte, og forvaltningen og driften er i stor grad utkontraktert til tjenesteleverandører.

Banken har tatt i bruk et eget registrerings- og oppfølgingsverktøy (Risiko Informasjonssystem) for bedre struktur og oppfølging av risiko, hendelser og forbedringsområder i konsernet.

Operasjonelle tap rapporteres periodisk til styret. Styret mottar årlig en uavhengig vurdering fra intern revisjon og ansvarlig revisor på konsernets risiko og om internkontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende. Styret vurderer den operasjonelle risikoen i foretaket som moderat, herunder risikoen knyttet til regnskaps- og rapporteringsprosessen.

For ytterligere informasjon vises til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på <https://www.sparebank1.no/nb/smn/om-oss/investor/finansiell-info/kapitaldekning.html> samt følgende noter:

Note 12 Maksimal kreditteksponering

Note 14 Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Note 15 Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Note 16 Likviditetsrisiko

Note 7 - Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld

Morbank			Konsern	
31.12.19	31.12.20	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (mill. kr)	31.12.20	31.12.19
9.181	10.375	Utlån og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2.565	2.110
-	2.526	Utlån og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2.527	0
9.181	12.901	Sum	5.091	2.110
Spesifikasjon på de vesentligste valutasorter				
4	25	CAD	25	4
7	30	CHF	30	7
1.010	815	EUR	793	1.010
89	154	GBP	154	89
1	8	JPY	8	1
7.985	11.768	NOK	3.975	943
67	40	SEK	40	31
12	39	USD	43	19
5	23	Andre	23	5
9.181	12.901	Sum	5.091	2.110
2,3 %	1,6 %	Gjennomsnittlig rente	1,1 %	1,8 %
Gjeld til kredittinstitusjoner (mill. kr)				
31.12.19	31.12.20		31.12.20	31.12.19
7.299	10.404	Innskudd og gjeld uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	10.869	8.567
287	2.226	Innskudd og gjeld med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2.226	287
7.585	12.630	Sum	13.095	8.853
Spesifikasjon av gjeld på de vesentligste valutasorter				
10	-	DKK	-	10
343	1.716	EUR	1.716	343
2	38	GBP	38	2
19	8	JPY	8	19
7.143	10.847	NOK	11.312	8.411
14	-	SEK	-	14
50	21	USD	21	50
4	1	Andre	1	4
7.585	12.630	Sum	13.095	8.853
1,2 %	0,4 %	Gjennomsnittlig rente	0,4 %	1,3 %
Øvrige engasjementer til kredittinstitusjoner (mill. kr)				
31.12.19	31.12.20		31.12.20	31.12.19
155	191	Ubenyttede kreditter	191	155
95	95	Garantier	95	95
250	286	Sum	286	250

Innskudd og utlån fra/til kredittinstitusjoner har i hovedsak flytende rente.

Gjennomsnittrenten er beregnet med utgangspunkt i renteinntekt/rentekostnad i forhold til beholdningskontienes gjennomsnittssaldo for det aktuelle år. Gjelder beholdning i valuta NOK.

Note 8 - Utlån til og fordringer på kunder

Morbank			Konsern	
31.12.19	31.12.20 (mill. kr)		31.12.20	31.12.19
117.970	125.660	Brutto utlån	134.648	126.277
937	1.446	Tapsavsetninger	1.517	998
117.033	124.214	Utlån til og fordringer på kunder	133.131	125.279
Tilleggsinformasjon				
39.833	46.613	Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt	46.613	39.833
608	760	- herav utlån til ansatte	1.380	1.061
1.667	1.540	Utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt	1.540	1.667
43	43	Ansvarlig kapital i øvrige finansinstitusjoner	43	43
998	1.027	Utlån til ansatte*)	1.907	1.924

*) Rentesubsidiering ved utlån til ansatte inngår i rentenetto. Lånerenten til ansatte er 75 prosent av beste boliglånsrente til øvrige kunder

Utlån og engasjementer fordelt på type

Morbank			Konsern	
31.12.19	31.12.20	Utlån og engasjementer fordelt på type (mill. kr)	31.12.20	31.12.19
Brutto utlån				
-	-	- Leiefinansieringsavtaler (Finansiell lease)	3.365	5.849
13.222	10.592	Kasse-/drifts- og brukskreditter	10.042	12.588
3.161	3.976	Byggelån	3.976	3.161
101.587	111.093	Nedbetalingslån	117.265	104.680
117.970	125.660	Sum brutto utlån	134.648	126.277
Øvrige engasjementer				
4.538	3.915	Finansielle garantier, herav:	3.915	4.538
1.064	1.151	Betalingssgarantier	1.151	1.064
1.108	1.238	Kontraktssgarantier	1.238	1.108
1.172	980	Lånegarantier	980	1.172
100	119	Garantier for skatter	119	100
1.093	427	Annet garantiansvar	427	1.093
998	992	Ubenyttede garantitilsagn	992	998
16.781	17.089	Ubenyttede kreditter	17.105	16.796
1.597	1.019	Innvilgede lånetilsagn	1.136	1.692
12	12	Remburser	12	12
23.925	23.026	Sum øvrige engasjementer	23.160	24.036
141.895	148.686	Sum totale engasjementer	157.808	150.313

Utlån og engasjementer fordelt på sektor og næring

Morbank (mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Lønnstakere o.l	72.101	5.480	77.581	69.711	5.669	75.380
Offentlig forvaltning	9	416	425	2	513	515
Jordbruk og skogbruk	9.160	865	10.026	8.602	820	9.422
Fiske og fangst	5.243	529	5.772	4.601	123	4.724
Havbruk	1.704	1.717	3.422	833	766	1.599
Industri og bergverk	2.234	2.661	4.895	2.212	3.069	5.282
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	3.195	2.817	6.011	3.157	2.707	5.864
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.289	2.309	4.598	2.181	2.379	4.561
Sjøfart og offshore	4.537	1.667	6.203	4.660	3.227	7.887
Eiendomsdrift	13.887	1.020	14.908	13.133	855	13.988
Forretningsmessig tjenesteyting	3.644	881	4.525	2.445	874	3.319
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	6.032	2.163	8.195	4.542	2.420	6.962
Øvrige sektorer	1.626	501	2.127	1.890	503	2.393
Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	125.660	23.026	148.686	117.970	23.925	141.895

Konsern (mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Lønnstakere o.l	77.848	5.550	83.398	75.203	5.728	80.932
Offentlig forvaltning	33	417	450	12	513	525
Jordbruk og skogbruk	9.591	871	10.461	8.947	824	9.771
Fiske og fangst	5.259	529	5.789	4.611	123	4.734
Havbruk	2.100	1.722	3.822	1.132	769	1.901
Industri og bergverk	2.646	2.666	5.312	2.595	3.073	5.668
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	4.077	2.827	6.904	3.970	2.716	6.686
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.586	2.329	4.915	2.517	2.392	4.908
Sjøfart og offshore	4.537	1.667	6.203	4.660	3.227	7.887
Eiendomsdrift	13.969	1.021	14.990	13.211	856	14.067
Forretningsmessig tjenesteyting	3.423	886	4.309	2.146	877	3.023
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	6.942	2.174	9.116	5.409	2.435	7.844
Øvrige sektorer	1.638	501	2.139	1.863	503	2.367
Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	134.648	23.160	157.808	126.277	24.036	150.313

Utlån og øvrige engasjementer fordelt på geografiske områder

Morbank (mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	82.308	14.496	96.804	76.405	13.927	90.331
Møre og Romsdal	25.481	6.520	32.002	24.428	8.504	32.932
Nordland	1.024	43	1.067	1.158	40	1.198
Oslo	7.127	634	7.761	6.686	553	7.240
Landet for øvrig	9.391	1.312	10.703	8.944	888	9.833
Utlandet	329	21	350	349	13	362
Sum	125.660	23.026	148.686	117.970	23.925	141.895

Konsern (mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	85.762	14.630	100.392	79.487	13.976	93.462
Møre og Romsdal	27.191	6.520	33.712	26.113	8.522	34.635
Nordland	1.183	43	1.226	1.296	42	1.337
Oslo	6.700	634	7.334	6.276	555	6.831
Landet for øvrig	13.482	1.312	14.793	12.756	929	13.685
Utlandet	329	21	350	349	13	362
Sum	134.648	23.160	157.808	126.277	24.036	150.313

Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt

(mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	33.338	1.899	35.237	29.451	1.822	31.274
Møre og Romsdal	6.629	404	7.033	5.844	426	6.270
Nordland	186	6	192	179	6	185
Oslo	2.246	71	2.317	1.619	56	1.675
Landet for øvrig	4.144	109	4.253	2.694	108	2.801
Utlandet	70	2	72	45	1	46
Sum	46.613	2.491	49.105	39.833	2.419	42.252

Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt

(mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer	Brutto utlån	Øvrige engasjementer	Totale engasjementer
Trøndelag	1.032	-	1.032	1.081	-	1.081
Møre og Romsdal	58	-	58	60	-	60
Nordland	-	-	-	59	-	59
Oslo	404	-	404	419	-	419
Landet for øvrig	47	-	47	48	-	48
Utlandet	-	-	-	-	-	-
Sum	1.540	-	1.540	1.667	-	1.667

Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler

Konsern (mill. kr)	31.12.20	31.12.19
Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler		
- Inntil 1 år	212	129
- Mellom 1 og 5 år	2.705	2.184
- Over 5 år	543	823
Sum brutto fordringer	3.460	3.135
Mottatt, ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	95	87
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	3.365	3.048
Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte:		
- Inntil 1 år	163	121
- Mellom 1 og 5 år	2.662	2.118
- Over 5 år	540	809
Sum netto fordringer	3.365	3.048

Utlån og øvrige engasjement fordelt på risikogrupper

Banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen på innvilgelsestidspunkt. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av nøkkeltall knyttet til inntjening, tæring og adferd. Misligholdssannsynligheten benyttes som grunnlag for nøkkeltall for risikoklassifisering av kunden. I tillegg benyttes risikoklassen for å klassifisere hver enkelt kunde i en risikogruppe. Se note 11 for inndeling av risikoklasser.

Kundene rescores månedlig i bankens porteføljestyringssystem.

Øvrige engasjement inkluderer remburs, garantier, ubenyttede kreditter og lånetilsagn.

Engasjementsoppfølging gjøres ut ifra engasjementets størrelse, risiko og migrering. Risikoprising av næringslivsengasjement gjøres med bakgrunn i forventet tap og nødvendig økonomisk kapital for det enkelte engasjement.

Banken benytter makrobaserte stresstester for å estimere nedskrivningsbehov knyttet til objektive hendelser som ikke har gitt utslag i porteføljekvalitet på måletidspunktet.

Risikogruppe tapsutsatte og/eller misligholdte består av kunder med mislighold over 90 dager og/ eller objektive bevis på verdifall som medfører redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Se note 2 Regnskapsprinsipper for utfyllende beskrivelse av disse engasjementene.

Morbank 31.12.20 (mill. kr)	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	61.617	8.152	2.957	864	1.001	284	74.876
Trinn 1	61.542	7.241	1.218	263	232	-	70.496
Trinn 2	75	911	1.739	601	769	-	4.096
Trinn 3	-	-	-	-	-	284	284
Amortisert kost	21.035	12.498	9.306	1.311	551	1.798	46.500
Trinn 1	19.784	10.260	7.336	763	245	-	38.388
Trinn 2	1.251	2.238	1.970	548	306	-	6.313
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.798	1.798
Virkelig verdi over resultatet	3.597	465	135	48	39	2	4.285
Sum brutto utlån	86.250	21.115	12.398	2.222	1.592	2.084	125.660
Øvrige engasjementer	12.565	4.806	4.605	629	230	192	23.026
Trinn 1	12.092	4.555	3.233	447	56	-	20.383
Trinn 2	473	250	1.373	182	173	-	2.451
Trinn 3	-	-	-	-	-	192	192
Totale engasjementer	98.815	25.920	17.003	2.851	1.821	2.277	148.686

Morbank 31.12.19 (mill. kr)	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	56.284	8.904	3.536	977	1.230	405	71.336
Trinn 1	56.284	7.839	1.480	306	200	-	66.109
Trinn 2	-	1.065	2.056	671	1.030	-	4.822
Trinn 3	-	-	-	-	-	405	405
Amortisert kost	20.473	7.922	10.468	1.135	408	1.552	41.957
Trinn 1	20.448	7.359	7.512	705	102	-	36.126
Trinn 2	25	563	2.956	430	306	-	4.279
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.552	1.552
Virkelig verdi over resultatet	3.940	490	152	49	36	10	4.677
Sum brutto utlån	80.697	17.316	14.156	2.161	1.674	1.967	117.970
Øvrige engasjementer	13.232	3.926	4.672	932	157	1.005	23.925
Trinn 1	13.232	3.244	3.663	807	68	-	21.014
Trinn 2	-	682	1.009	126	90	-	1.907
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.005	1.005
Totale engasjementer	93.929	21.242	18.829	3.093	1.831	2.972	141.895

Konsern 31.12.20 (mill. kr)	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	61.617	8.152	2.957	864	1.001	284	74.876
Trinn 1	61.542	7.241	1.218	263	232	-	70.496
Trinn 2	75	911	1.739	601	769	-	4.096
Trinn 3	-	-	-	-	-	284	284
Amortisert kost	20.593	14.401	15.311	2.113	1.097	1.971	55.487
Trinn 1	19.342	12.159	12.901	1.164	245	-	45.811
Trinn 2	1.251	2.243	2.410	949	852	-	7.705
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.971	1.971
Virkelig verdi over resultatet	3.597	465	135	48	39	2	4.285
Sum brutto utlån	85.808	23.018	18.402	3.025	2.138	2.257	134.648
Øvrige engasjementer	12.568	4.832	4.690	640	237	192	23.160
Trinn 1	12.095	4.582	3.311	447	56	-	20.492
Trinn 2	473	250	1.379	193	181	-	2.476
Trinn 3	-	-	-	-	-	192	192
Totale engasjementer	98.376	27.851	23.092	3.665	2.375	2.449	157.808

Konsern 31.12.19 (mill. kr)	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
	Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	56.284	8.904	3.536	977	1.230	405	71.336
Trinn 1	56.284	7.839	1.480	306	200	-	66.109
Trinn 2	-	1.065	2.056	671	1.030	-	4.822
Trinn 3	-	-	-	-	-	405	405
Amortisert kost	19.924	9.363	16.424	1.845	1.003	1.704	50.264
Trinn 1	19.899	8.798	13.136	998	201	-	43.031
Trinn 2	25	565	3.288	848	803	-	5.528
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.704	1.704
Virkelig verdi over resultatet	3.940	490	152	49	36	10	4.677
Sum brutto utlån	80.148	18.757	20.112	2.871	2.269	2.119	126.277
Øvrige engasjementer	13.234	3.941	4.753	940	164	1.005	24.036
Trinn 1	13.234	3.259	3.739	807	68	-	21.106
Trinn 2	-	682	1.014	133	96	-	1.926
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.005	1.005
Totale engasjementer	93.382	22.698	24.864	3.811	2.433	3.124	150.313

Utlån og øvrige engasjement solgt til SpareBank 1 Boligkreditt

Risikogrupper (mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement
Laveste risiko	40.790	2.481	43.271	34.808	2.410	37.218
Lav risiko	4.320	7	4.327	3.457	7	3.464
Middels risiko	967	3	970	1.075	1	1.076
Høy risiko	302	0	302	208	0	208
Høyeste risiko	218	0	218	267	1	268
Tapsutsatte og/eller Misligholdte	16	-	16	18	-	18
Sum	46.613	2.491	49.105	39.834	2.419	42.253

Utlån og øvrige engasjement solgt til SpareBank 1 Næringskreditt

Risikogrupper (mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement	Brutto utlån	Øvrige engasjement	Totale engasjement
Laveste risiko	1.455	-	1.455	1.667	-	1.667
Lav risiko	85	-	85	-	-	-
Middels risiko	-	-	-	-	-	-
Høy risiko	-	-	-	-	-	-
Høyeste risiko	-	-	-	-	-	-
Tapsutsatte og/eller Misligholdte	-	-	-	-	-	-
Sum	1.540	-	1.540	1.667	-	1.667

Note 9 - Fraregning av finansielle eiendeler

Som et ledd i sin ordinære virksomhet foretar banken transaksjoner som resulterer i salg av finansielle eiendeler. Banken overfører slike finansielle eiendeler i hovedsak gjennom salg av kundens boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt eller næringsseidomsloan til SpareBank 1 Næringskreditt.

Mottatt vederlag for lån som er solgt til Sparebank 1 Boligkreditt AS og Sparebank 1 Næringskreditt AS tilsvarer bokført verdi og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på salgstidspunktet.

I henhold til inngått forvaltningsavtale med kredittforetakene forestår banken forvaltning av lånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene.

Kredittforetakene kan selge lånene som er kjøpt fra banken, samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre kan banken ha opsjon til å kjøpe tilbake lån under gitte betingelser.

Hvis kredittforetakene får tap på kjøpte lån har de en viss rett til å avregne dette i provisjoner fra samtlige banker som har solgt lånene. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte lån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne muligheten til avregning anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte lånene er overført til kredittforetakene. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved salget separat som eiendeler eller forpliktelser.

SpareBank 1 Boligkreditt

SpareBank 1 Boligkreditt AS eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 22,36 prosent per 31. desember 2020 (20,89 prosent pr 31. desember 2019). SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver lån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett, (OMF) innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Bankens forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Det er i 2020 kjøpt og solgt boliglån til en netto verdi av 6,8 milliarder kroner (1,7 milliarder kroner i 2019) til Sparebank 1 Boligkreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til Sparebank 1 Boligkreditt for 46,6 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (39,8 milliarder i 2019).

Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 SMN har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene forplikter seg til å kjøpe OMF utstedt at foretaket begrenset til en samlet verdi av de neste tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt.

Forpliktelsen er begrenset til foretakets forpliktelser til å innfri utstedte OMF etter at foretakets egen beholdning av likviditet på forfallstidspunktet er trukket fra. Hver eier hefter prinsippalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. I henhold til sin likviditetsstrategi holder SpareBank 1 Boligkreditt likviditet iht kravene etter Net Stable Funding Regime. Denne likviditetsreserven hensyntas ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun i de tilfeller hvor foretaket ikke lenger har tilstrekkelig likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt har SpareBank 1 SMN også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minst ni prosent. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen tre måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette, med mindre det foretas andre grep for å redusere behovet for kapital.

Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være iht til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsippalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det

primære ansvaret i henhold til samme avtale. Foretaket har ved årsskiftet ca 23,9 prosent ansvarlig kapital, hvorav ca 21,3 prosent er kjernekapital. Sammenholdt med den svært lave risikoprofilen i foretaket har banken vurdert det som usannsynlig at det blir innkalt kapital iht denne avtalen og har valgt å ikke holde noen reserver for dette.

SpareBank 1 Næringskreditt

SpareBank 1 Næringskreditt AS eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 31,01 prosent per 31. desember 2020 (31,01 prosent per 31. desember 2019). SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver lån med pant i næringseiendom og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i næringseiendom innenfor 60 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Samlede lån solgt til Sparebank 1 Næringskreditt er i 2020 redusert med 127 millioner kroner (reduisert med 115 millioner kroner i 2019). Totalt er det fraregnet næringseiendomslån til Sparebank 1 Næringskreditt for 1,5 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (1,7 milliarder kroner i 2019).

Likviditetsfasilitet

Som beskrevet ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt er det inngått tilsvarende avtale med SpareBank 1 Næringskreditt.

Soliditet

Det er på samme måte inngått avtale om å sikre kjernekapital i SpareBank 1 Næringskreditt på minimum ni prosent. Se omtale ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt.

Note 10 - Tap på utlån og garantier

Morbank	2020			2019		
	Privat-marked	Nærings-liv	Totalt	Privat-marked	Nærings-liv	Totalt
Tap på utlån (mill. kr)						
Periodens endring i tapsavsetninger	49	666	715	28	205	234
Mertap ved konstatering	14	197	212	10	9	19
Inngang på tidligere konstaterte utlån, garantier m.v.	-7	-18	-25	-5	-1	-7
Sum tap på utlån og garantier	56	846	902	32	213	245

Konsern	2020			2019		
	Privat-marked	Nærings-liv	Totalt	Privat-marked	Nærings-liv	Totalt
Tap på utlån (mill. kr)						
Periodens endring i tapsavsetninger	48	681	729	34	212	246
Mertap ved konstatering	55	213	268	40	22	62
Inngang på tidligere konstaterte utlån, garantier m.v.	-25	-21	-46	-6	-2	-8
Sum tap på utlån og garantier	78	873	951	68	231	299

Morbank (mill. kr)	1.1.20	Endring avsetning for tap	Endring som skyldes konstatering	31.12.20
Utlån til amortisert kost Næringsliv	916	667	-206	1.377
Utlån til amortisert kost Privatmarked	34	12	-11	35
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	109	38	-	147
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Næringsliv	1	-1	-	0
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	1.060	715	-217	1.559
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	937	725	-217	1.446
Annen gjeld - avsetninger	100	-19	-	81
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	23	9	-	32

Konsern (mill. kr)	1.1.20	Endring avsetning for tap	Endring som skyldes konstatering	31.12.20
Utlån til amortisert kost Næringsliv	948	682	-209	1.421
Utlån til amortisert kost Privatmarked	63	10	-11	62
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	109	38	-	147
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Næringsliv	1	-1	-	0
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	1.121	729	-220	1.630
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	998	739	-220	1.517
Annen gjeld - avsetninger	100	-19	-	81
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	23	9	-	32

Morbank (mill. kr)	1.1.19	Endring avsetning for tap	Endring som skyldes konstatering	31.12.19
Utlån og garantier til amortisert kost Næringsliv	742	201	-27	916
Utlån og garantier til amortisert kost Privatmarked	45	-6	-5	34
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	75	34	-	109
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Næringsliv	-	1	-	1
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	862	230	-32	1.060
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	697	272	-32	937
Annen gjeld - avsetninger	148	-48	-	100
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	17	6	-	23

Konsern (mill. kr)	1.1.19	Endring avsetning for tap	Endring som skyldes konstatering	31.12.19
Utlån til amortisert kost Næringsliv	766	212	-31	948
Utlån til amortisert kost Privatmarked	68	0	-5	63
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	75	34	-	109
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Næringsliv	-	1	-	1
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	909	248	-36	1.121
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	744	290	-36	998
Annen gjeld - avsetninger	148	-48	-	100
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	17	6	-	23

Utvikling i tapsavsetning fra inngående til utgående balanse

Morbank (mill.kr)	2020				2019			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Privatmarked								
Balanse 1. januar	25	73	45	143	27	62	31	120
Overført til (fra) trinn 1	14	-13	-0	-	10	-10	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	-1	2	-0	-	-2	2	-	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-3	3	-	-	-3	3	-
Netto ny måling av tap	-17	12	9	5	-11	24	18	30
Nye utstedte eller kjøpte utlån	13	13	0	26	13	17	1	31
Utlån som har blitt fraregnet	-8	-23	-2	-33	-11	-20	-1	-33
Endring som skyldes endrede forutsetninger	10	38	2	50	-	-	-	-
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	0	0	-11	-11	-	-	-5	-5
Balanse 31. desember	35	97	47	180	25	73	45	143
Næringsliv								
Balanse 1. januar	66	210	540	816	64	148	382	594
Overført til (fra) Trinn 1	14	-14	-0	-	19	-19	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	-4	4	-0	-	-8	8	-	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-1	1	-	-	-	1	-
Netto ny måling av tap	-2	72	486	556	-17	98	185	266
Nye utstedte eller kjøpte utlån	45	99	1	144	27	20	1	48
Utlån som har blitt fraregnet	-30	-96	-1	-127	-20	-43	-	-63
Endring som skyldes endringer i forutsetninger	0	113	2	115	-	-	-	-
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-206	-206	-	-	-27	-27
Balanse 31. desember	88	387	823	1.299	66	210	541	817
Total balanseført tapsavsetning	123	484	870	1.478	91	283	586	961

Utvikling i tapsavsetning fra inngående til utgående balanse

Konsern (mill. kr)	2020				2019			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Privatmarked								
Balanse 1. januar	32	84	56	172	33	71	39	143
Overført til (fra) trinn 1	16	-15	-1	-	12	-11	-	-
Overført til (fra) Trinn 2	-2	3	-1	-	-2	4	-1	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-4	5	-	-	-3	4	-
Netto ny måling av tap	-18	15	14	11	-14	24	22	32
Nye utstedte eller kjøpte utlån	15	15	3	34	17	23	3	44
Utlån som har blitt fraregnet	-11	-28	-10	-49	-13	-23	-5	-41
Endring som skyldes endrede forutsetninger	10	38	2	50	-	-	-	-
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-11	-11	-	-	-5	-5
Balanse 31. desember	42	107	58	207	32	84	56	172
Næringsliv								
Balanse 1. januar	71	218	560	849	70	152	397	619
Overført til (fra) Trinn 1	16	-16	-0	-	20	-20	-	-
Overført til (fra) trinn 2	-4	5	-0	-	-9	9	-	-
Overført til (fra) trinn 3	-0	-1	1	-	-	-1	1	-
Netto ny måling av tap	-1	77	488	563	-19	100	188	268
Nye utstedte eller kjøpte utlån	49	102	10	161	30	21	7	59
Utlån som har blitt fraregnet	-32	-98	-7	-136	-20	-44	-2	-66
Endring som skyldes endrede forutsetninger	-0	113	2	115	-	-	-	-
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-209	-209	-	-	-31	-31
Balanse 31. desember	98	399	845	1.342	71	218	560	849
Total balanseført tapsavsetning	140	507	902	1.549	104	302	616	1.021

Utvikling i brutto utlån fra inngående til utgående balanse

Morbank (mill. kr)	2020				2019			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Privatmarked								
Balanse 1. januar	69.045	5.129	487	74.661	65.403	4.366	320	70.089
Overført til (fra) trinn 1	1.050	-1.019	-31	-	893	-877	-16	-
Overført til (fra) Trinn 2	-1.433	1.470	-38	-	-1.847	1.872	-25	-
Overført til (fra) Trinn 3	-30	-47	77	-	-60	-135	195	-
Netto økning/reduksjon saldo eksisterende utlån	-2.093	-136	-7	-2.237	-1.843	-123	-21	-1.986
Nye utstedte eller kjøpte utlån	49.001	1.464	111	50.575	43.549	1.588	178	45.315
Utlån som har blitt fraregnet	-42.243	-2.429	-196	-44.867	-37.050	-1.562	-145	-38.756
Finansielle eiendeler som har blitt konstatert	-1	-2	-22	-24	-	-	-	-
Balanse 31. desember	73.297	4.430	381	78.108	69.045	5.129	487	74.661
Næringsliv								
Balanse 1. januar	33.190	3.971	1.470	38.632	32.055	5.521	1.223	38.800
Overført til (fra) Trinn 1	521	-521	-0	-	1.586	-1.561	-26	-
Overført til (fra) trinn 2	-2.605	2.614	-9	-	-1.405	1.446	-41	-
Overført til (fra) trinn 3	-70	-685	754	-	-8	-227	234	-
Netto ny måling av tap	-1.541	-208	38	-1.711	-1.638	-91	-7	-1.736
Nye utstedte eller kjøpte utlån	17.141	1.672	328	19.141	11.323	205	319	11.848
Utlån som har blitt fraregnet	-11.046	-753	-862	-12.662	-8.723	-1.324	-232	-10.279
Finansielle eiendeler som har blitt konstatert	-2	-111	-19	-132	-	-	-	-
Balanse 31. desember	35.587	5.979	1.702	43.268	33.190	3.971	1.470	38.632
Utlån til virkelig verdi over resultatet	4.285	-	-	4.285	4.677	-	-	4.677
Brutto utlån 31. desember	113.169	10.409	2.083	125.660	106.912	9.101	1.957	117.970

Utvikling i brutto utlån fra inngående til utgående balanse

Konsern (mill. kr)	2020				2019			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Privatmarked								
Balanse 1. januar	73.675	5.924	570	80.169	69.736	4.951	386	75.073
Overført til (fra) trinn 1	1.260	-1.225	-35	-	1.053	-1.034	-19	-
Overført til (fra) Trinn 2	-1.731	1.785	-54	-	-2.184	2.217	-33	-
Overført til (fra) Trinn 3	-44	-89	133	-	-84	-164	248	-
Netto ny måling av tap	-2.136	-196	-15	-2.346	-2.867	-277	-31	-3.175
Nye utstedte eller kjøpte utlån	51.383	1.702	119	53.204	45.617	1.901	196	47.715
Utlån som har blitt fraregnet	-43.512	-2.624	-239	-46.375	-37.596	-1.669	-165	-39.430
Finansielle eiendeler som har blitt konstatert	-689	-70	-25	-784	-2	-1	-12	-14
Balanse 31. desember	78.206	5.208	453	83.867	73.675	5.924	570	80.169
Næringsliv								
Balanse 1. januar	35.466	4.426	1.539	41.431	33.897	5.881	1.299	41.076
Overført til (fra) Trinn 1	693	-690	-4	-	1.659	-1.631	-28	-
Overført til (fra) trinn 2	-2.897	2.909	-11	-	-1.681	1.736	-55	-
Overført til (fra) trinn 3	-107	-695	801	-	-42	-237	279	-
Netto ny måling av tap	-1.589	-265	34	-1.819	-1.682	-164	-22	-1.868
Nye utstedte eller kjøpte utlån	18.238	1.875	349	20.462	12.682	261	326	13.269
Utlån som har blitt fraregnet	-11.287	-815	-883	-12.985	-9.367	-1.414	-230	-11.011
Finansielle eiendeler som har blitt konstatert	-410	-159	-24	-593	0	-5	-30	-35
Balanse 31. desember	38.107	6.587	1.802	46.496	35.466	4.426	1.539	41.431
Utlån til virkelig verdi over resultatet	4.285	-	-	4.285	4.677	-	-	4.677
Brutto utlån 31. desember	120.598	11.794	2.255	134.648	113.817	10.350	2.110	126.277

Avsetning til tap på garantier og ubenyttede kreditter

Morbank og konsern (mill. kr)	2020				2019			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Balanse 1. januar	14	29	57	100	11	47	90	148
Overført til (fra) Trinn 1	2	-2	-0	-	3	-3	-0	-
Overført til (fra) Trinn 2	-0	0	-0	-	-1	1	-	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-0	0	-	-0	-0	0	-
Netto ny måling av tap	2	16	-54	-36	-2	3	-33	-33
Nye utstedte eller kjøpte utlån	11	8	0	19	7	1	0	8
Utlån som har blitt fraregnet	-5	-13	-0	-19	-3	-20	-0	-24
Endring som skyldes modifikasjoner som ikke har resultert i fraregning	3	12	0	16	-	-	-	-
Balanse 31. desember	27	50	4	81	14	29	57	100
Herav								
Privatmarked				2				2
Næringsliv				79				98

Avsetning til tap på utlån fordelt på næring Morbank (mill.kr)	2020				2019			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Jordbruk og skogbruk	2	34	5	41	2	21	7	30
Fiske og fangst	6	2	-	8	2	1	0	3
Havbruk	2	0	3	5	1	0		1
Industri og bergverk	8	25	2	35	5	9	5	20
Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	11	27	17	55	10	5	11	26
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	10	30	17	58	10	8	11	28
Sjøfart og offshore	10	180	614	804	9	87	471	568
Eiendomsdrift	20	56	38	114	16	45	23	83
Forretningsmessig tjenesteyting	12	56	142	210	7	50	22	79
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	8	10	2	19	7	4	3	14
Offentlig forvaltning	0	-	-	0	-	-	-	-
Øvrige sektorer	0	0	-	0	-	-	-	-
Lønnstakere	2	65	31	97	-	52	33	86
Sum avsetning til tap på utlån	91	484	870	1.446	68	283	586	937
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	32			32	23			24
Total balanseført tapsavsetning	123	484	870	1.478	91	283	586	961

Avsetning til tap på utlån fordelt på næring Konsern (mill.kr)	2020				2019			
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Total
Jordbruk og skogbruk	3	36	5	44	2	22	8	32
Fiske og fangst	6	2	-	8	2	1	0	3
Havbruk	3	1	3	6	1	0	-	1
Industri og bergverk	10	27	7	44	6	11	9	27
Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	13	31	20	64	11	8	16	35
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	12	31	19	62	11	8	11	30
Sjøfart og offshore	10	180	614	804	9	87	471	568
Eiendomsdrift	20	56	39	115	16	45	23	84
Forretningsmessig tjenesteyting	13	57	143	213	8	51	24	82
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	10	12	10	32	8	5	8	21
Offentlig forvaltning	0	-	-	0	-	-	-	-
Øvrige sektorer	0	0	2	2	2	0	0	2
Lønnstakere	7	73	41	122	6	63	44	112
Sum avsetning til tap på utlån	108	507	902	1.517	81	302	615	998
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	32			32	23	-	-	24
Total balanseført tapsavsetning	140	507	902	1.549	104	302	615	1.021

Note 11 - Kreditteksponering for hver interne risikorating

Banken benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittrisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. I tabellen er denne inndelingen sammenholdt med tilsvarende ratingklasser hos Moody's.

Historisk mislighold er tall for morbank og viser default ratio (DR) per risikoklasse. Tallene er et uvektet snitt for normalscorede kunder i perioden 2014-2020.

Sikkerhetsdekning representerer forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier. Verdiene fastsettes etter faste modeller, og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet. I samsvar med kravene i kapitalkravsforskriften er estimatene «down-turn»-estimer. Basert på sikkerhetsdekningen (RE-verdi / EAD) klassifiseres engasjementet i en av sju klasser, hvor beste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på over 120 prosent, og laveste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på under 20 prosent.

Risiko-klasse	Misligholdssansynlighet		Historisk mislighold	Mislighold 2020	Sikkerhetsdekning			
	Fra	Til Moody's			Sikkerhets-klasse	Nedre grense	Øvre grense	
A	0,00 %	0,10 %	Aaa-A3	0,01 %	0,02 %	1	120	
B	0,10 %	0,25 %	Baa1-Baa2	0,04 %	0,05 %	2	100	120
C	0,25 %	0,50 %	Baa3	0,08 %	0,08 %	3	80	100
D	0,50 %	0,75 %	Ba1	0,28 %	0,48 %	4	60	80
E	0,75 %	1,25 %	Ba2	0,41 %	0,60 %	5	40	60
F	1,25 %	2,50 %		0,95 %	1,52 %	6	20	40
G	2,50 %	5,00 %	Ba2-B1	2,07 %	2,82 %	7	0	20
H	5,00 %	10,00 %	B1-B2	4,47 %	6,05 %			
I	10,00 %	99,99 %	B3-Caa3	12,19 %	15,95 %			
J	mislighold							
K	tapsutsatt							

Bankens engasjementer klassifiseres i risikogrupper på bakgrunn av risikoklasse.

Risikoklasse	Risikogrupper
A - C	Laveste risiko
D - E	Lav
F - G	Middels
H	Høy
I	Høyeste risiko
J - K	Mislighold og nedskrevet

Morbank (mill. kr)	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %		Totalt engasjement	
	31.12.20	31.12.19	31.12.20	31.12.19
Laveste risiko	12,4 %	13,3 %	98.815	93.929
Lav risiko	4,6 %	9,6 %	25.920	21.242
Middels risiko	13,5 %	10,0 %	17.003	18.829
Høy risiko	10,2 %	11,6 %	2.851	3.093
Høyeste risiko	12,7 %	5,7 %	1.821	1.831
Mislighold og/eller tapsutsatt	25,1 %	15,1 %	2.277	2.972
Totalt			148.686	141.895

Konsern (mill. kr)	Gjennom-	Totalt	Gjennom-	Totalt
	snittlig usikret eksponering i %	engasjement	snittlig usikret eksponering i %	engasjement
	31.12.20	31.12.20	31.12.19	31.12.19
Laveste risiko	12,5 %	98.376	13,4 %	93.382
Lav risiko	5,1 %	27.851	9,3 %	22.698
Middels risiko	11,9 %	23.092	9,3 %	24.864
Høy risiko	10,9 %	3.665	11,9 %	3.811
Høyeste risiko	13,1 %	2.375	7,3 %	2.433
Mislighold og/eller tapsutsatt	25,8 %	2.449	16,0 %	3.124
Totalt		157.808		150.313

Realisasjonsverdien på stilte sikkerheter fastsettes slik at disse ut fra en konservativ vurdering reflekterer den antatte realisasjonsverdi i en nedgangskonjunktur.

Note 12 - Maksimal kreditteksponering

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kreditrisiko i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger. For opplysning om klassifisering av finansielle instrumenter der dette ikke er spesifisert, se note 24 Klassifisering av finansielle instrumenter.

Morbank	Brutto maksimal eksponering for kreditrisiko	Taps-avsetning	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet og motregnings-avtaler*)	Netto maksimal eksponering for kreditrisiko
31.12.20 (mill. kr)						
Eiendeler						
Fordringer på sentralbanker	2.725	-	-	-	-	2.725
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	12.901	-	-	-	-	12.901
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.285	-	4.017	27	15	226
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	46.500	1.331	22.816	2.122	18.158	2.072
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	74.876	115	73.650	46	429	635
Sertifikater og obligasjoner	26.684	-	-	-	11.848	14.836
Derivater	7.175	-	-	-	4.755	2.420
Opptjente ikke mottatte inntekter	135	-	-	-	-	135
Fordringer verdipapirer	11	-	-	-	-	11
Sum eiendeler	175.293	1.446	100.483	2.195	35.206	35.962
Forpliktelser, ikke balanseført						
Stilte garantier og rembuser	5.014	55	-	-	-	4.959
Ubenyttede kreditter og lånetilsagn	18.299	26	3.432	498	308	14.035
Andre engasjement	3.408	-	-	-	-	3.408
Sum forpliktelser	26.720	81	3.432	498	308	22.402
Sum total kreditrisikoeksponering	202.013					58.364
31.12.19 (mill. kr)						
Eiendeler						
Fordringer på sentralbanker	706	-	-	-	-	706
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	9.181	-	-	-	-	9.181
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.677	-	4.505	0	18	154
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	41.957	850	20.673	809	16.936	2.688
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	71.336	87	69.941	56	413	839
Sertifikater og obligasjoner	23.195	-	-	-	10.991	12.204
Derivater	2.872	-	-	-	1.653	1.218
Opptjente ikke mottatte inntekter	107	-	-	-	-	107
Fordringer verdipapirer	13	-	-	-	-	13
Sum eiendeler	154.042	937	95.119	865	30.011	27.109
Forpliktelser, ikke balanseført						
Stilte garantier og rembuser	5.643	82	-	-	-	5.561
Ubenyttede kreditter og lånetilsagn	18.533	18	3.038	137	516	14.824
Andre engasjement	2.904	-	-	-	-	2.904
Sum forpliktelser	27.079	100	3.038	137	516	23.289
Sum total kreditrisikoeksponering	181.121					50.398

Konsern	Brutto maksimal eksponering for kredittrisiko	Taps-avsetning	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet og motregnings-avtaler*)	Netto maksimal eksponering for kredittrisiko
31.12.20 (mill. kr)						
Eiendeler						
Fordringer på sentralbanker	2.725	-	-	-	-	2.725
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5.091	-	-	-	14	5.077
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.285	-	4.017	27	15	226
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	55.487	1.401	22.825	2.122	27.824	1.316
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	74.876	116	73.650	46	429	634
Sertifikater og obligasjoner	26.606	-	-	-	11.848	14.758
Derivater	7.226	-	51	-	4.755	2.420
Opptjente ikke mottatte inntekter	185	-	-	-	-	185
Fordringer verdipapirer	678	-	43	624	-	11
Sum eiendeler	177.159	1.517	100.586	2.820	44.885	27.352
Forpliktelser, ikke balanseført						
Stilte garantier og rembuser	5.014	55	-	-	-	4.959
Ubenyttede kreditter og lånetilsagn	18.432	26	3.516	498	441	13.951
Andre engasjement	3.698	-	-	-	-	3.698
Sum forpliktelser	27.144	81	3.516	498	441	22.608
Sum total kredittrisikoeksponering	204.304					49.961

	Brutto maksimal eksponering for kredittrisiko	Taps-avsetning	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet og motregnings-avtaler*)	Netto maksimal eksponering for kredittrisiko
31.12.19 (mill. kr)						
Eiendeler						
Fordringer på sentralbanker	706	-	-	-	-	706
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.110	-	-	-	-	5.091
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.677	-	4.505	0	18	154
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	50.264	911	20.691	809	17.346	10.506
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	71.336	87	69.941	56	413	839
Sertifikater og obligasjoner	23.115	-	-	-	10.991	12.124
Derivater	2.972	-	-	100	1.653	1.218
Opptjente ikke mottatte inntekter	132	-	-	-	-	132
Fordringer verdipapirer	292	-	-	71	209	13
Sum eiendeler	155.604	998	95.138	1.036	30.629	27.802
Forpliktelser, ikke balanseført						
Stilte garantier og rembuser	5.643	82	-	-	-	5.561
Ubenyttede kreditter	18.643	18	3.038	223	531	14.834
Andre engasjement	3.097	-	-	-	-	3.097
Sum forpliktelser	27.383	100	3.038	223	531	23.491
Sum total kredittrisikoeksponering	182.987					51.294

*) Øvrig sikkerhet inkluderer blant annet kontanter, løsøre, skip og mottatte garantier. For obligasjoner med fortrinnsrett består sikkerhetsmassen av utlån til kunder i selskapet som har utstedt obligasjonen. For derivater er det stilt kontanter som sikkerhet, i tillegg bilaterale ISDA-avtaler om netting av derivater.

Bankens maksimale kreditteksponering fremgår av oppstillingen ovenfor. SpareBank 1 SMN utfører engrosbanktjenester for BN Bank og Samspar-bankene. I tilknytning til dette er det etablert garantiavtale som sikrer fullt oppgjør for eksponeringer knyttet til disse avtalene.

For privat- og næringslivskunder anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse ved derivathandel. For kunder som driver med tradingvirksomhet aksepteres kun kontantdepot som sikkerhet. Kunder stiller kontantdepot og/eller pant i eiendeler som sikkerhet for kunders handel av strøm- og laksederivater på NASDAQ OMX Oslo ASA og Fish Pool ASA.

SpareBank 1 SMN inngår standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler om netting av derivater der finansielle institusjoner er motparter. I tillegg har banken inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA) mot de mest anvendte motpartene. Per 31. desember 2020 har banken rundt 45 (47) aktive ISDA-avtaler. Fra 1. mars 2017 måtte banken i henhold til EMIR ha en CSA med daglig utveksling av marginsikkerhet mv. med alle finansielle motparter som banken handler med hjemhørende (blant annet) i et EU-land. Banken inngår utelukkende avtaler med kontanter som sikkerhet. Håndteringen av sikkerhetsstillelsen under disse avtalene har banken satt ut til SEB Prime Collateral Services, det vil si at de håndterer marginkravene på vegne av banken. Mer om sikkerheter og pantstillelser i note 37 Annen gjeld og forpliktelser.

Sikkerhetsstillelsene er vurdert til markedsverdi, begrenset til maksimal kreditteksponering for den enkelte motpart.

Note 13 - Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

Kredittkvaliteten av finansielle eiendeler håndteres ved at banken benytter sine interne retningslinjer for kredittrater. Se avsnitt kredittisiko under note 6 Risikoforhold.

Tabellen nedenfor viser kredittkvaliteten per klasse av eiendeler for utlansrelaterte eiendeler i balansen, basert på bankens eget kredittratingsystem. Hele utlansengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er misligholdt. Misligholdt er i noten definert til betalingsmislighold over tusen kroner over 90 dager.

Morbank

31.12.20 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	12.901	-	-	-	-	-	12.901
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		67.453	8.954	3.423	1.029	1.138	383	82.380
Næringsliv		18.797	12.161	8.974	1.193	454	1.702	43.280
Sum utlån		86.250	21.115	12.398	2.222	1.592	2.084	125.660
Finansielle investeringer	29							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		9.298	-	-	-	-	-	9.298
Noterte andre obligasjoner		9.724	3.713	473	328	-	-	14.239
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		-	-	-	-	-	-	-
Unoterte andre obligasjoner		82	3.066	-	-	-	-	3.147
Sum finansielle investeringer		19.104	6.779	473	328	-	-	26.684
Totalt		118.255	27.894	12.871	2.550	1.592	2.084	165.246

31.12.19 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller tapsutsatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	9.181	-	-	-	-	-	9.181
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		62.462	9.779	4.245	1.145	1.341	314	79.286
Næringsliv		18.235	7.537	9.911	1.016	333	1.653	38.685
Sum utlån		80.697	17.316	14.156	2.161	1.674	1.967	117.970
Finansielle investeringer	29							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		4.929	-	-	-	-	-	4.929
Noterte andre obligasjoner		9.801	1.524	1.159	14	-	-	12.498
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		942	-	-	-	-	-	942
Unoterte andre obligasjoner		4.797	10	18	-	-	-	4.826
Sum finansielle investeringer		20.469	1.534	1.177	14	-	-	23.195
Totalt		110.347	18.850	15.333	2.175	1.674	1.967	150.345

Konsern

31.12.20 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller tapsusatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	5.091	-	-	-	-	-	5.091
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		67.560	10.196	7.233	1.323	1.374	455	88.139
Næringsliv		18.248	12.823	11.169	1.702	764	1.802	46.509
Sum utlån		85.808	23.018	18.402	3.025	2.138	2.257	134.648
Finansielle investeringer	29							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		9.298	-	-	-	-	-	9.298
Noterte andre obligasjoner		9.724	3.713	473	328	-	-	14.239
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		-	-	-	-	-	-	-
Unoterte andre obligasjoner		3	3.066	-	-	-	-	3.069
Sum finansielle investeringer		19.026	6.779	473	328	-	-	26.606
Totalt		109.925	29.797	18.875	3.353	2.138	2.257	166.346

31.12.19 (mill. kr)	Noter	Verken misligholdt eller tapsusatt					Tapsutsatte og/eller misligholdte	Sum
		Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	2.110	-	-	-	-	-	2.110
Utlån til og fordringer på kunder	8							
Privatmarked		62.468	10.349	8.392	1.502	1.685	398	84.793
Næringsliv		17.681	8.408	11.719	1.369	584	1.722	41.484
Sum utlån		80.148	18.757	20.112	2.871	2.269	2.119	126.277
Finansielle investeringer	29							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		4.929	-	-	-	-	-	4.929
Noterte andre obligasjoner		9.801	1.524	1.159	14	-	-	12.498
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		942	-	-	-	-	-	942
Unoterte andre obligasjoner		4.718	10	18	-	-	-	4.746
Sum finansielle investeringer		20.389	1.534	1.177	14	-	-	23.115
Totalt		102.648	20.291	21.289	2.886	2.269	2.119	151.502

Note 14 - Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Noten er en sensitivitetsanalyse gjort med utgangspunkt i relevante balanseposter per 31. desember og fremover i tid for det aktuelle året. Bankens renterisiko beregnes ved at det simuleres et parallelt renteskift på ett prosentpoeng for hele rentekurven på alle balanseposter.

For ytterligere detaljer vedrørende renterisiko se note 6 Risikoforhold.

Basisrisiko konsern (mill. kr)	Renterisiko, endring 1 prosentpoeng	
	2020	2019
<i>Valuta</i>		
NOK	- 8	- 26
EUR	0	- 3
USD	3	- 1
CHF	- 1	- 1
GBP	- 1	- 2
Andre	0	- 1
Total renterisiko	- 7	- 34

Total renterisiko viser for 2020 at banken vil få et tap på en renteoppgang. Tilsvarende for 2019.

Tabellen under viser hvordan rentekurven forskyver seg innenfor de ulike tidsintervallene med tilhørende gevinst og tap innenfor de enkelte løpetider.

Rentekurverisiko konsern (mill. kr)	Renterisiko, endring 1 prosentpoeng	
	2020	2019
<i>Løpetid</i>		
0 - 2 mnd	- 16	- 20
2 - 3 mndr	12	- 3
3 - 6 mndr	- 14	- 6
6 - 12 mndr	6	5
1 - 2 år	- 6	0
2 - 3 år	- 9	- 5
3 - 4 år	21	8
4 - 5 år	3	- 17
5 - 8 år	- 10	9
8 - 15 år	8	- 5
Total renterisiko	- 7	- 34

Note 15 - Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Valutarisiko oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta. Handelsaktiviteten knyttet til omsetning av valuta skal til enhver tid skje innenfor vedtatte rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimal nettoeksponering i valuta, målt i kroner.

Konsernet har utarbeidet rammer for netto valutaeksponering (uttrykt som den høyeste av sum lange og korte posisjoner). Overnatten kursrisiko for spothandel i valuta må ikke overstige 150 millioner kroner aggregert.

Valutarisiko har gjennom året vært lav. For ytterligere detaljer se note 6 Risikoforhold.

Morbank		Netto valutaeksponering NOK (mill. kr)	Konsern	
2019	2020		2020	2019
22	12	EUR	12	22
1	-1	USD	-1	1
0	-1	SEK	-1	0
-5	0	GBP	0	-5
0	0	Andre	0	0
18	10	Sum	10	18
0,9	0,4	Res. effekt e. skatt ved 3 % endring	0,4	0,9

Note 16 - Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler. For detaljert beskrivelse henvises til note 6 Risikoforhold.

Konsern

31.12.20 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser ²⁾						
Gjeld til kredittinstitusjoner	11.325	1.732	-	-	36	13.093
Innskudd fra og gjeld til kunder	76.601	13.486	2.944	4.497	-	97.529
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	1.179	6.524	35.468	1.804	44.976
Derivater - kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	2.090	10.254	20.957	1.036	34.337
Andre forpliktelser	-	1.582	715	468	260	3.025
Ansvarlig lånekapital ¹⁾	-	9	68	1.798	-	1.874
Sum kontantstrøm forpliktelser	87.926	20.079	20.505	63.188	3.136	194.834
Derivater netto kontantstrømmer						
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	2.090	10.254	20.957	1.036	34.337
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	-1.693	-10.240	-21.048	-1.182	-34.163
Netto kontraktsmessige kontantstrømmer	-	397	14	-92	-146	174

Konsern

31.12.19 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser ²⁾						
Gjeld til kredittinstitusjoner	8.567	245	-	-	42	8.853
Innskudd fra og gjeld til kunder	64.441	14.481	3.524	3.471	-	85.917
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	1.210	7.389	29.599	6.589	44.787
Derivater - kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	466	5.993	25.392	3.604	35.455
Andre forpliktelser	-	1.315	731	267	214	2.526
Ansvarlig lånekapital ¹⁾	-	23	357	1.940	-	2.319
Sum kontantstrøm forpliktelser	73.008	17.740	17.993	60.669	10.447	179.857
Derivater netto kontantstrømmer						
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	466	5.993	25.392	3.604	35.455
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	-223	-6.483	-26.501	-3.682	-36.889
Netto kontraktsmessige kontantstrømmer	-	244	-490	-1.109	-79	-1.434

Inkluderer ikke verdjusteringer for finansielle instrumenter til virkelig verdi

¹⁾ For ansvarlig lånekapital benyttes call dato for kontantoppgjør

²⁾ Kontantstrømmer inkluderer beregnede renter og sum avviker derfor fra balanseført forpliktelse

Note 17 - Netto renteinntekter

Morbank			Konsern	
2019	2020	(mill. kr)	2020	2019
Renteinntekter				
246	171	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (amortisert kost)	42	103
1.693	1.584	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder (amortisert kost)	2.120	2.177
1.792	1.519	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder (virkelig verdi over andre inntekter og kostnader)	1.534	1.814
134	129	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder (virkelig verdi over resultatet)	129	134
375	349	Renter og lign. inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer (virkelig verdi over resultatet)	346	371
-	-	Andre renteinntekter	27	26
4.241	3.752	Sum renteinntekter	4.197	4.626
Rentekostnader				
170	84	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	92	190
1.042	731	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	719	1.019
545	484	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	484	545
84	48	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	50	86
62	8	Andre rentekostnader	25	86
13	67	Avgift Sparebankenes sikringsfond	67	13
1.916	1.423	Sum rentekostnader og lignende kostnader	1.439	1.939
2.325	2.329	Netto renteinntekter	2.759	2.687

Note 18 - Netto provisjons- og andre inntekter

Morbank			Konsern	
2019	2020	(mill. kr)	2020	2019
Provisjonsinntekter				
61	59	Garantiprovisjon	58	59
-	-	Meglerprovisjon	251	252
48	56	Provisjon spareprodukter	123	117
349	408	Provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt	408	349
16	13	Provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt	13	16
397	393	Betalingsformidling	390	393
183	195	Provisjon fra forsikringstjenester	195	183
74	80	Andre provisjonsinntekter	71	67
1.127	1.205	Sum provisjonsinntekter	1.510	1.437
Provisjonskostnader				
84	83	Betalingsformidling	112	101
11	14	Andre provisjonskostnader	95	92
95	97	Sum provisjonskostnader	207	193
Andre driftsinntekter				
21	22	Driftsinntekter fast eiendom	21	25
-	-	Eiendomsforvaltning og -omsetning	142	138
-	-	Verdipapiromsetning	583	383
-	-	Regnskapsførerhonorarer	506	473
9	19	Andre driftsinntekter	18	28
30	41	Sum andre driftsinntekter	1.269	1.046
1.061	1.149	Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter	2.572	2.290

Note 19 - Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser

Morbank			Konsern	
2019	2020	(mill. kr)	2020	2019
Vurdert til virkelig verdi over resultatet				
-163	-74	Verdiendring på renteinstrumenter	103	-16
Verdiendring på derivater/sikring				
-9	1	Netto verdiendring på sikrede obligasjoner og derivater	1	-9
9	-11	Netto verdiendring på sikrede fastrente utlån og derivater	-11	9
132	32	Øvrige derivater	59	186
Inntekter fra egenkapitalinstrumenter				
-	-	Inntekter fra eierinteresser	681	879
866	492	Utbytte fra eierinteresser	-	-
22	-15	Verdiendring og gevinst fra eierinteresser	-9	1
18	36	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	39	15
44	-1	Verdiendring og gevinst på egenkapitalinstrumenter	5	119
918	460	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi	868	1.183
Vurdert til amortisert kost				
Verdiendring på renteinstrumenter				
-6	-6	Verdiendring på renteinstrumenter holde til forfall	-6	-6
-6	-6	Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til amortisert kost	-6	-6
24	89	Netto inntekter fra valutahandel	89	24
937	542	Sum netto resultat fra finansielle eiendeler	951	1.201

Note 20 - Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

Morbank			Konsern	
2019	2020	(mill. kr)	2020	2019
527	644	Lønn	1.711	1.525
50	56	Pensjonskostnader (Note 22)	107	105
37	32	Sosiale kostnader	66	69
614	732	Sum personalkostnader	1.883	1.699
633	668	Gjennomsnittlig antall ansatte	1.644	1.611
619	660	Antall årsverk per 31.12.	1.560	1.509
658	678	Antall ansatte per 31.12.	1.653	1.634

Ytelser til konsernledelsen

2020 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Lønn mv.	Herav pensjons-tilskudd for lønn utover 12G	Herav aksjebasert bonus-avlønning 5)	Nåverdi pensjonsforpliktelse	Opptjente pensjonsrettigheter siste år 6)	Lån per 31.12 7)	Antall egenkapitalbevis 8)
Jan-Frode Janson	Konsernsjef	5.505	716	-	-	155	12	40.281
Kjell Fordal	Konserndir. Finans	4.114	712	12	9.863	143	13.234	246.304
Vegard Helland	Konserndir. Næringsliv	2.995	174	12	2.045	139	1.251	35.194
Ola Neråsen	Konserndir. Risikostyring	2.365	96	12	3.403	166	458	42.756
Nelly Maske	Konserndir. Privatmarked	2.910	165	-	-	155	5.278	21.135
Rolf Jarle Brøske	Konserndir. Kommunikasjon og samfunn	2.374	104	12	-	138	10.451	10.205
Kjersti Hønstad 1)	Konserndir. Juridisk	2.006	57	12	2.874	171	1.619	4.906
Astrid Undheim 2)	Konserndir Teknologi og utvikling	1.743	-	-	-	122	7.518	-
Kjetil Reinsberg 3)	Konserndir EiendomsMegler 1 Midt-Norge	3.397	214	-	-	161	6.344	34.207
Arne Nypan 4)	Konserndir Regnskapshuset	2.483	154	14	-	46	5.385	26.690

1) Konserndirektør juridisk gikk ut av konsernledelsen 11. august 20

2) Konserndirektør Teknologi og utvikling tiltrådte sin stilling 1. mars 20

3) Konserndirektør EiendomsMegler 1 Midt-Norge gikk inn i konsernledelsen 10. august 20 og ytelser oppgitt er utbetalt fra EiendomsMegler 1 Midt-Norge

4) Konserndirektør Regnskapshuset gikk inn i konsernledelsen 10. august 20 og ytelser oppgitt er utbetalt fra SpareBank 1 Finans Midt-Norge og SpareBank 1 Regnskapshuset

5) Verdi på bonusbevis utdelt i 2020 i forbindelse med MING-spareordning - MING-spareordningen er en frivillig ordning hvor alle ansatte kan delta på like vilkår

6) Innskuddsbasert pensjonsordning, opptjente pensjonsrettigheter er årets innbetalte sparebeløp

7) Konsernledelsen har samme lånevilkår som andre ansatte

8) Antall egenkapitalbevis inkluderer også egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i

Ytelser til konsernledelsen

2019 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Lønn mv.	Herav pensjons-tilskudd for lønn utover 12G	Herav aksjebasert bonus-avlønning ⁴⁾	Nåverdi pensjonsforpliktelse	Opptjente pensjonsrettigheter siste år ⁵⁾	Lån per 31.12 ⁶⁾	Antall egenkapitalbevis ⁷⁾
Finn Haugan ¹⁾	Konsernsjef	7.085	2.297	22	7.741	131	8.271	202.459
Jan-Frode Janson ²⁾	Konsernsjef	3.474	456	-	-	101	12	30.000
Kjell Fordal	Konserndir. Finans	3.790	564	22	10.529	141	12.930	245.883
Vegard Helland	Konserndir. Næringsliv	2.942	172	22	1.554	135	301	34.773
Ola Neråsen	Konserndir. Risikostyring	2.339	126	22	2.785	144	827	42.335
Nelly Maske	Konserndir. Privatmarked	2.850	152	22	-	149	5.447	23.554
Rolf Jarle Brøske	Konserndir. Kommunikasjon og samfunn	2.274	100	22	-	96	9.257	7.134
Kjersti Hønstad ³⁾	Konserndir. Juridisk	1.986	58	22	-	152	1.745	4.485

1) Finn Haugan fratradte sin stilling 30. april 2019. Det er inngått førtidspensjonsavtale med Finn Haugan ved fratredelse før fylte 67 år, med en pensjon på 68 prosent av pensjonsgivende lønn. Finn Haugans arbeidsforhold med SpareBank 1 SMN opphørte 31. desember 2019. Finn Haugan vil derfor motta førtidspensjon i perioden 1. januar 2020 - 31. januar 2020. Pensjonsforpliktelsen til Finn Haugan inngår i bankens kollektive tjenestepensjon

2) Jan-Frode Janson tiltrådte stillingen som Konsernsjef fra 1. mai 2019

3) Konserndirektør Juridisk ble innlemmet i konsernledelsen 1. mai 2019

4) Verdi på bonusbevis utdelt i 2019 i forbindelse med MING-spareordning samt bonusbevis tildelt ifbm. gevinstdelingen ifbm. Fremtind-transaksjonen. MING-spareordning er en frivillig ordning hvor alle ansatte kan delta på like vilkår Utdeling til ansatte ifbm. Fremtind-transaksjonen, ga alle som var ansatt i SpareBank 1 SMN per 31. desember 2018 150 egenkapitalbevis hver.

5) Innskuddsbasert pensjonsordning, opptjente pensjonsrettigheter er årets innbetalte sparebeløp

6) Konsernledelsen har samme lånevilkår som andre ansatte - dette gjelder også for fratradt konsernsjef i perioden hvor det mottas førtidspensjon

7) Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i

SpareBank 1 SMN har en individuell topp-pensjonsordning for ansatte med lønn over 12 G med startdato i bedriften før 1. juli 2017. Ansatte med startdato før denne datoen har en ordning som innebærer at arbeidsgiver sparer 15 prosent av lønn over 12G på en individuell pensjonskonto i SpareBank 1 Forsikring. Ansatte kan selv bestemme investeringsprofil, og pengene er låst til pensjonskontoen frem til pensjonsalder. Ytelsen knyttet til denne ordningen inngår i grunnlaget for opptjente pensjonsrettigheter i tabellen over.

Ytelser til styret og representantskapet

2020 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Honorar	Honorarer til revisjons-, risiko-, og godtgjørelsesutvalget	Andre godtgjørelser	Lån per 31.12	Antall egenkapitalbevis ²⁾
Kjell Bjordal	Styreleder	539	38	1	12.000	130.000
Bård Benum	Nestleder styret	285	90	-	7.774	-
Mette Kamsvåg	Styremedlem	245	90	2	1.786	5.600
Tonje Eskeland Foss	Styremedlem	245	26	-	-	-
Janne Thyø Thomsen	Styremedlem	245	105	-	-	3.000
Morten Loktu	Styremedlem	245	26	-	-	1.500
Christian Stav	Styremedlem	245	105	-	-	20.000
Inge Lindseth ¹⁾	Styremedlem, ansattrepresentant	271	-	881	4.014	8.905
Christina Straub ¹⁾	Styremedlem, ansattrepresentant	245	-	823	5.792	758
Oddny Lysberg ¹⁾	Varamedlem, ansattrepresentant	26	-	554	2.696	1.842

1) Andre godtgjørelser inkluderer lønn i ansettelsesforhold

2) Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i

**Ytelser til styret og representantskapet
2019 (1.000 kr)**

Navn	Tittel	Honorar	Honorarer til revisjons-, risiko-, og godtgjørelsesutvalget	Andre godtgjørelser	Lån per 31.12	Antall egenkapitalbevis ⁴⁾
Kjell Bjordal	Styreleder	495	38	13	-	130.000
Bård Benum	Nestleder styret	262	88	8	8.053	-
Mette Kamsvåg	Styremedlem	226	88	7	1.437	5.600
Tonje Eskeland Foss	Styremedlem	226	26	3	5.202	-
Paul E. Hjelm-Hansen ¹⁾	Styremedlem	53	28	8	-	49.219
Janne Thyø Thomsen	Styremedlem	226	99	8	-	3.000
Morten Loktu	Styremedlem	226	26	8	-	5.000
Christian Stav ³⁾	Styremedlem	173	79	-	-	-
Christina Straub ^{2) 3)}	Styremedlem, ansatterepresentant	173	-	784	5.863	652
Inge Lindseth ^{2) 3)}	Styremedlem, ansatterepresentant	192	1	854	3.622	4.034
Venche Johnsen ^{1) 2)}	Styremedlem, ansatterepresentant	53	6	805	347	25.392
Erik Gunnes ^{1) 2)}	Styremedlem, ansatterepresentant	53	-	847	1.261	1.364

1) Gikk ut som medlem av styret 30. april 19

2) Andre godtgjørelser inkluderer lønn i ansettelsesforhold

3) Ble innvalgt i 2019

4) Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i

Styrets leder har verken bonusavtale eller avtale om etterlønn. Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i.

**Honorar til representantskapet
(1.000 kr)**

	2020	2019
Knut Solberg, representantskapets leder	95	93
Øvrige medlemmer	305	300

Godtgjørelse til ansatte ¹⁾

	Antall	Total godtgjørelse	Herav variabel godtgjørelse
Ledende ansatte	56	72.850.350	-
Ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering	5	5.145.598	-
Ansatte som er ansvarlig for uavhengig kontrollfunksjon	3	2.274.803	-
Tillitsvalgte	1	1.517.365	-

¹⁾ Kategorier av ansatte omfattet av Finansforetaksforskriften

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

SpareBank 1 SMN sin godtgjørelsesordning

All belønning i SpareBank 1 SMN skal bidra til måloppnåelse og ønsket adferd. Samtidig skal godtgjørelsesordningene bidra til å fremme og gi insentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko, redusere sannsynligheten for uønsket risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter.

Konsernets overordnede målsettinger for inneværende strategiperiode er utgangspunktet for vår godtgjørelsespolitikk.

Virksomhetsområdenes strategier og handlingsplaner skal understøtte disse målsettingene. Det innebærer at ulike virksomhetsområder kan ha ulike godtgjørelsesordninger innenfor rammen av konsernets godtgjørelsespolitikk.

Alle godtgjørelsesordninger i SpareBank 1 SMN utformes i samsvar med lov om finansforetak og finanskonsern med tilhørende forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Konsernets retningslinjer for variabel godtgjørelse skal sikre at ansatte, grupper eller virksomheten som helhet etterlever de risikostyringsstrategier, prosesser og verktøy konsernet har implementert for å beskytte verdier. Godtgjørelsesordningene utformes på en slik måte at ikke enkeltpersoner eller organisasjonen tar uakseptabel risiko for å maksimere den variable godtgjørelsen. Dette innebærer blant annet at grunnlaget for variabel godtgjørelse knyttet til foretakets risikjusterte resultat skal være en periode på minst ett år og at opptjeningsperioden ikke skal være kortere enn ett år. SpareBank 1 SMN har ikke godtgjørelsesordninger for kundenheter som stimulerer til adferd som utfordrer bankens risikotoleranse, etiske retningslinjer eller kan bidra til interessekonflikter. Konsernet har ikke godtgjørelsesordninger for kontrollfunksjoner som stimulerer til adferd som utfordrer habilitet.

SpareBank 1 SMN sin policy er at det som hovedregel ikke skal etableres ordninger med resultat- eller prestasjonsbasert variabel godtgjørelse for ledende ansatte.

Dersom det likevel etableres ordninger med variabel godtgjørelse, gjelder følgende retningslinjer:

- Det skal være et balansert forhold mellom fast og variabel godtgjørelse og fastlønsandelen skal være så høy at virksomheten kan unnlate å utbetale variabel lønn.
- Andelen variabel lønn skal som hovedregel ikke utgjøre mer enn 50 prosent av fastlønn.
- Alternative ordninger kan etableres unntaksvis, dersom dette ansees som en nødvendig tilpasning til "bransjestandarden" blant konkurrerende virksomheter.

Det er etablert klausuler om avkorting i eventuell variabel godtgjørelse dersom det avdekkes brudd på gjeldende regelverk eller retningslinjer.

SpareBank 1 SMN skal være konkurransedyktig på lønn til ledende ansatte for å sikre at konsernet tiltrekker seg og beholder dyktige ledere. Lederlønsordninger skal videre utformes slik at de støtter opp under konsernets forretningsstrategier, verdigrunnlag, viktigste prioriteringer og langsiktige mål.

Ledende ansatte kan motta følgende typer godtgjørelse:

- Fast godtgjørelse (ordinær lønn)
- Variabel godtgjørelse basert på prestasjoner
- Pensjonsordninger
- Øvrige personalgoder
- Nyansettelsesgodtgjørelse
- Aksjekjøpsordninger
- Fratredelsesgodtgjørelse
- Honorar for styreverv i SpareBank 1 Alliansen

Den samlede godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Den skal sikre at konsernet over tid har evne til å tiltrekke og beholde ledende ansatte med ønsket kompetanse og erfaring.

Beslutningsprosess

Styret i SpareBank 1 SMN har opprettet et godtgjørelsesutvalg som består av tre styremedlemmer og en representant for de ansatte.

Godtgjørelsesutvalget har blant annet ansvar for å:

- Årlig vurdere og foreslå total lønn og annen godtgjørelse for konsernsjef
- Være rådgiver for konsernsjef vedrørende lønn og annen godtgjørelse for konserndirektørene
- Årlig behandle konsernets godtgjørelsesordning
- Påse at praktiseringen av konsernets godtgjørelsesordninger årlig blir gjennomgått av en uavhengig kontrollfunksjon

A. Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret:

Godtgjørelse til konsernsjef

Konsernsjefs lønn og øvrige økonomiske ytelser fastsettes årlig av styret etter innstilling fra godtgjørelsesutvalget. Vurderingen tar utgangspunkt i oppnådde resultater, individuelle prestasjoner samt lønnsutviklingen i sammenlignbare stillinger.

Konsernsjef har ikke variabel godtgjørelse basert på resultat eller prestasjoner.

Konsernsjef er medlem i den kollektive innskuddspensjonsordningen etter lov om innskuddspensjon, på lik linje med øvrige ansatte i selskapet. Konsernsjefen har i tillegg en avtale om 23 prosent pensjonsopptjening for lønn over 12 G.

Konsernsjef gis, på lik linje med øvrige ansatte i konsernet, adgang til å delta i rettede emisjoner mot konsernets ansatte. Styret pålegger ledende ansatte som erverver egenkapitalbevis med rabatt en bindingsperiode på inntil 3 år.

Konsernet har en spareordning hvor ansatte kan kjøpe egenkapitalbevis (MING) for inntil 24.000 kroner pr år. Ordningen innebærer at det blir tildelt ett bonusbevis pr andre ervervede EK-bevis, dersom ansatte eier bevisene i minimum to år. Konsernsjefen kan på lik linje med andre ansatte delta i denne spareordningen.

Konsernsjef har avtale om 12 måneders etterlønn dersom arbeidsgiver velger å avslutte arbeidsforholdet. Dersom konsernsjefen inngår annet ansettelsesforhold i denne perioden, skal det gjøres avkorting i etterlønn med lønn som mottas i det nye ansettelsesforholdet. Dette gjelder ikke for eventuelle styrehonorar som mottas i perioden.

Godtgjørelse til øvrig konsernledelse

Konsernsjef fastsetter godtgjørelse til medlemmer av konsernledelsen etter drøftelse med godtgjørelsesutvalget. Godtgjørelsen fastsettes etter vurdering av oppnådde resultater, individuelle prestasjoner samt vilkår i markedet for de ulike områdene.

Konserndirektører har ikke variabel godtgjørelse basert på resultat eller prestasjoner.

Konserndirektører er medlem av bankens generelle pensjonsordning for lønn inntil 12G. De har i tillegg en topp-pensjonsordning som tilsvarer 15 prosent for lønn over 12G. Ordningen var inntil 1. juli 2017 en kollektiv ordning, men ble lukket med virkning fra denne datoen. Konserndirektører og øvrige ansatte med lønn over 12G som har startdato etter 1. juli 2017, er derfor ikke inkludert i ordningen.

Det er inngått førtidspensjonsavtale med én av konserndirektørene, med rett til å frate ved fylte 62 år og med en ytelse på 68 prosent av pensjongivende inntekt, inkludert pensjon fra SpareBank 1 SMNs pensjonskasse, folketrygden og AFP.

Med aktuell konserndirektør er det også inngått avtale om økning i den individuelle topp-pensjonsordningen fra 15 til 30 prosent frem til og med den måneden vedkommende fyller 64,5 år.

Konserndirektører har etterlønsavtaler på *inntil* 12 måneder fra avtalt fratreden. Størrelsen på eventuell etterlønn vil være gjenstand for vurdering i henhold til det til enhver tid gjeldende godtgjørelsesregelverk.

Andre ytelser til konsernsjef og ledende ansatte

Andre ytelser til konsernsjef og ledende ansatte kan gis i den grad ytelsene har tilknytning til funksjon i konsernet og er i tråd med markedsmessig praksis for øvrig. For bankens konsernledelse er det etablert en bilordning med en fast godtgjørelse for å holde egen bil som benyttes i tjenesten.

Fastsettelse av variabel godtgjørelse for 2021

I 2021 vil SpareBank 1 Finans Midt-Norge, Eiendomsmegler 1 Midt-Norge, SpareBank 1 Markets og SpareBank 1 Kapitalforvaltning ha kompensasjonsmodeller med variabel godtgjørelse. Kriterier for tildeling av variabel godtgjørelse gjøres i henhold til de føringer som følger av konsernets godtgjørelsespolitikk og fastsettes av styret i de respektive selskapene.

Særskilt om godtgjørelse til ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, ansatte med kontrolloppgaver og tillitsvalgte

SpareBank 1 SMN har vedtatt egne retningslinjer for ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, ansatte med kontrolloppgaver og tillitsvalgte.

Konsernet har som følger av Finansforetaksloven og finansforetaksforskriften definert hvem som omfattes av de særskilte reglene basert på de definerte kriteriene.

Ingen ansatte i SpareBank 1 SMN som omfattes av de særskilte reglene, har i dag ordninger med resultat- eller prestasjonsbasert variabel godtgjørelse.

B. Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsretter, opsjoner med videre for det kommende regnskapsåret

Konsernsjef og ledende ansatte gis på lik linje med øvrige ansatte i konsernet, adgang til å delta i rettede emisjoner/aksjespareprogram. Styret pålegger ledende ansatte som erverver egenkapitalbevis med rabatt en bindingsperiode på 3 år.

C. Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

Konsernets standarder fastsatt i 2011, med senere endring gjeldende fra 2020, har blitt fulgt.

D. Redegjørelse for virkningen for selskapet og aksjeeierne av avtaler om godtgjørelse i form av tildeling av aksjer, tegningsretter, opsjoner mv.

Målt mot totalt antall aksjer i selskapet, er det styrets vurdering at tildelingen av aksjer til ledende ansatte ikke har noen negative konsekvenser for selskapet eller aksjonærene.

Note 21 - Andre driftskostnader

Morbank			Konsern	
2019	2020	(mill. kr)	2020	2019
234	246	IT-kostnader	340	321
19	15	Porto og verditransport	19	23
63	52	Markedsføring	73	101
109	102	Ordinære avskrivninger (note 31,32 og 33)	166	172
42	39	Driftskostnader faste eiendommer	62	57
134	150	Kjøpte tjenester	221	193
149	140	Andre driftskostnader	187	231
750	744	Sum andre driftskostnader	1.069	1.098
		Godtgjørelse til revisor (i 1000 kroner)		
654	823	Lovpålagt revisjon	2.313	1.764
191	706	Andre attestasjonstjenester	843	279
14	-	- Skatterådgivning	91	47
301	556	Andre tjenester utenfor revisjonen	940	379
1.160	2.085	Sum inklusive merverdiavgift	4.187	2.468

Note 22 - Pensjon

Ytelsesbasert ordning

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningene inngår også barnepensjon og uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste ansatte en pensjon på 68 prosent av sluttlønn opptil 12 G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer. I tillegg ble det i styremøte i oktober 2016 besluttet at ansatte som var igjen i den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen må gå over til innskuddsbasert pensjonsordning fra første januar 2017. Ved overgang til innskuddsbasert pensjonsordning fikk ansatte som var med i ytelsesordningen fripolise på opptjente rettigheter fra ytelsesordningen. Endringen har medført reduksjon i pensjonsforpliktelsen. Dette ble behandlet som en avviklingsgevinst og reduserte pensjonskostnaden i 2016.

Fripoliser forvaltes av pensjonskassen som fra første januar 2017 er en fripolisekasse. Det er opprettet en rammeavtale mellom SpareBank 1 SMN og pensjonskassen som blant annet omhandler finansiering, kapitalforvaltning mv. På grunn av ansvaret

SpareBank 1 SMN fremdeles har, vil fremtidig forpliktelse måtte innarbeides i regnskapet. Ved utgangen av 2020 er ordningen overfinansiert med 112 millioner.

Styret i pensjonskassen skal være sammensatt av representanter fra konsernet og deltakere i pensjonsordningene i henhold til vedtektene i pensjonskassen.

I tillegg til pensjonsforpliktelsene som dekkes gjennom pensjonskassen, har konsernet udekkede pensjonsforpliktelser som ikke kan dekkes av midlene i de kollektive ordningene. Forpliktelsene gjelder personer som ikke er innmeldt i pensjonskassen, tilleggspensjoner utover 12 G, ordinære førtidspensjoner og førtidspensjoner etter AFP (Avtalefestet pensjon).

For nærmere omtale av konsernets pensjonsordninger se note 2 om regnskapsprinsipper samt note 20 personalkostnader.

Økonomiske forutsetninger	2020		2019	
	Kostnader	Forpliktelser	Kostnader	Forpliktelser
Diskonteringsrente	2.3 %	1.5 %	2.6 %	2.3 %
Forventet avkastning på midlene	2.3 %	1.5 %	2.6 %	2.3 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	2.00 %	2.00 %	2.50 %	2.00 %
Forventet G-regulering	2.00 %	2.00 %	2.50 %	2.00 %
Forventet pensjonsregulering	0%/2,0%	0%/2,0%	0%/2,5%	0%/2,0%
Arbeidsgiveravgift	19.1 %	19.1 %	19.1 %	19.1 %
Forventet frivillig avgang før/etter 50 år	2/0 %	2/0 %	2/0 %	2/0 %
Forventet AFP-uttak fra 62/64 år	25/50 %	25/50 %	25/50 %	25/50 %

Dødelighetstabell K2013BE
Uførhet IR73

Morbank			Konsern	
2019	2020	Netto pensjonsforpliktelse i balansen (mill. kr). Finansiell status 1.1	2020	2019
588	608	Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	608	588
-749	-743	Virkelig verdi av pensjonsmidler	-743	-749
-	-	Korrigerings mot EK IB	-	-
-161	-135	Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-135	-161
3	3	Arbeidsgiveravgift	3	3
-	-	Planendring/ avkortning	-	-
-158	-132	Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravgift	-132	-158

Fordeling av forpliktelsen mellom usikret og sikret pensjonsordning konsern 1.1

Konsern	2020			2019		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	595	13	608	570	17	588
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-743	-	-743	-749	-	-749
Korrigerings mot EK IB	-	-	-	-	-	-
Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-148	13	-135	-179	17	-161
Arbeidsgiveravgift	-	3	3	-	3	3
Planendring/ avkortning	-	-	-	-	-	-
Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravg.	-148	16	-132	-179	21	-158

2019	2020	Periodens pensjonskostnad	2020	2019
0	0	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	0	0
-4	-3	Netto renteinntekt	-3	-4
-4	-3	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravg.	-3	-4
0	0	Periodisert arbeidsgiveravgift	0	0
-4	-3	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	-3	-4
7	8	Avtalefestet pensjon, ny ordning	12	12
43	51	Innskuddsbasert pensjonskostnad	98	96
46	56	Periodens pensjonskostnad	107	105

Aktuarielle tap og gevinster ført over andre inntekter og kostnader	2020			2019		
	Usikret	Sikret	Sum	Usikret	Sikret	Sum
Endring diskonteringsrente	1	74	75	0	26	26
Endring i andre økonomiske forutsetningene	-	-	-	0	-	0
Endring i dødelighetstabell	-	-	-	-	-	-
Endring i andre demografiske forutsetninger	-	-	-	-	-	-
Endring i andre forhold DBO	-7	-18	-25	-3	14	12
Endring i andre forhold pensjonsmidler	-	-16	-16	-	-3	-3
Aktuarielle tap (gevinst) i perioden	-6	40	34	-3	37	34

2019	2020	Bevegelse i netto pensjonsforpliktelse i balansen	2020	2019
-158	-132	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 1.1	-132	-158
33	34	Aktuarmessige tap og gevinster gjennom året	34	33
-4	-3	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad inkl curtailment/settlement	-3	-4
-3	-1	Utbetalinger over drift	-1	-3
-132	-102	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 31.12	-102	-132

2019	2020	Finansiell status 31.12	2020	2019
608	640	Pensjonsforpliktelse	640	608
-743	-743	Verdi av pensjonsmidler	-743	-743
-135	-104	Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-104	-135
3	2	Arbeidsgiveravgift	2	3
-132	-102	Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift *	-102	-132

* Presenteres brutto i konsernregnskapet

Fordeling av finansiell status 31.12 mellom sikret og usikret pensjonsordning konsern

Konsern	2020			2019		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Pensjonsforpliktelse	631	8	640	595	13	608
Verdi av pensjonsmidler	-743	-	-743	-743	-	-743
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-112	8	-104	-148	13	-135
Arbeidsgiveravgift	-	2	2	-	3	3
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	-112	10	-102	-148	16	-132

Virkelig verdi av pensjonsforpliktelsen konsern	2020	2019
IB pensjonsforpliktelser (PBO)	608	588
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	0	0
Utbetaling/utløsning fra ordning	-27	-29
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	14	15
Planendring/ avkortning	-	-
Aktuariell tap/(gevinst)	45	34
UB pensjonsforpliktelser (PBO)	640	608

Virkelig verdi av pensjonsmidlene konsern	2020	2019
IB pensjonsmidler	743	749
Innbetalinger	1	3
Utbetalinger/utløsning fra fond	-27	-29
Forventet avkastning	17	19
Planendring/ avkortning	-	-
Aktuarielle endringer	10	1
UB markedsverdi av pensjonsmidler	743	743

Sensitivitet konsern	+ 1 %-poeng diskonteringsrente	- 1 %-poeng diskonteringsrente	+ 1 %-poeng lønnsjustering	- 1 %-poeng lønnsjustering	+ 1 %-poeng pensjonsregulering
2020					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-	-	-	-	-
Endring i pensjonsforpliktelse	-93	117	1	-1	116
2019					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	-	-	-	-	-
Endring i pensjonsforpliktelse	-81	101	0	0	103

2019	2020	Medlemmer	2020	2019
749	740	Antall personer som er med i pensjonsordningen	740	749
242	233	herav aktive	233	242
507	507	herav pensjonister og uføre	507	507

Plassering av pensjonsmidlene i pensjonskassen, prosentvis fordeling	2020	2019
Omløpsobligasjoner	40 %	38 %
Anleggsobligasjoner	5 %	5 %
Pengemarked	18 %	24 %
Aksjer	28 %	27 %
Eiendom	7 %	6 %
Annet	1 %	0 %
Sum	100 %	100 %

Pensjonsordningen er plassert i egen pensjonskasse, som har en langsiktig horisont på forvaltning av kapitalen. Pensjonskassen søker å oppnå en høyest mulig avkastning ved å sette sammen en investeringsportefølje som gir den maksimale risikojusterte avkastningen. Pensjonskassen søker å spre plasseringene på ulike utstedere og aktivaklasser for å redusere den selskaps- og markeds spesifikke risikoen. Porteføljen er således sammensatt av aksjeinvesteringer i norske og utenlandske aksjer. Obligasjonsporteføljen er i all hovedsak plassert i norske obligasjoner. Bankinnskudd er plassert norske banker.

Note 23 - Skatt

Morbank			Konsern	
2019	2020	(mill. kr)	2020	2019
2.715	1.641	Resultat før skattekostnad	2.378	3.081
-955	-447	+/- permanente forskjeller *	-533	-1.091
139	161	+/- endring midlertidige forskjeller i henhold til spesifikasjon	142	124
-	-	+ underskudd til fremføring	-118	37
1.899	1.355	Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt	1.868	2.151
475	339	Herav betalbar skatt	422	547
4	-	For mye/lite skatt avsatt tidligere år	-	-
479	339	Sum betalbar skatt	422	547
479	339	Betalbar skatt av årets overskudd	422	547
-28	-40	+/- endring i utsatt skatt	-8	-30
-	-14	Skatt renter hybridkapital	-14	-
452	284	Årets skattekostnad	400	518
Endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt				
-28	-32	Resultatført utsatt skatt	-8	-30
-8	-8	Utsatt skatt ført mot egenkapital	-8	-8
-	-	Korrigerings betalbar skatt/utsatt skatt tidligere år *	-	23
-36	-40	Sum endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt	-16	-15

* Skyldes endringer i midlertidige forskjeller mellom avlagt årsregnskap og endelige ligningspapirer.

2019	2020	Sammensetning av balanseført utsatt skatt	2020	2019
-	-	Midlertidige forskjeller på:		
-	-	- Driftsmidler	14	14
-	-	- Leasingobjekter	321	281
132	102	- Netto pensjonsforpliktelse	104	133
107	43	- Verdipapirer	45	109
125	604	- Sikringsinstrumenter	604	125
-	-	- Andre midlertidige forskjeller	5	5
364	749	Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	1.093	668
91	187	Utsatt skatt	273	169
Midlertidige forskjeller på:				
-10	-17	- Driftsmidler	-24	-28
-	-	- Netto pensjonsforpliktelse	-	-
-	-	- Verdipapirer	-1	-
-156	-617	- Sikringsinstrumenter	-617	-156
-6	-83	- Andre midlertidige forskjeller	-181	-86
-	-	- Fremførbart underskudd	-470	-572
-172	-718	Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-1.294	-842
-43	-179	Utsatt skattefordel	-320	-212
48	8	Netto utsatt skatt (+)/skattefordel (-)	-47	-43

Tabellen ovenfor består av midlertidige forskjeller fra alle konsoliderte selskaper vist brutto. På selskapsnivå er skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller nettoført. På konsernivå bruttoføres dette i samsvar med IAS 12 ved at hvert selskap presenteres separat ved beregning av konsernets skattefordel og utsatt skatt:

	2020	2019
Skattefordel balanseført 31.12	129	158
Utsatt skatt balanseført 31.12	-81	-115

2019	2020	Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt	2020	2019
679	407	25 % av resultat før skatt	546	775
-239	-109	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller) *	-124	-272
8	-14	Skatteeffekt av poster ført direkte mot egenkapital	-14	8
4	-	- For lite avsatt skatt i fjor	-0	7
-	-	- Endring i ikke innregnede skattefordeler	-8	-
452	284	Resultatført periodeskatt	400	518
17 %	17 %	Effektiv skattesats i %	17 %	17 %

* Inkluderer ikke fradragsberettigede kostnader samt fradrag for resultatandel knyttet til tilknyttede og felleskontrollerte selskaper (resultatandeler trekkes ut ettersom de allerede er skattlagt hos det enkelte selskap)

Note 24 - Klassifisering av finansielle instrumenter

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet			Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	Finansielle instrumenter målt til amortisert kost	Total
	Øremerket virkelig verdi	Obligatorisk	Holdt for omsetning			
31.12.20 (mill. kr)						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	-	-	-	-	2.764	2.764
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	-	-	-	5.091	5.091
Utlån til og fordringer på kunder	4.285	-	-	74.761	54.086	133.131
Aksjer	-	438	1.928	-	-	2.366
Sertifikater og obligasjoner	-	26.606	-	-	-	26.606
Derivater	921	-	6.305	-	-	7.226
Opptjente ikke mottatte inntekter	-	-	-	-	185	185
Fordringer verdipapirer	-	-	-	-	678	678
Sum finansielle eiendeler	4.285	27.045	9.153	74.761	62.804	178.048
Forpliktelseser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	13.095	13.095
Innskudd fra og gjeld til kunder	-	-	-	-	97.529	97.529
Verdipapirgjeld	-	-	-	-	43.919	43.919
Derivater	48	-	7.131	-	-	7.179
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	-	1.795	1.795
Egenkapitalinstrumenter	-	-	-	-	-	-
Leieforpliktelseser	-	-	-	-	479	479
Gjeld verdipapirer	-	-	-	-	568	568
Sum finansielle forpliktelseser	-	-	7.179	-	157.385	164.564

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet			Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	Finansielle instrumenter målt til amortisert kost	Total
	Øremerket virkelig verdi	Obligatorisk	Holdt for omsetning			
31.12.19 (mill. kr)						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	-	-	-	-	761	761
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	-	-	-	2.110	2.110
Utlån til og fordringer på kunder	4.678	-	-	71.336	49.264	125.279
Aksjer	-	447	2.506	-	-	2.953
Sertifikater og obligasjoner	-	23.115	-	-	-	23.115
Derivater	387	-	2.585	-	-	2.972
Opptjente ikke mottatte inntekter	-	-	-	-	132	132
Fordringer verdipapirer	-	-	-	-	292	292
Sum finansielle eiendeler	5.066	23.562	5.091	71.336	52.560	157.614
Forpliktelseser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	8.853	8.853
Innskudd fra og gjeld til kunder	-	-	-	-	85.917	85.917
Verdipapirgjeld	-	-	-	-	43.014	43.014
Derivater	216	-	3.312	-	-	3.528
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	-	2.090	2.090
Egenkapitalinstrumenter	-	-	244	-	505	749
Gjeld verdipapirer	-	-	-	-	197	197
Sum finansielle forpliktelseser	216	-	3.556	-	140.576	144.348

Note 25 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer.

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og statskassaveksler.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Nivå 2 består av instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, og som også inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder.

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare data

Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2 benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 20:

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	1	7.225	-	7.226
- Obligasjoner og sertifikater	4.865	21.741	-	26.606
- Egenkapitalinstrumenter	1.928	6	432	2.366
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	4.242	4.285
Finansielle eiendeler virkelig verdi over utvidet resultat				
- Utlån til kunder	-	-	74.761	74.761
Sum eiendeler	6.793	29.015	79.435	115.244
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	2	7.177	-	7.179
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	-	-
Sum forpliktelser	2	7.177	-	7.179

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 19:

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	3	2.969	-	2.972
- Obligasjoner og sertifikater	2.913	20.202	-	23.115
- Egenkapitalinstrumenter	2.506	43	405	2.953
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	4.636	4.678
Finansielle eiendeler virkelig verdi over utvidet resultat				
- Utlån til kunder	-	-	71.336	71.336
Sum eiendeler	5.421	23.256	76.377	105.054
Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	2	3.525	-	3.528
- Egenkapitalinstrumenter	244	-	-	244
Sum forpliktelser	247	3.525	-	3.772

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 20:

(mill. kr)	Egenkapital- instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Fastrentelån	Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat	Sum
Inngående balanse 1.1.20	405	4.636	71.336	76.377
Tilgang	48	731	47.183	47.962
Fraregning	-14	-1.206	-43.754	-44.973
Nedskrivning forventet tap på utlån	-	-	-13	-13
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	-7	81	7	81
Utgående balanse 31.12.20	432	4.242	74.761	79.435

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 19:

(mill. kr)	Egenkapital- instrumenter til virkelig verdi over resultat	Fastrentelån	Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat	Sum
Inngående balanse 1.1.19	550	4.425	61.294	66.269
Tilgang	24	1.054	44.421	45.499
Fraregning	-256	-818	-34.350	-35.424
Nedskrivning forventet tap på utlån	-	-	-36	-36
Netto gevinst/tap på finansielle instrumenter	87	-25	6	68
Utgående balanse 31.12.19	405	4.636	71.336	76.377

Metode for verdsettelse

Verdsettelsesmetodene som benyttes er tilpasset til hvert finansielle instrument, og har som formål å benytte mest mulig av informasjonen som er tilgjengelig i markedet.

Metode for verdsettelse av finansielle instrumenter i nivå 2 og 3 er beskrevet i det følgende:

Fastrenteutlån til kunder (nivå 3)

Utlånene består i hovedsak av fastrenteutlån i norske kroner. Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte rentestrømmer neddiskonteres over løpetiden med en diskonteringsfaktor som er justert for marginkrav. Ved beregning av sensitivitet, er diskonteringsfaktor økt med 10 punkter.

Utlån til virkelig verdi over totalresultatet (nivå 3)

Boliglån med flytende rente klassifisert til virkelig verdi med verdiendring over totalresultat blir verdsatt basert på pålydende saldo og forventet tap. Utlån uten vesentlig forverring av kredittrisiko etter første gangs balanseføring har estimert virkelig verdi lik pålydende saldo. For utlån med en vesentlig økning i kredittrisiko etter innvilgelse eller objektive bevis for tap, beregnes forventet tap over instrumentenes levetid på linje med tapsnedskrivning av utlån til amortisert kost. Estimert virkelig verdi settes lik saldo fratrukket beregnet forventet livstidstap. Dersom man dobler worst case scenarioets sannsynlighet i tapsmodellen, medfører det en reduksjon i virkelig verdi på 8 millioner kroner.

Sertifikater og obligasjoner (nivå 2 og 3)

Verdivurderingen i nivå 2 baseres i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver, valutakurser og kredittmarginer til den enkelte kreditt og obligasjonens eller sertifikatets karakteristika. For papirer vurdert under nivå 3 baseres verdsettelsen på indikative priser fra tredjepart eller sammenlignbare papirer.

Aksjer (nivå 3)

Aksjer som er klassifisert i nivå 3 omfatter i det vesentligste investeringer i noterte aksjer. Disse omfatter blant annet 291 millioner kroner i Private Equity-investeringer, eiendomsfond, hedgefond og noterte aksjer gjennom selskapet SMN Invest. Verdsettelsene er i all hovedsak basert på rapportering fra forvaltere av fondene, som benytter kontantstrømbaserte modeller eller multipler ved fastsettelse av virkelig verdi. Konsernet har ikke full tilgang til informasjon om alle elementene i disse verdsettelsene og har derfor ikke grunnlag for å fastsette alternative forutsetninger.

Finansielle derivater (nivå 2)

Finansielle derivater i nivå 2 omfatter i hovedsak valutaterminer og rente- og valutaswapper. Verdsettelsen er basert på observerbare

rentekurver. I tillegg omfatter posten derivater knyttet til FRAer. Disse er verdsatt med utgangspunkt i observerbare priser i markedet. Derivater klassifisert i nivå 2 omfatter også aksjederivater knyttet til Markets' market-making aktiviteter. Hoveddelen av disse derivatene er knyttet opp mot de mest omsatte aksjene på Oslo Børs, og verdsettelsen baseres på kursutviklingen på den aktuelle/underliggende aksjen og observerbar eller beregnet volatilitet.

Sensitivitetsanalyse, nivå 3 pr 31. desember 20:

(mill. kr)	Balansført verdi	Effekt av mulige alternative forutsetninger
Fastrentelån	4.242	-11
Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultatet *)	433	-
Utlån til virkelig verdi over totalresultatet	74.761	-8

*) Som beskrevet over er ikke informasjon for å foreta alternative beregninger tilgjengelig

Note 26 - Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost

Finansielle instrumenter til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi regnskapsføres enten til amortisert kost eller er i sikringsrelasjon. For nærmere beskrivelse se note 2 Regnskapsprinsipper IFRS. Amortisert kost er det beløp som den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen måles til ved førstegangsinnregning, minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering ved en effektiv rente-metode av enhver differanse mellom dette førstegangsbeløpet og forfallsbeløpet, og, for finansiell eiendeler, justert for eventuelle tapsavsetninger. Amortisert kost vil ikke alltid gi verdier som er i samsvar med markedets vurderinger av de samme finansielle instrumentene. Dette kan bl.a skyldes ulik oppfatning av markedsforhold, risikoforhold og avkastningskrav.

Hvilke metoder som ligger til grunn for å fastsette virkelig verdi for finansielle instrumenter som er vurdert til amortisert kost beskrives nedenfor:

Utlån til og fordringer på kunder

P.T. prisede utlån er utsatt for konkurranse i markedet. Dette tilsier at mulige merverdier i porteføljen ikke vil bli opprettholdt over lengre tid. Virkelig verdi av p.t.-prisede utlån er derfor satt til amortisert kost. Effekten av endringer i kredittkvaliteten i porteføljen hensyntas gjennom gruppevis nedskrivninger, og gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi i den delen av porteføljen hvor det ikke er foretatt individuelle nedskrivninger.

Individuelle nedskrivninger fastsettes gjennom en vurdering av fremtidig kontantstrøm, neddiskontert med effektiv rente. Nedskrevet verdi gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi av disse utlånene.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdivurderingen i nivå 2 baseres på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver og kredittmarginer der det er tilgjengelig.

Øvrige finansielle instrumenter vurdert til amortisert kost

For utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder, estimeres virkelig verdi til å samsvare med amortisert kost.

Morbank

(mill. kr)	Nivå ¹⁾	31.12.20		31.12.19	
		Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2	12.901	12.901	9.181	9.181
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	2	45.169	45.260	41.105	41.173
Opptjente ikke mottatte inntekter	2	135	135	107	107
Fordringer verdipapirer	2	11	11	13	13
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost		58.216	58.307	50.406	50.474
Forpliktelser					
Gjeld til kredittinstitusjoner	2	12.630	12.630	7.585	7.585
Innskudd fra og gjeld til kunder	2	98.166	98.166	86.870	86.870
Verdipapirgjeld til amortisert kost	2	10.750	10.619	9.440	9.425
Verdipapirgjeld, sikring	2	33.301	33.300	33.573	33.374
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2	1.752	1.752	1.831	1.826
Ansvarlig lånekapital, sikring	2	0	0	216	212
Leieforpliktelse	2	303	303	347	347
Gjeld verdipapirer	2	13	13	9	9
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost		156.915	156.783	139.872	139.649

Konsern

(mill. kr)	31.12.20		31.12.19		
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	
Eiendeler					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2	5.091	5.091	2.110	2.110
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	2	54.086	54.193	49.351	49.431
Opptjente ikke mottatte inntekter	2	185	185	132	132
Fordringer verdipapirer	2	678	678	292	292
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost		60.040	60.147	51.886	51.966
Forpliktelser					
Gjeld til kredittinstitusjoner	2	13.095	13.095	8.853	8.853
Innskudd fra og gjeld til kunder	2	97.529	97.529	85.917	85.917
Verdipapirgjeld til amortisert kost	2	10.750	10.619	9.440	9.425
Verdipapirgjeld, sikring	2	33.301	33.300	33.573	33.374
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2	1.795	1.795	1.874	1.869
Ansvarlig lånekapital, sikring	2	0	-	216	212
Leieforpliktelser	2	479	479	505	505
Gjeld verdipapirer	2	568	568	197	197
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost		157.517	157.385	140.576	140.352

¹⁾ Virkelig verdi fastsettes etter ulike metoder innenfor tre nivåer. Se note 25 vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter for nærmere definisjon av nivåene

Note 27 - Certifikater og obligasjoner

Sertifikater og obligasjoner er klassifisert til virkelig verdi over resultatet per 31. desember 2020.

Morbank		Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor (mill. kr)	Konsern	
31.12.19	31.12.20		31.12.20	31.12.19
		Stat		
1.985	2.460	Pålydende verdi	2.460	1.985
2.637	4.838	Bokført verdi	4.838	2.637
		Annen offentlig utsteder		
7.613	7.638	Pålydende verdi	7.638	7.613
7.663	7.764	Bokført verdi	7.764	7.663
		Finansielleforetak		
11.481	13.590	Pålydende verdi	13.513	11.404
12.765	13.982	Bokført verdi	13.904	12.685
		Ikke-finansielle foretak		
15	10	Pålydende verdi	10	15
26	22	Bokført verdi	22	26
21.095	23.698	Sum rentepapirer, pålydende verdi	23.621	21.017
103	78	Påløpte renter	78	103
23.195	26.684	Sum rentepapirer, bokført verdi	26.606	23.115

Note 28 - Finansielle derivater

Alle derivater blir bokført til virkelig verdi over resultatet. Gevinster blir ført som eiendeler og tap ført som gjeld for alle rentederivater. Dette gjelder både derivater benyttet til sikringsformål og holdt for handelsformål.

Kontraktssum viser absoluttverdier for alle kontrakter.

For beskrivelse av motpartsrisiko og markedsrisiko se beskrivelse i note 6 risikoforhold. Ytterligere detaljer vedrørende markedsrisiko knyttet til renterisiko se note 14, og for markedsrisiko knyttet til valutaeksponering se note 15.

Morbank

Til virkelig verdi over resultatet (mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter						
Valutaterminer (forwards)	4.947	72	-143	2.664	18	-38
Valutabytteavtaler (swap)	9.376	295	-51	7.718	202	-62
Valutaopsjoner	132	1	-2	-	-	-
Sum valutainstrumenter	14.455	368	-196	10.382	221	-100
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. cross currency interest rate swap)	249.493	4.924	-5.535	238.327	1.761	-2.221
Korte rentebytteavtaler (FRA)	2.000	7	-7	9.000	1	-1
Sum renteinstrumenter	251.493	4.931	-5.542	247.327	1.762	-2.221
Varerelaterte kontrakter						
Børsomsatte standardiserte forwards og futures kontrakter	1.549	83	-83	1.441	145	-145
Sum varerelaterte kontrakter	1.549	83	-83	1.441	145	-145
Sikring						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. cross currency interest rate swap)	37.771	921	-48	35.848	387	-216
Sum renteinstrumenter	37.771	921	-48	35.848	387	-216
Sum						
Sum renteinstrumenter	289.265	5.852	-5.590	283.175	2.149	-2.437
Sum valutainstrumenter	14.455	368	-196	10.382	221	-100
Sum varerelaterte kontrakter	1.549	83	-83	1.441	145	-145
Påløpte renter		872	-977		357	-476
Sum finansielle derivater	305.269	7.175	-6.845	294.999	2.872	-3.159

Konsern

Til virkelig verdi over resultatet (mill. kr)	31.12.20			31.12.19		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter						
Valutaterminer (forwards)	4.947	72	-143	2.664	18	-38
Valutabytteavtaler (swap)	9.376	295	-51	7.718	202	-62
Valutaopsjoner	132	1	-2	-	-	-
Sum valutainstrumenter	14.455	368	-196	10.382	221	-100
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. cross currency interest rate swap)	249.493	4.924	-5.535	238.327	1.761	-2.221
Korte rentebytteavtaler (FRA)	2.000	7	-7	9.000	1	-1
Sum renteinstrumenter	251.493	4.931	-5.542	247.327	1.762	-2.221
Egenkapitalinstrumenter						
Aksjeopsjoner	21	9	-12	25	12	-10
Aksjeterminer/futures	1.393	42	-322	1.884	88	-359
Sum egenkapitalinstrumenter	1.414	51	-334	1.910	100	-369
Varerelaterte kontrakter						
Børsomsatte standardiserte forwards og futures kontrakter	1.549	83	-83	1.441	145	-145
Sum varerelaterte kontrakter	1.549	83	-83	1.441	145	-145
Sikring						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. cross currency interest rate swap)	37.771	921	-48	35.848	387	-216
Sum renteinstrumenter	37.771	921	-48	35.848	387	-216
Sum						
Sum renteinstrumenter	289.265	5.852	-5.590	283.175	2.149	-2.437
Sum valutainstrumenter	14.455	368	-196	10.382	221	-100
Sum egenkapitalinstrumenter	1.414	51	-334	1.910	100	-369
Sum varerelaterte kontrakter	1.549	83	-83	1.441	145	-145
Påløpte renter		872	-977		357	-476
Sum finansielle derivater	306.683	7.226	-7.179	296.908	2.972	-3.528

Note 29 - Regnskapsmessig sikring av gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Banken har etablert sikringsbokføring for å oppnå en regnskapsmessig behandling som reflekterer hvordan renterisiko og valutarisiko styres for større langsiktige innlån. Sikringsobjektene består utelukkende av gjeld stiftet ved utstedelse av finansielle instrumenter og gjennomføres ihht IFRS 9 ved en virkelig verdisikring. For de gjeldsinstrumenter som inngår i sikringsporteføljen inngås separate rente og/eller valutaswapper med tilsvarende hovedstol og forfallstruktur. Ineffektivitet kan likevel oppstå som følge av tilfeldige markedsvariasjoner i evalueringen av objekt og instrument.

Sikringsinstrumentene (rente- og valutaswapper) regnskapsføres til virkelig verdi, mens sikringsobjektene blir bokført til virkelig verdi for de risikoene som sikres (rente og valuta). Sikringsineffektivitet, definert som forskjell mellom verdiregulering av sikringsinstrumenter sammenlignet med verdiregulering av de sikrede risikoer i objektene, resultatføres løpende i resultatregnskapet.

Konsern (mill kr)	Pålydende per 31.12.20			Pålydende per 31.12.19		
	Sikrings-instrument	Sikringsobjekt	Ineffektivitet	Sikrings-instrument	Sikringsobjekt	Ineffektivitet
Regnskapslinje i balansen	Derivater	Verdipapirgjeld		Derivater	Verdipapirgjeld	
Innlån til fast rente	Renteswap			Renteswap		
Pålydende NOK	7.943	7.750	-393	7.789	7.650	- 140
Innlån i valuta til fast rente	Rente- og valutaswap			Rente- og valutaswap		
Pålydende EUR	22.658	22.644	- 13	23.429	23.429	-
Pålydende SEK	626	600	- 26	846	846	-
Pålydende CHF	1.696	1.696	-	1.586	1.586	-
	Balanseverdi per 31.12.20			Balanseverdi per 31.12.19		
	Sikrings-instrument	Sikringsobjekt	Resultatført ineffektivitet	Sikrings-instrument	Sikringsobjekt	Resultatført ineffektivitet
Bokført verdi eiendeler	921			387		
Bokført verdi gjeld	48	33.481		216	33.790	
Akkumulerte verdiendringer utgående balanse	634	570		167	160	
Akkumulerte verdiendringer inngående balanse	167	104		233	217	
Endringer i virkelig verdi	467	465	1	-66	- 56	- 9
Regnskapslinje i resultatet			Netto resultat fra finansielle instrumenter			Netto resultat fra finansielle instrumenter

IBOR reform

De senere årene har reform av og alternativer til IBOR-renter blitt et prioritert område for myndigheter verden over. Det er imidlertid usikkerhet rundt tidspunkt og metodikk for eventuelle endringer. Samtlige av Sparebank 1 SMN sine rentederivater har IBOR-renter som referanse, og vil således kunne bli påvirket av endringer. De vesentligste posisjonene foreligger i EURIBOR og NIBOR. Bankens følger utviklingen i markedet tett, og deltar i flere prosjekt for å overvåke og tilrettelegge for eventuelle endringer. Tabellen nedenfor viser pålydende og netto eksponering for derivater i sikringsforhold som kan bli berørt av IBOR-reform, splittet på aktuell IBOR-rente.

Rente- og valutainstrument	Pålydende		
	Sikringsobjekt	Sikringsinstrument	Netto Eksponering
CHFLIB 3M		242	242
EURIBOR 3M		21.967	21.297
EURIBOR 6M		272	257
NIBOR 3M		9.036	9.036
STIBOR 3M	600	626	- 26
USD LIBOR 3M		1.279	1.279
Sum	600	33.422	32.085

Note 30 - Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Morbank		Konsern		
31.12.19	31.12.20	Aksjer og andeler (mill. kr)	31.12.20	31.12.19
235	234	Til virkelig verdi over resultat	2.360	2.912
112	131	Børsnoterte	165	160
123	103	Unoterte	432	405
-	-	Sparebank 1 Markets' tradingaktivitet	1.762	2.346
235	234	Sum aksjer og andeler	2.360	2.912
		Fondsobligasjoner		
-	-	Børsnoterte	-	-
120	85	Unoterte	6	41
120	85	Sum fondsobligasjoner	6	41
		Virksomhet holdt for salg - herav aksjer		
82	82	Unoterte	41	40
82	82	Sum aksjer holdt for salg (se note 39)	41	40
112	131	Sum børsnoterte selskaper	165	2.506
325	269	Sum unoterte selskaper	479	487

Spesifikasjon av morbank

	Eierandel over 10%	Vår beholdning (antall)	Ansk. Kost (1.000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1.000 kr)
Børsnoterte selskap				
Solstad Farstad, A-aksjer		535	2.000	5.133
Visa Inc. C-aksjer		63.536	6.750	118.204
Sum børsnoterte aksjer			8.750	123.337
SpareBank 1 Nordvest		69.423	7.455	8.053
Sum børsnoterte finansinstitusjoner			7.455	8.053
Unoterte selskap				
VN Norge AS - SMN		26.373.402.000	37.338	24.791
Eksportfinans			1.857	36.286
Visa C preferanseaksje			1.298	30.411
Molde Kunnskapspark AS			2.000	2.083
Sparebankmaterieell AS Spama			2.305	1.563
Swift eur			44	1.585
Diverse selskap			901	939
Sum ikke børsnoterte aksjer og andeler			74.268	97.657
SpareBank 1 Søre Sunnmøre		48.070	4.999	5.071
Sum ikke børsnoterte finansinstitusjoner			4.999	5.071
SpareBank 1 Finans Midt-Norge			77.496	78.604
DNB Bank ASA			5.110	5.089
Brage Finans AS			1.023	1.028
Sum ikke børsnoterte fondsobligasjoner			83.629	84.721
Sum aksjer, egenkapitalbevis og fondsobligasjoner morbank			179.101	318.839

Spesifikasjon av konsern

	Eierandel over 10%	Vår be- holdning (antall)	Ansk. Kost (1.000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1.000 kr)
Børsnoterte selskap				
Aker BP		50.000	2.334	10.790
Okea AS		1.679.760	31.809	17.134
Havila ASA		1.454.880	16.901	4.728
Diverse selskap				1.227
Sum børsnoterte aksjer			51.044	33.879
Unoterte selskap				
Viking Venture III	17,0 %	955.039	34.745	96.436
Sonoclear AS (tidl BrainImage AS)	12,3 %	935.671	3.424	7.550
Avexxin AB		184.505	6.445	1.209
Crayo Nano AS		13.876	8.436	14.129
Happybites AS		12.062	1.746	2.061
Idletechs AS		1.593	1.593	1.593
Norsk Innovasjonskapital III AS		600	7.950	12.885
North Bridge Nordic Property II AS		51.340	1.996	2.153
Novela Kapital AS		30.000	3.000	3.000
Novelda AS		18.280	7.163	11.988
Numascale AS		4.230.117	7.020	7.519
Piscada AS		3.709	500	1.834
Proventure Seed II AS		11.608.357	13.014	11.276
Real Estate Central Europe AS		3.000	5.500	4.000
Sentrumsbyen Molde AS		1.000	1.000	1.000
Sintef Venture IV		18.101	12.715	12.059
Sintef Venture V		9.000	7.293	7.293
Salvesen & Thams AS		22.300	45.733	104.743
Way AS (tidl Trafikkselskapet AS)		23.175	5.202	6.437
Vectron Biosolutions AS		220.000	6.000	2.750
Water Linked AS		166	1.041	1.336
Wellstarter AS		3.538	2.535	2.535
Proventure Seed III AS			4.560	4.560
Diverse selskap			14.889	9.200
Sum ikke børsnoterte aksjer og andeler			203.502	329.544
Beholdning av aksjer som ledd i Sparebank 1 Markets' tradingaktivitet *				1.762.338
Eliminering av fondsobligasjon SpareBank 1 Finans Midt-Norge			-77.496	- 78.604
Sum aksjer, egenkapitalbevis og fondsobligasjoner konsern			356.152	2.365.997

*Denne beholdningen er knyttet til terminhandel som utøves i SpareBank 1 Markets. Disse eksponeringene representerer ingen aksjekursrisiko for SpareBank 1 Markets eller for SpareBank 1 SMN. Det er kjøper av aksjeterminene som i sin helhet har kursrisikoen på de underliggende aksjene. Kundene stiller i tillegg sikkerhet i form av kontanter, og det foretas daglig marginering mot kundene for å sikre at det ikke oppstår åpen kredittrisiko i forbindelse med terminhandelen.

Note 31 - Immaterielle eiendeler

2020

Morbank			Konsern		
Andre immaterielle eiendeler	Goodwill	Totalt (mill.kr)	Totalt	Goodwill	Andre immaterielle eiendeler
194	447	640	1.106	767	338
32	-	32	76	22	54
-1	-	-1	-6	-	-6
-	-	-	3	-	3
225	447	671	1.179	790	389
128	-	128	233	34	199
28	-	28	44	-	44
0	-	0	0	-	0
-1	-	-1	-5	-	-5
-	-	-	3	-	3
156	-	156	274	34	241
69	447	515	905	756	149

2019

Morbank			Konsern		
Andre immaterielle eiendeler	Goodwill	Totalt (mill. kr)	Totalt	Goodwill	Andre immaterielle eiendeler
175	447	622	1.034	730	303
19	-	19	60	21	39
-	-	-	-4	-	-4
-	-	-	16	16	-
194	447	640	1.106	767	338
89	-	89	183	34	149
34	-	34	46	-	46
0	-	0	0	-	0
-	-	-	-1	-	-1
5	-	5	6	-	6
128	-	128	233	34	199
66	447	512	872	734	139

Note 32 - Eiendom, anlegg og utstyr

2020

Morbank			Konsern			
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt (mill.kr)		Totalt	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygg, tomter og annen fast eiendom
119	165	284	Anskaffelseskost 1.1.	580	255	325
3	7	9	Tilgang	19	11	8
-11	-5	-16	Avgang	-28	-8	-19
-	-	-	Tilgang datter	2	2	-
110	168	278	Anskaffelseskost 31.12	574	260	314
71	128	199	Akkumulert av- og nedskrivning 01.01	358	204	154
9	14	23	Årets avskrivning	36	20	16
-0	0	0	Årets nedskrivning	0	0	-0
-9	-3	-12	Avgang	-16	-7	-9
-	-	-	Tilgang datter	2	2	-
71	139	210	Akkumulert av- og nedskrivning 31.12	380	219	160
39	28	67	Balanseført verdi 31.12	194	41	153

2019

Morbank			Konsern			
Bygg, tomter og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt (mill. kr)		Totalt	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygg, tomter og annen fast eiendom
104	181	285	Anskaffelseskost 1.1	569	268	301
-	-	-	Ansk. kost. som følge av virksomhetssammenslutninger	3	3	-
15	11	26	Tilgang	44	19	25
-	-27	-27	Avgang	-35	-35	-1
-	-	-	Korreksjon	-	-0	-0
119	165	284	Anskaffelseskost 31.12	580	255	325
58	130	188	Akkumulert av- og nedskrivning 1.1	336	201	135
-	-	-	Akk. avskr. som følge av virksomhetssammenslutninger	3	3	-
9	18	26	Årets avskrivning	39	24	15
2	0	3	Årets nedskrivning	3	0	3
-	-19	-19	Avgang	-24	-24	-
2	-	2	Reversering av akk av- og nedskrivninger	1	-	1
71	128	199	Akkumulert av- og nedskrivning 31.12	358	204	154
48	37	85	Balanseført verdi 31.12	222	52	171

Avskrivning

Med utgangspunkt i anskaffelseskost fratrukket eventuell restverdi avskrives eiendelene lineært over forventet levetid innenfor følgende rammer:

- Maskiner 3-5 år
- Inventar 5-10 år
- Teknisk anlegg 5-10 år
- Transportmidler 10 år
- Bygg og annen fast eiendom 25 år

Sikkerhetsstillelse

Konsernet har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler med unntak av SpareBank 1 Markets som har sikkerhetsstilt blant annet driftsmidler til DNB i forbindelse med banktjenester tilknyttet verdipapiroppkjøret.

Anskaffelseskost av avskrevne eiendeler

Anskaffelseskost av fullt ut avskrevne eiendeler som fortsatt er i bruk i banken i 2020 utgjør 119 millioner kroner (183 millioner).

Bruttoverdi av anleggsmidler som er midlertidig ute av drift

Konsernet har ikke vesentlige anleggsmidler som midlertidig er ute av drift per 31. desember 2020.

Note 33 - Leieavtaler

Morbank		Bruksretteiendeler	Konsern	
2019	2020		2020	2019
379	392	Anskaffelseskost 1. januar	581	587
9	-	Tilgang av bruksretteiendeler	43	32
-	-	Avhendinger	-	-43
4	5	Overføringer og reklassifiseringer	13	5
392	397	Anskaffelseskost 31. desember	636	581
-	49	Akkumulerte av-og nedskrivninger 1. januar	82	-
49	50	Avskrivninger	84	87
-	-	Avhendinger	-1	-4
49	99	Akkumulerte av- og nedskrivninger 31. desember	166	82
342	298	Balansført verdi av bruksretteiendeler 31. desember	470	499

Leieforpliktelse

2019	2020	Udiskonterte leieforpliktelse og forfall av betalinger	2020	2019
42	42	Mindre enn 1 år	82	78
41	37	1-2 år	71	72
37	36	2-3 år	66	63
36	28	3-4 år	54	59
31	53	4-5 år	77	51
197	170	Mer enn 5 år	230	245
383	366	Totale udiskonterte leieforpliktelse 31. desember	579	567

2019	2020	Endringer i leieforpliktelse	2020	2019
379	347	Ved førstegangsanvendelse 1. januar	505	587
12	-	Nye/endrede leieforpliktelse innregnet i perioden	52	19
-44	-44	Betaling av hovedstol	-76	-76
-10	-9	Betaling av renter	-13	-13
10	9	Rentekostnad tilknyttet leieforpliktelse	13	13
-	-	Andre endringer	-2	-25
347	303	Totale leieforpliktelse 31. desember	479	505
41	41	Kortsiktige leieforpliktelse (note 37)	63	65
306	263	Langsiktige leieforpliktelse (note 37)	416	440
-43	-45	Netto kontantstrøm fra leieforpliktelse	-79	-76

2019	2020	Andre leiekostnader innregnet i resultatet	2020	2019
9	10	Variable leiebetalinger kostnadsført i perioden	20	34
4	1	Driftskostnader i perioden knyttet til kortsiktige leieavtaler (inkludert kortsiktige leieavtaler av lav verdi)	7	11
-	-	Driftskostnader i perioden knyttet til eiendeler av lav verdi (ekskludert kortsiktige leieavtaler over)	1	1
13	11	Totale leiekostnader inkludert i andre driftskostnader	28	46

Note 34 - Øvrige eiendeler

Morbank			Konsern	
31.12.19	31.12.20 (mill. kr)		31.12.20	31.12.19
-	-	Utsatt skattefordel	129	158
88	67	Varige driftsmidler	194	225
342	298	Bruksrett eiendom	470	499
107	135	Opptjente ikke motatte inntekter	185	132
13	11	Fordringer verdipapirer	678	292
148	112	Pensjonsmidler	112	148
543	340	Andre eiendeler	690	637
1.241	963	Sum øvrige eiendeler	2.457	2.092

Note 35 - Innskudd fra og gjeld til kunder

Morbank			Konsern	
31.12.19	31.12.20	Innskudd fra og gjeld til kunder (mill. kr)	31.12.20	31.12.19
63.177	74.542	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	73.906	62.224
23.693	23.624	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	23.622	23.693
86.870	98.166	Sum innskudd fra og gjeld til kunder	97.529	85.917
1,2 %	0,8 %	Gjennomsnittlig rente	0,8 %	1,2 %

Av totale innskudd utgjør fastrenteinnskudd 3,4 prosent (5,1 prosent i 2019).

31.12.19	31.12.20	Innskudd fordelt på sektor og næring	31.12.20	31.12.19
35.664	40.600	Lønnstakere o.l.	40.600	35.664
13.162	12.711	Offentlig forvaltning	12.711	13.162
2.094	2.269	Jordbruk og skogbruk	2.269	2.094
970	1.210	Fiske og fangst	1.210	970
645	1.305	Havbruk	1.305	645
1.582	1.796	Industri og bergverk	1.796	1.582
3.363	3.799	Bygg, anlegg, kraft og vannforsyning	3.799	3.363
4.197	5.461	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	5.461	4.197
1.059	1.182	Sjøfart og offshore	1.182	1.059
5.027	5.821	Eiendomsdrift	5.750	4.718
7.643	9.286	Forretningsmessig tjenesteyting og lignende	9.286	7.643
8.186	8.930	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	8.518	7.819
3.278	3.795	Øvrige sektorer	3.641	3.001
86.870	98.166	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	97.529	85.917

31.12.19	31.12.20	Innskudd fordelt på geografiske områder	31.12.20	31.12.19
55.495	64.599	Trøndelag	64.019	54.712
15.705	16.450	Møre og Romsdal	16.450	15.705
698	801	Nordland	801	698
6.653	7.212	Oslo	7.155	6.482
7.022	8.393	Landet for øvrig	8.393	7.022
1.298	710	Utlandet	710	1.298
86.870	98.166	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	97.529	85.917

Note 36 - Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Morbank			Konsern	
31.12.19	31.12.20	(mill. kr)	31.12.20	31.12.19
-	341	Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	341	-
43.014	42.580	Obligasjongjeld	42.580	43.014
-	999	Senior non preferred	999	-
43.014	43.919	Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer	43.919	43.014
3,1 %	0,3 %	Gjennomsnittlig rente sertifikater	0,3 %	3,1 %
1,3 %	1,1 %	Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld	1,1 %	1,3 %
-	1,0 %	Gjennomsnittlig rente senior non preferred	1,0 %	-

31.12.19	31.12.20	Verdipapirgjeld fordelt på forfallstidspunkt ¹⁾	31.12.20	31.12.19
7.833	-	2020	-	7.833
8.713	7.278	2021	7.278	8.713
5.805	7.162	2022	7.162	5.805
8.918	9.297	2023	9.297	8.918
4.500	4.445	2024	4.445	4.500
-	2.250	2025	2.250	-
4.935	10.500	2026	10.500	4.935
499	505	2029	505	499
-	105	2030	105	-
296	315	2031	315	296
247	263	2032	263	247
296	315	2033	315	296
148	158	2034	158	148
257	273	2035	273	257
276	294	2044	294	276
19	43	Valutaagio	43	19
54	525	Over og underkurs, markedsverdi strukturerte obligasjoner	525	54
218	191	Påløpte renter	191	218
43.014	43.919	Sum verdipapirgjeld	43.919	43.014

¹⁾ Fratrukket egne obligasjoner. Sum nominell egenbeholdning 31. desember 2020 126 millioner kroner (ingen egenbeholdning i 2019)

31.12.19	31.12.20	Verdipapirgjeld fordelt på vesentlige valutaer	31.12.20	31.12.19
13.315	17.015	NOK	17.015	13.315
27.270	24.257	EUR	24.257	27.270
2.429	2.647	Øvrige	2.647	2.429
43.014	43.919	Sum verdipapirgjeld	43.919	43.014

Morbank og konsern

Endring i verdipapirgjeld	31.12.20	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.19
Sertifikatgjeld	341	368	-	-28	-
Obligasjonsgjeld	41.819	8.018	10.053	1.132	42.722
Senior non preferred	1.000	1.000	-	-	-
Verdijusteringer	568	-	-	495	73
Påløpte renter	191	-	-	-27	218
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	43.919	9.386	10.053	1.572	43.014

Endring i verdipapirgjeld	31.12.19	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.18
Sertifikatgjeld	-	-	385	-7	391
Obligasjonsgjeld	42.722	6.230	6.036	-934	43.463
Verdijusteringer	73	-	-	-85	158
Påløpte renter	218	-	-	-38	256
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	43.014	6.230	6.421	-1.064	44.269

Note 37 - Annen gjeld og forpliktelse

Morbank		Konsern			
31.12.19	31.12.20	Annen gjeld og balanseført forpliktelse (mill. kr)		31.12.20	31.12.19
48	8	Utsatt skatt		81	115
475	322	Betalbar skatt		408	546
10	11	Formuesskatt		11	10
76	101	Tidsavgrensninger		671	455
127	301	Avsetninger		301	127
100	81	Tapsavsetninger garantier og ubenyttede kreditter		81	100
16	10	Pensjonsforpliktelser		10	16
347	303	Leieforpliktelse		479	505
68	74	Trasseringsgjeld		74	68
6	3	Leverandørgjeld		45	57
9	13	Gjeld verdipapirer		568	197
		- Egenkapitalinstrumenter		0	244
287	239	Annen gjeld		355	401
1.570	1.466	Sum annen gjeld og balanseført forpliktelse		3.084	2.841
		Andre forpliktelser ikke balanseført			
2.904	3.408	Kredittrammer, trading		3.585	3.059
-	-	Øvrige forpliktelser		113	38
2.904	3.408	Sum andre forpliktelser		3.698	3.097
4.474	4.874	Totale forpliktelser		6.783	5.937

Pantstillelser

SpareBank 1 SMN ble fra 1. mars 2017 i henhold til EMIR pålagt å ha en CSA-avtale med daglig utveksling av marginsikkerhet mv. med alle finansielle motparter som banken handler med hjemhørende (blant annet) i et EU-land.

Emir-forordningen regulerer OTC-derivater og innebærer blant annet at SpareBank 1 SMN er pålagt å klare visse derivattransaksjoner gjennom en sentral motpart (Central counterparty). Dette gjelder rentederivater i norske kroner, euro, britiske pund, japanske yen, amerikanske dollar, svenske kroner og polske zloty. Derivater cleares gjennom London Clearing House som sentral motpart hvor sikkerheten per i dag kun er kontanter. SpareBank 1 SMN er ikke direkte medlem i London Clearing House, men har inngått avtale med Commerzbank og SEB som clearingbroker. Forpliktelsen er presentert brutto i tabellen.

SpareBank 1 Markets clearer ordinære aksjehandler utført på Oslo Børs gjennom CCP oppgjør. Selskapet er Direct Clearing Member på SIX X-Clear. Selskapet stiller kontanter som sikkerhet for den daglige margineringen. Clearing av norske børsnoterte derivater skjer hos LCH.

SpareBank 1 SMN er registrert som GCM på NASDAQ OMX Clearing. Banken tilbyr kunder clearingrepresentasjon knyttet til kundens handel av strøm- og laksederivater på NASDAQ OMX Oslo og Fish Pool. Clearingrepresentasjon innebærer at banken trer inn i kundens sted som motpart overfor NASDAQ OMX Clearing og blir forpliktet overfor NASDAQ til å stille marginsikkerhet og å gjennomføre oppgjør av kontrakter og betale gebyrer. Kundene vil for bankens eksponering stille sikkerheter bestående av kontantdepot og/eller pant i eiendeler.

Morbank			Konsern			
Kontanter	Verdipapir	Sum	Pantstillelser	Sum	Verdipapir	Kontanter
1.446	-	1.446	Pantstillelse 31.12.20	2.386	-	2.386
3.992	-	3.992	Tilhørende forpliktelse 31.12.20	4.512	-	4.512
1.283	245	1.528	Pantstillelse 31.12.19	1.543	245	1.298
1.827	245	2.072	Tilhørende forpliktelse 31.12.19	2.088	245	1.843

Pågående rettstvister

Konsernet er ikke part i rettstvister med et økonomisk omfang som vurderes å ha vesentlig betydning for konsernets økonomiske stilling. Det er ikke foretatt tapsavsetninger per 31. desember 2020.

Avsetninger

Konsernet har gjort avsetninger for pensjonsforpliktelser (se note 22), tap på garantier (se note 10), restruktureringskostnader og gavefond. Avsetning for restruktureringskostnader er gjort med bakgrunn i nedbemanningsplan. Avsetning til gavefond er den delen av tidligere års overskudd som skal deles ut til almennyttige formål. Mer om dette i avsnittet Samfunnsansvar.

Mer om dette i avsnittet Samfunnsansvar.

Morbank/konsern (mill. kr)	Pensjons- forpliktelser	Restrukturerings- kostnader	Gavefond
Balansført verdi 1.1.20	16	6	121
Ekstra avsetninger foretatt i perioden	-	83	200
Beløp som er benyttet i perioden	-1	-6	-104
Ubenyttede beløp som er reversert i perioden	-	-	-
Økningen i løpet av perioden i det diskonterte beløpet som oppstår over tid, samt virkningen av eventuelle endringer i diskonteringsrenten	-6	-	-
Balansført verdi 31.12.20	10	83	217

Morbank/konsern (mill. kr)	Pensjons- forpliktelser	Restrukturerings- kostnader	Gavefond
Balansført verdi 1.1.19	21	21	94
Ekstra avsetninger foretatt i perioden	-	-	80
Beløp som er benyttet i perioden	-3	-15	-53
Ubenyttede beløp som er reversert i perioden	-	-	-
Økningen i løpet av perioden i det diskonterte beløpet som oppstår over tid, samt virkningen av eventuelle endringer i diskonteringsrenten	-3	-	-
Balansført verdi 31.12.19	16	6	121

Note 38 - Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån

Morbank		Konsern	
31.12.19	31.12.20 (mill. kr)	31.12.20	31.12.19
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital			
-	- 2026 SpareBank 1 Finans Midt-Norge 16/26	43	43
150	150 2027 flytende rente NOK (Call 2022)	150	150
600	600 2027 flytende rente NOK (Call 2022)	600	600
250	250 2029 flytende rente NOK (Call 2024)	250	250
250	250 2028 flytende rente NOK (Call 2023)	250	250
500	500 2028 flytende rente NOK (Call 2023)	500	500
4	2 Påløpte renter	3	5
1.754	1.752 Sum tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	1.795	1.797
Fondsobligasjonslån			
211	- 10/99, fast rente 8,25 % NOK (Call 2020)*)	-	211
76	- 10/99, flytende rente NOK (Call 2020)	-	76
1	- Underkurs evigvarende	-	1
5	- Påløpte renter	-	5
293	- Sum fondsobligasjonslån	-	293
2.047	1.752 Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	1.795	2.090
3,6 %	2,4 % Gjennomsnittlig rente NOK	2,4 %	3,6 %
Hybridkapital			
-	- 5/99 SpareBank 1 Finans Midt-Norge flytende rente NOK (Call 2022)	43	43
300	300 5/99 flytende rente NOK (Call 2023)	300	300
200	200 7/99 fast rente 5,0 % NOK (Call 2025)*)	200	200
300	300 5/99 flytende rente NOK (Call 2023)	300	300
200	200 5/99 flytende rente NOK (Call 2023)	200	200
250	250 5/99 flytende rente NOK (Call 2024)	250	250
1.250	1.250 Sum hybridkapital	1.293	1.293
4,5 %	4,5 % Gjennomsnittlig rente NOK	4,5 %	4,5 %

*) Fastrentefinansieringen er gjort om til flytende rente ved bruk av rentebytteavtaler

Konsern

	31.12.20	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valuta- endringer og over-/ underkurs	31.12.19
Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån					
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.793	-	-	-	1.793
Fondsobligasjonslån, NOK	-	-	287	-	287
Verdijusteringer	-	-	-	-1	1
Påløpte renter	3	-	-	-7	10
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	1.795	-	287	-8	2.090

	31.12.20	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valuta- endringer og over-/ underkurs	31.12.19
Endringer i hybridkapital					
Fondsobligasjonslån, NOK	1.293	-	-	-	1.293
Sum hybridkapital	1.293	-	-	-	1.293

	31.12.19	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valuta- endringer og over-/ underkurs	31.12.18
Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån					
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.793	-	-	-	1.793
Fondsobligasjonslån, NOK	287	-	164	-	450
Verdijusteringer	1	-	-	-11	13
Påløpte renter	10	-	-	-2	12
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	2.090	-	164	-14	2.268

	31.12.19	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valuta- endringer og over-/ underkurs	31.12.18
Endringer i hybridkapital					
Fondsobligasjonslån, NOK	1.293	250	-	-	1.043
Sum hybridkapital	1.293	250	-	-	1.043

Note 39 - Investering i eierinteresser

Datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollert virksomhet og selskaper holdt for salg.

Firma	Org.nr	Forretningskontor	Eierandel i prosent
Investering i datterselskaper			
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	936159419	Trondheim	87,0
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	936285066	Trondheim	88,7
SpareBank 1 Invest	990961867	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	938521549	Trondheim	61,2
SpareBank 1 SMN Kvartalet	990283443	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bygget Steinkjer	934352718	Trondheim	100,0
St. Olavs Plass	999263380	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bilplan	979945108	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Markets	992999101	Oslo	66,7
Aksjer eid av datter- og datterdatterselskaper			
GMA Invest	994469096	Trondheim	100,0
Sentrumsgården	975856828	Leksvik	35,3
Aqua Venture	891165102	Trondheim	37,6
Omega-3 Invest	996814262	Namsos	33,6
Tjeldbergodden Utvikling	979615361	Aure	23,0
Grilstad Marina	991340475	Trondheim	35,0
GMN 6	994254707	Trondheim	30,0
GMN 51	996534316	Trondheim	30,0
GMN 52	996534413	Trondheim	30,0
GMN 53	996534502	Trondheim	30,0
SpareBank 1 SMN Spire Finans	916585837	Trondheim	100,0
Brauten Eiendom	917066221	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Kapitalforvaltning	980300609	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Capital Markets		New York	100,0
Leksvik Regnskapskontor	980491064	Leksvik	50,0
Investeringer i felleskontrollert virksomhet			
SpareBank 1 Gruppen	975966372	Tromsø	19,5
SpareBank 1 Utvikling	986401598	Oslo	18,0
Investeringer i tilknyttede selskaper			
SpareBank 1 Boligkreditt	988738387	Stavanger	22,4
BN Bank	914864445	Trondheim	35,0
SpareBank 1 Næringskreditt	894111232	Stavanger	31,0
Bjerkeløkkja	998534976	Oppdal	40,7
SpareBank 1 Kredittkort	975966453	Trondheim	17,5
SMB Lab	917143501	Trondheim	20,0
SpareBank 1 Betaling	919116749	Oslo	21,5
SpareBank 1 Gjeldsinformasjon	924911719	Oslo	16,9
Investering i selskaper holdt for salg			
Mavi XV	890899552	Trondheim	100,0
Byscenen Kongensgt 19	992237899	Trondheim	94,0

Aksjer i datterselskaper morbank

Investeringen er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet. Sum kostnader er inkludert skattekostnad. Bokført verdi av datterselskaper i tabellene under er morbankens bokførte verdi. Resultatkolonnen viser selskapets årsresultat.

2020 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	EK	IKE av EK *)	Sum inntekter	Sum kostnader	Sum Resultat	IKE av res. *)	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	922.590	56.262	16,4	9.598	8.263	1.335	474	349	218	131	60	666
Sum investeringer i kredittinstitusjoner												666
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	66.611	4.788	13,9	357	148	210	27	394	354	41	5	155
SpareBank 1 SMN Kvartalet	30.200	30.200	1,0	117	24	93	0	9	5	4	-	126
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	19.992	211	94,7	592	172	420	48	533	446	86	10	276
SpareBank 1 Invest	457.280	914.560	0,5	538	38	500	-	4	-2	6	-	540
SpareBank 1 Bygget Steinkjer	1.000	100	10,0	38	2	36	-	4	3	1	-	40
St. Olavs Plass	1.000	100.000	0,1	56	3	53	-	6	5	2	-	50
SpareBank 1 Bilplan	5.769	41.206	0,1	9	0	9	-	0	1	0	-	9
SpareBank 1 Markets	529.221	2.113.736	0,2	3.265	2.395	870	290	830	676	154	51	456
Sum investering i andre datterselskaper												1.652
Sum investeringer i konsernselskap morbank												2.317

*) IKE: Ikke-kontrollerende eier-interesser

2019 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	EK	IKE av EK ¹⁾	Sum inntekter	Sum kostnader	Sum Resultat	IKE av res. ¹⁾	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	922.590	92.259	10,0	8.861	7.567	1.295	458	527	413	114	43	666
Sum investeringer i kredittinstitusjoner												666
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	66.611	5.505	12,1	309	140	169	22	390	389	1	0	155
SpareBank 1 SMN Kvartalet	30.200	30.200	1,0	318	221	97	0	34	26	7	-	126
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	19.278	238	81,0	527	161	367	42	505	420	85	10	231
SpareBank 1 Invest	457.280	457.280	1,0	603	39	564	-	52	6	47	-	540
SpareBank 1 Bygget Steinkjer	6.100	100	61,0	50	14	36	-	4	3	1	-	40
St. Olavs Plass	10.000	100.000	0,1	80	26	54	-	7	5	3	-	50
SpareBank 1 Bilplan	5.769	41.206	0,1	5	1	4	-	4	2	1	-	4
SpareBank 1 Markets	529.221	3.168.991	0,2	3.669	2.950	718	239	626	583	43	14	456
SpareBank 1 SMN Spire Finans	4.503	75.044.932	0,0	106	56	51	-	21	40	-20	-	41
Sum investering i andre datterselskaper												1.643
Sum investeringer i konsernselskap morbank												2.309

¹⁾ IKE: Ikke-kontrollerende eierinteresser

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i selskapsregnskapet. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

Morbank		Konsern		
31.12.19	31.12.20 (mill. kr)		31.12.20	31.12.19
4.309	4.526	Balanseført verdi per 1.1.	6.468	6.098
221	423	Tilgang/avgang	430	210
0	-15	Nedskrivning	-12	0
-	-	EK-føringer	30	-15
-	-	Resultatandel	681	879
-	-	Utbetalt utbytte	-272	-704
4.526	4.933	Balanseført verdi per 31.12	7.324	6.468

Spesifikasjon av årets endring på konsern	Tilgang/avgang	EK-endring
SpareBank 1 Gruppen	195	21
SpareBank 1 Boligkreditt	230	16
SpareBank 1 Næringskreditt	1	-
SpareBank 1 Kredittkort	2	-8
Sparebank 1 Betaling	2	-
BN Bank	-	5
Øvrige selskap	-0	-4
Sum	430	30

Utbytte fra investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

(mill. kr)	2020	2019
SpareBank 1 Gruppen	195	663
SpareBank 1 Boligkreditt	19	-
BN Bank	37	-
SpareBank 1 Næringskreditt	21	15
SpareBank 1 Kredittkort	-	25
Sum utbytte fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	272	704

Konsernets eierandeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tabellene nedenfor inneholder selskaps- eller konsernregnskapstall hundre prosent andel, med unntak av resultatandel som oppgis som SMN-konsernets andel. Badwill og amortiseringseffekter knyttet til oppkjøp er inkludert i resultatandelen. Bokført verdi er konsernverdi i SMN-konsernet.

2020 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Bokført verdi 31.12	Antall aksjer
SpareBank 1 Gruppen	108.461	93.894	24.580	23.176	534*)	2.164	420.498
SpareBank 1 Boligkreditt	271.286	258.919	260	92	18	2.564	17.431.133
SpareBank 1 Næringskreditt	12.000	9.911	92	30	18	648	2.496.504
SpareBank 1 Kredittkort	5.831	4.839	438	473	2	173	504.277
Sparebank 1 Betaling	772	3	-	8.550	-2	165	4.012.753
BN Bank	35.767	31.219	768	441	120	1.514	4.943.072
Øvrige selskaper					-11	96	
Sum					681	7.324	

*) Inkl gevinst Fremtind Forsikring 340 mill. kr

2019 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Bokført verdi 31.12	Antall aksjer
SpareBank 1 Gruppen	93.560	82.689	25.820	24.317	712 ^{*)}	1.609	381.498
SpareBank 1 Boligkreditt	245.621	233.340	260	92	26	2.319	15.898.802
SpareBank 1 Næringskreditt	11.411	9.316	92	30	21	650	5.034.161
SpareBank 1 Kredittkort	5.817	4.794	548	473	13	177	498.720
Sparebank 1 Betaling	773	4	0	58	3	166	3.980.651
BN Bank	31.917	27.620	768	441	107	1.425	4.943.072
Øvrige selskaper					-2	123	
Sum					879	6.468	

^{*)} Inkl gevinst salg eierandel til DNB i Fremtind Forsikring 460 mill. kr

Selskaper holdt for salg

SpareBank 1 SMN eier 100% av Mavi XV AS som følge av misligholdt engasjement. Bankens strategi er at denne type eierskap i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lenger enn et år. Investeringen bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap, mens det i konsernregnskapet foretas en enlinjes konsolidering (skatteeffekt hensyntatt).

2020 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Eierandel
Mavi XV AS konsern	41	1	4	4	1	100 %

2019 (mill. kr)	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultatandel	Antall aksjer
Mavi XV AS konsern	40	0	5	5	0	100 %

Note 40 - Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning

Generelt

Ved oppkjøp av selskaper utarbeides oppkjøpsanalyse i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser vurderes til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet.

Oppkjøp av regnskapskontor

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN har i 2020 overtatt samtlige aksjer i Skjåk Regnskap AS, Orion Regnskap AS og Orkla Økonomi AS. Selskapene infuseres og integreres fullt ut i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN AS fra 2021.

Reinheim Regnskap AS og Viken Regnskap AS er infusjonert i 2020.

Det er utarbeidet oppkjøpsanalyser i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser er vurdert til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Forskjellen mellom konsernets anskaffelseskost og bokført verdi av netto eiendeler er allokert til goodwill.

Note 41 - Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper

Med nærstående parter menes her datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter og selskaper holdt for salg hvor morbanken har betydelig innflytelse. I tillegg medregnes SpareBank 1 SMN Pensjonskasse og selskaper eid av morbankens personlige nærstående. Morbankens mellomværende med ansatte og medlemmer av styret vises i note 8 utlån til og fordringer på kunder samt i note 20 personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte. Inngående balanse kan avvike fra utgående balanse året før da utgående balanse kan inkludere selskaper som i løpet av regnskapsåret er kommet til som bankens nærstående.

Lån (mill. kr)	Datterselskaper		Øvrige nærstående selskaper	
	2020	2019	2020	2019
Lån utestående pr 1.1.	7.850	6.833	4.581	4.583
Lån innvilget i perioden	619	1.617	5	1
Tilbakebetaling	0	600	3	3
Lån per 31.12	8.468	7.850	4.582	4.581
Renteinntekter	147	140	6	139
Obligasjoner og ansvarlige lån pr. 31.12	157	159	1.509	623
Innskudd (mill. kr)				
Innskudd per 1.1.	1.547	1.292	961	1.388
Nye innskudd i perioden	46.949	45.304	290.229	55.805
Uttak	47.032	45.047	289.255	56.242
Innskudd per 31.12.	1.464	1.549	1.934	951
Rentekostnader	14	27	8	13
Verdipapirhandel	8	348	-	108
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Boligkreditt	-	-	408	348
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Næringskreditt	-	-	13	16
Utstedte garantier og kausjonsansvar	110	111	20	20

Lån og innskudd

Alle lån og innskudd for nærstående parter er bokført i morbanken.

Handel med verdipapirer

SpareBank 1 SMNs finansavdeling og SpareBank 1 Markets, via utkontrahert virksomhet, utfører et betydelig antall transaksjoner med bankens nærstående selskaper. Det gjøres løpende transaksjoner innenfor rente- og valutaområdet, betalingsformidling, obligasjonshandel mv. Disse inngår som en del av den ordinære bankdrift og alle avtaler er inngått på markedsmessige vilkår. Rapporterte tall i tabellen ovenfor inkluderer nettoinvestering i derivater, kjøp og salg av obligasjoner og deposit.

Andre transaksjoner

SpareBank 1 SMN har inngått leveranseavtaler med med flere nærstående selskaper for å sikre ordinær bankdrift og videreutvikling av SpareBank 1-alliansen. Dette omfatter utvikling av datatekniske løsninger i alliansesamarbeidet, provisjoner fra forsikrings- og spareprodukter, administrative tjenester, leie av lokaler mv. Avtalene er vurdert å være på markedsmessige vilkår. I tillegg deltar banken i kapitalforhøyelser i nærstående selskaper, se note 39 om investering i eierinteresser.

Note 42 - Eierandelskapital- og eierstruktur

Eierandelskapital

Bankens eierandelskapital utgjør 2.596.728.860 kroner fordelt på 129 836 443 egenkapitalbevis, hvert pålydende 20,00 kroner. Per 31. desember 2020 var det 12 379 egenkapitalbevisiere (10 267 per 31. desember 2019).

Eierandelskapitalen er tatt opp på følgende måte (i hele kroner):

År	Endring	Endring i eierandelskapital	Total eierandelskapital	Antall egenkapitalbevis
1991	Rettet emisjon	525.000.000	525.000.000	5.250.000
1992	Rettet emisjon	75.000.000	600.000.000	6.000.000
2000	Ansatt emisjon	5.309.900	605.309.900	6.053.099
2001	Ansatt emisjon	4.633.300	609.943.200	6.099.432
2002	Ansatt emisjon	4.862.800	614.806.000	6.148.060
2004	Fondsemisjon	153.701.500	768.507.500	7.685.075
2005	Rettet emisjon	217.424.200	985.931.700	9.859.317
2005	Ansatt emisjon	23.850.000	1.009.781.700	10.097.817
2005	Splitt	-	1.009.781.700	40.391.268
2005	Fortrinnsemisjon	252.445.425	1.262.227.125	50.489.085
2007	Utbytteemisjon	81.752.950	1.343.980.075	53.752.203
2007	Ansatt emisjon	5.420.000	1.349.400.075	53.976.003
2008	Utbytteemisjon	90.693.625	1.440.093.700	57.603.748
2008	Ansatt emisjon	6.451.450	1.446.545.150	57.861.806
2009	Fondsemisjon	289.309.025	1.735.854.175	69.434.167
2010	Ansatt emisjon	12.695.300	1.748.549.475	69.941.979
2010	Fortrinnsemisjon	624.082.675	2.372.632.150	94.905.286
2011	Fortrinnsemisjon	625.000	2.373.257.150	94.930.286
2012	Nedsettelse av pålydende	-474.651.430	1.898.605.720	94.930.286
2012	Fortrinnsemisjon	569.543.400	2.468.149.120	123.407.456
2012	Ansatt emisjon	16.220.200	2.484.369.320	124.218.466
2012	Rettet emisjon	112.359.540	2.596.728.860	129.836.443

20 største eiere 31.12.20

	Antall	Andel
VPF Nordea Norge	4.292.153	3,31 %
State Street Bank and Trust Comp	4.277.667	3,29 %
Sparebankstiftelsen SMN	3.965.391	3,05 %
VPF Odin Norge	3.342.919	2,57 %
Danske Invest Norske aksjer institusjon II.	2.951.830	2,27 %
VPF Alfred Berg Gambak	2.623.661	2,02 %
VPF Pareto aksje Norge	2.525.369	1,95 %
J. P. Morgan Chase Bank, N.A., London	2.041.745	1,57 %
State Street Bank and Trust Comp	2.009.667	1,55 %
VPF Eika egenkapitalbevis	1.948.461	1,50 %
Forsvarets personellservice	1.906.246	1,47 %
Pareto Invest AS	1.821.106	1,40 %
VPF Nordea Kapital	1.390.601	1,07 %
MP Pensjon PK	1.352.771	1,04 %
Citibank N.A	1.340.632	1,03 %
Danske Invest Norske aksjer institusjon I	1.295.275	1,00 %
VPF Nordea Avkastning	1.249.111	0,96 %
VPF Alfred Berg Norge	1.205.659	0,93 %
Morgan Stanley & Co. International	1.031.733	0,79 %
Landkreditt utbytte	1.000.000	0,77 %
Sum 20 største eiere	43.571.997	33,56 %
Øvrige eiere	86.264.446	66,44 %
Utstedte egenkapitalbevis	129.836.443	100,00 %

Utbyttepolitikk

SpareBank 1 SMN sitt mål er å forvalte konsernets ressurser på en måte som gir egenkapitalbeviserne en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene.

Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom eierkapitalen (egenkapitalbeviserne) og grunnfondskapitalen (tidligere sparebankens fond) i samsvar med deres andel av bankens egenkapital.

SpareBank 1 SMN legger til grunn at omlag halvparten av eierkapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at omlag halvparten av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver eller overføres til en stiftelse. Dette forutsatt at soliditeten er på et tilfredsstillende nivå. Ved fastsettelse av utbyttet blir det tatt hensyn til forventet resultatutvikling i en normalisert markedsituasjon, eksterne rammebetingelser og behov for kjernekapital.

Note 43 - Resultat per aksje

Egenkapitalbeviserens andel av resultatet er beregnet som resultat etter skatt fordelt i forhold til gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis i regnskapsåret. Det foreligger ikke opsjonsavtaler knyttet til egenkapitalbevisene slik at utvannet resultatet er overensstemmende med resultat per egenkapitalbevis.

(mill. kr)	2020	2019
Grunnlag resultat som fordeles mellom EK-bevisiere og grunnfondskapital	1.793	2.458
Resultat til egenkapitalbevisiere, fordelt etter egenkapitalbevisbrøk	1.147	1.572
Gjennomsnittlig antall utstedte egenkapitalbevis fratrukket egne bevis	129.347.626	129.496.367
Resultat per egenkapitalbevis	8,87	12,14

1) Korrigert resultat	2020	2019
Konsernets resultat i perioden	1.978	2.563
-ikke-kontrollerende eierinteressers andel av periodens resultat	-126	-56
- korrigert for renter på hybridkapital ført direkte mot EK	-59	-49
Korrigert resultat i perioden	1.793	2.458

2) Beregning av egenkapitalbevisbrøk (morbank)	31.12.20	31.12.19
Eierandelskapital	2.597	2.597
Utjevningsfond	6.556	6.144
Overkursfond	895	895
Fond for urealiserte gevinster	153	121
Annen egenkapital	-	-
A. Sum egenkapitalbevisierens kapital	10.201	9.758
Grunnfondskapital	5.664	5.432
Fond for urealiserte gevinster	86	68
Annen egenkapital	-	-
B. Sum grunnfondskapital	5.750	5.500
Avsetning gaver	321	474
Avsatt utbytte	569	840
Egenkapital ekskl. hybridkapital	16.842	16.572
Egenkapitalbevisbrøk A/(A+B)	64,0 %	64,0 %
Egenkapitalbevisbrøk til disponering	64,0 %	64,0 %

Note 44 - Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper

(mill. kr)	2020	2019
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	65	68
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	-	12
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	74	44
SpareBank 1 SMN Invest	70	31
SpareBank 1 SMN Kvartalet	7	5
St. Olavs Plass 1 SMN	3	1
Sparebank 1 Bygget Steinkjer	1	1
Sum utbytte	220	162

Note 45 - Hendelser etter balansedagen

SpareBank 1-bankene har satt igang en prosess for å etablere SpareBank 1 Forvaltning. Selskapet vil omfatte datterselskapene ODIN Forvaltning, SpareBank 1 Kapitalforvaltning og SpareBank 1 Verdipapirservice. Ettersom SpareBank 1 Kapitalforvaltning er et heleid datterselskap av SpareBank 1 Markets vil selskapet gå ut av konsernet ved etableringen. Gjennomføring av etableringen er betinget av myndighetsgodkjenning samt at det oppnås enighet om aksjonærvtale. Selskapet er derfor ikke klassifisert som holdt for salg i regnskapet for 2020.